

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJA

MOTYVUOTA IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJOS IR SUSISIEKIMO MINISTRO VALDYMO SRIČIAI PRISKIRTŲ ĮSTAIGŲ PRIE SUSISIEKIMO MINISTERIJOS, VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ, VALSTYBĖS ĮMONIŲ IR AKCINIŲ BENDROVIŲ VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE EGZISTUOJA KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, 2019 METŲ ANALIZĖS IR VERTINIMO REZULTATŲ

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-10-08 nutarimo Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės patvirtinimo“ 7 punktu ir atsižvelgiant į Valstybės ir savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktoriaus 2011-05-13 įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybių įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijoje (toliau – SM), įstaigose prie ministerijos, viešosiose įstaigose, kuriose savininko (dalininko) teises ir pareigas įgyvendina Susisieikimo ministerija (toliau – viešosios įstaigos), valstybės įmonėse, kuriose savininko teises ir pareigas įgyvendina Susisieikimo ministerija (toliau – valstybės įmonės) ir akcinėse bendrovėse, kurių akcijų valdytoja yra Susisieikimo ministerija (toliau – akcinės bendrovės), atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Susisieikimo ministerijoje atliko Susisieikimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisija, patvirtinta Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2015-07-29 įsakymu Nr. 3-309 „Dėl Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos korupcijos prevencijos komisijos ir Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisijos sudarymo ir jų darbo reglamento patvirtinimo“ (toliau – Koordinavimo komisija)¹. Įstaigų prie ministerijos, viešųjų įstaigų, valstybės įmonių ir akcinių bendrovių veiklos sričių, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, įvertinimą atliko šių institucijų vadovų paskirti atsakingi asmenys arba sudarytos darbo grupės.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė buvo nustatoma Susisieikimo ministerijoje, 3 įstaigose prie ministerijos – Lietuvos automobilių kelių direkcijoje prie Susisieikimo ministerijos (toliau – LAKD), Lietuvos transporto saugos administracijoje (toliau – LTSA), Pasienio kontrolės punktų direkcijoje prie Susisieikimo ministerijos (toliau – PKPD), 4 valstybės įmonėse – VĮ „Oro navigacija“ (toliau – VĮ ON), VĮ Vidaus vandens kelių direkcijoje (toliau – VVKD), VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijoje (toliau – KVJUD), VĮ Lietuvos oro uostuose (toliau – VĮ LOU), 3 viešosiose įstaigose – VšĮ „Plačiajuostis internetas“ (toliau – VšĮ PI), VšĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ (toliau – VšĮ ASG) ir VšĮ Transporto kompetencijų agentūroje (toliau – TKA), ir 6 akcinėse bendrovėse – AB „Kelių priežiūra“ (toliau – AB KP), AB „Lietuvos geležinkeliai“ (toliau – AB LG), AB Lietuvos pašte (toliau – AB LP), AB „Smiltynės perkėla“ (toliau – AB SP), AB „Detonas“, AB Lietuvos radijo ir televizijos centre (toliau – Telecentras).

Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos korupcijos prevencijos komisija ir Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisija patvirtino pasiūlytas Susisieikimo ministerijos ir susisieikimo ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų prie ministerijos, valstybės įmonių, viešųjų įstaigų ir akcinių bendrovių veiklos sritis:

¹ Aktuali redakcija – Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2019-09-23 įsakymas Nr. 3-345 „Dėl Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2015-07-29 įsakymo Nr. 3-309 „Dėl Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos korupcijos prevencijos komisijos ir Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisijos sudarymo ir jų darbo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo“.

- I. Pirkimų vykdymas (SM, VĮ ON, AB „Detonas“, AB KP, AB LG, AB LP, Telecentras);
- II. Personalo valdymas, sprendžiant interesų konfliktų ir darbuotojų priėmimo klausimus (TKA, AB SP, VŠĮ ASG);
- III. Turto valdymas (PKPD, VVKD, VĮ LOU, AB LG, VĮ PD);
- IV. Kontrolės ir priežiūros vykdymas (LAKD, LTSA, KVJUD).

Susisiekimo ministerijos korupcijos pasireiškimo tikimybės motyvuotoje išvadoje pateiktas išvadas ir pasiūlymus ketinama įtraukti į Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui priskirtų valdymo sričių kovos su korupcija programos įgyvendinimo ateinančių metų priemonių planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019-04-04 įsakymu Nr. 3-167 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui priskirtų valdymo sričių kovos su korupcija programos ir jos įgyvendinimo priemonių plano“.

NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI IR SIŪLOMOS KORUPCIJOS RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONĖS

Pagal pasirinktas veiklos sritis buvo atlikti tyrimai ir analizės, skirti nustatyti veikiančius rizikos veiksnius bei aplinkybes, kurios gali sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai, parengtos prevencijos priemonės, skirtos analizės ir vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams suvaldyti, pašalinti arba minimizuoti.

I. PIRKIMŲ VYKDYMAS

SM², atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo 2015-03-10 nutarimu Nr. XII-1537 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos“ patvirtintą ketvirtą programos tikslą – užtikrinti sąžiningą konkurenciją, skaidrų ir racionalų prekių, darbų ar paslaugų pirkimą vykdant viešuosius pirkimus, taip pat į Tarpžinybinės komisijos kovai su korupcija koordinuoti veiklos prioritetus³, į teisinės aplinkos pasikeitimus Viešųjų pirkimų srityje, korupcijos pasireiškimo rizikos tikimybės nustatymą pasirinkta atlikti *pirkimų vykdymo veiklos srityje*, kuri atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – KPI) 6 str. 4 d. 5 p. Viešųjų pirkimų procesas vykdomas remiantis Viešųjų pirkimų įstatymu, Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymu (nuo 2017-07-01 galiojanti redakcija), juos lydinčiais poįstatyminiais teisės aktais bei vidinėmis tvarkomis, paskiriami viešųjų pirkimų komisijų nariai ir organizatoriai, patvirtintais komisijų darbo reglamentais. Pirkimų procesas pradedamas metiniu pirkimų planavimu.

SM buvo pasirinkta atlikti 2018 m. susisiekiimo sektoriaus pirkimų monitoringą, tęsiant susisiekiimo sektoriaus atliktų pirkimų tendencijų stebėseną, išplėtus nusistatytus kriterijų kiekį. Susisiekiimo ministerija pateikė užklausą susisiekiimo sektoriaus įstaigoms prie ministerijos, valstybės įmonėms, viešosioms įstaigoms, akcinėms bendrovėms (toliau – įstaigos) pagal nustatytus *rizikos kriterijus*.

(1) Apžvelgiant į apklausos rezultatus matyti, kad susisiekiimo sektoriaus bendras pirkimų skaičius 2018 m. ženkliai sumažėjo 38 proc. lyginant su 2017 m. pirkimų skaičiumi, nepriklausomai nuo to, kad pirkimų vertė 28,2 proc. išaugo. Didžiausias pirkimų skaičiaus pokytis buvo vykdant mažos vertės pirkimus, kurie yra mažiausiai kontroliuojami. Džiugina tai, kad rizika mažėja mažuose pirkimuose, nes atitinkamų pirkimų vertė tendencingai mažėja ir 2018 m. (sumažėjo 31,8 proc. lyginant su 2017 m.). Nustatyta priešinga tendencija vykdant tarptautinius pirkimus, kuriems taikomos visos skaidrumo ir viešumo priemonės, t. y. matomas jų 54,0 proc. vertės pokytis ir kiekybės dvigubas apimtis augimas. Todėl galima teigti, kad naujos teisinės bazės pasikeitimai bei vidiniai susisiekiimo sektoriaus sprendimai visumoje tendencingai mažina korupcijos pasireiškimo tikimybę, efektyvina lėšų panaudojimą.

(2) Analizuojant neskelbiamų pirkimų apimtį, nustatyta, kad neskelbiamų pirkimų vertės dalis nuo visų vykdytų pirkimų taip pat tendencingai mažėja 2016 m. sudarė 13,6 proc., 2017 m. 5,9 proc., 2018 m. – 4,8 proc. vykdytų pirkimų vertės atitinkamais metais. Neskelbiamų pirkimų kiekio dalis nuo visų vykdytų pirkimų nepakito.

(3) Pirkimai iš vieno tiekėjo 2018 m. susisiekiimo sektoriuje sudaro 38,3 proc. pirkimų bendros vertės ir 34,0 proc. pirkimų kiekio. Susisiekiimo sektoriuje vykdomi pirkimai yra specifiniai, todėl didesnės vertės pirkimuose pasiūlymų eile belieka vienintelis tiekėjas. Detaliai aiškinantis priežastinį 2018 m. rizikingiausią pirkimų vykdymą iš vieno tiekėjo, nustatyta, kad neskelbiamų iš vieno tiekėjo pirkimų vertė sudaro 3 proc. visos atitinkamų metų pirkimų vertės. Didžiąją dalį tai sudaro mažos vertės pirkimai, kai kreipiamasi į vienintelį tiekėją. Reikalinga pažymėti, kad administruoti mažos vertės pirkimus reikalingi nemaži resursai, todėl jie turėtų būti atliekami kuo paprastesniu būdu. Ministerija

² Lietuvos Respublikos susisiekiimo ministerija

³ Tarpžinybinės komisijos kovai su korupcija koordinuoti 2018-2019 m. vienas prioritetų – viešųjų pirkimų sritis

skatina naudotis CPO LT katalogu, kuriame galima būtų pirkti skelbiamo pirkimo būdu. Tačiau pagal atliktą tyrimą, CPO LT katalogu naudojasi tik apie 40 proc. susisiekimo sektoriaus įstaigų.

(4) Rizikinga pirkimo proceso dalis, kurioje turėtų būti papildomi kontrolės elementai, sutarčių sudarymas, keitimas ir įgyvendinimas. Viešųjų pirkimo įstatymo 89 straipsnis, o Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 97 straipsnis, numato galimybę keisti pirkimo sutartį ar preliminariąją sutartį. Nors įstatyme ir yra nurodyti kriterijų rinkiniai, tačiau sutarties keitimai gali būti atliekami keičiant sutarties vertę. Nustatyta, kad sutarčių keitimų vertė sudaro 1,3 proc. visų pirkimų vertės, dažniausiai naudojantis Viešųjų pirkimų įstatymo arba Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo atitinkamai 89 str. ir 97 str. 1 d. 1 p.

(5) Analizuojant specifinių tarptautinių ir supaprastintų pirkimų (be mažos vertės pirkimų) vykdymą, nustatyta, kad 2018 m. 2,4 proc. vykdytų pirkimų vertės (9,4 proc. kiekio dalies) sudaro tų pačių prekių ar paslaugų nesikeičiantys tiekėjai pastaruosius penkerius metus. Buvo analizuotos priežastys, kodėl pirkimai pasibaigia, t. y. reikalinga skelbti pirkimus iš naujo. Nustatyta, kad 20,5 proc. pirkimų nuo jų vertės apimties (arba 10,1 proc. jų kiekio) reikia skelbti iš naujo. Pusė iš jų yra atmetus visus pasiūlymus dėl per didelės kainos, nauju pirkimu pirka didesne kaina. Taip pat, 83,1 proc. vertės dalies tarptautinių ir supaprastintų pirkimų vykdyti, kai vertinimo kriterijų sudarė tik kainos dydis.

(6) Viena iš priežasčių, kodėl pirkimai užtrunka, o kartu ir kokybinis pirkimų vykdymo rodiklis, pateikiamų pretenzijų kiekis. Nustatyta, kad pretenzijų kiekio dalis sudaro 19,8 proc. pirkimų kiekio, o vykdant konsultacijas ar skelbiant technines specifikacijas – 13,6 proc. Darytina išvada, kad vykdant konsultacijas ir skelbiant technines specifikacijas 31,8 proc. mažinamas pretenzijų kiekis.

(7) Atsižvelgiant į būsimus įpareigojimus nuo 2020 m. pirkimus planuoti įskaitant mažos vertės pirkimus, taip pat norint išryškinti planavimo dokumentų svarbą, buvo tirtas planavimo dokumentų vykdymas. Nustatyta, kad tik 20 proc. įstaigų tinkamai atlieka planavimą. Vidutinis plano vykdymas pagal suplanuotą vertę yra 59,5 proc.

(8) Pastebėtina, kad vykdant apklausą daugeliui įstaigų vis dar nebuvo lengva surinkti informaciją pagal prašytus kriterijus. Nors tai yra vienas ir tas pats procesas, surinkti duomenis yra sunku todėl, kad nėra bendrų išsamių duomenų bazių ir informacijos sisteminimo. Siekiant mažinti korupciją, rekomenduojama naudoti ilgalaikę sąnaudų ir naudos analizę, kuri galėtų padėti stebėti tendencijas, padėtų nustatyti problemines proceso vietas, kurioms būtų parenkamos galimai reikalingos priemonės mažinančios/eliminuojančios rizikas. Atitinkamai, detali informacijos pokyčių stebėseną (monitoringą) kiekvienoje įstaigoje galėtų padėti nustatyti pasirinktų/pritaikytų priemonių efektyvumą, taip priimti paskesnius sprendimus.

Pagal išskirtus kriterijus ir gautus duomenis sudarytos dvi rizikos matricos. Pagal jas buvo nustatytos 4 įstaigos, kuriose viešųjų pirkimų rizikos yra suvaldytos. Atliekant 2018 m. susisiekimo sektoriaus įstaigų pirkimų monitoringą išryškėjo įstaigų pirkimų vykdymo sritys, kuriose yra stiprios, ir kuriose verta atlikti detalesnius priežastingumo tyrimus. Išryškintos rizikingos pirkimų vykdymo sritys turėtų padėti įstaigoms tikslingai koncentruotis efektyvinant ir gerinant veiklą. Patartina ir skatintina dalintis gera praktika ir organizuoti atitinkamų specialistų susitikimus.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Suorganizuoti vidinius gerosios praktikos mokymus dėl viešųjų pirkimų vykdymo ir jų rizikų valdymo, kuriuose TKA, AB LP, AB KP ir VĮ LOU pasidalintų savo patirtimi	SM Teisės ir personalo skyrius	2020-03-31	Perimta geroji praktika, vykdamas pirkimų procedūras

VĮ ON⁴ vertinimo sritis: *viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymas* (perkant paslaugas ir įrangą). Vertintas laikotarpis: iki 2019-08-15. Vertinimą atliko Saugos, kokybės ir saugumo departamento vadovas Marius Beliūnas, Teisės ir dokumentų valdymo skyriaus teisininkė Vytautė Juškaitė ir Saugumo skyriaus vadovas Žygimantas Jakonis.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. VĮ ON įdiegtos antikorupcinės vadybos sistemos, atitinkančios ISO 37001 standarto reikalavimus, vidaus teisės aktai ir kiti dokumentai (rizikų registras, rizikų mažinimo planas);
2. VĮ ON pirkimų proceso aprašas (toliau – Pirkimų proceso aprašas).

Korupcijos rizikos vertinimas atliktas vadovaujantis įmonės antikorupcinės vadybos sistemos procedūroje AP-02 „Korupcijos rizikos vertinimas“ nustatyta tvarka. 2018-09-28 VĮ ON generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-301 patvirtinti Korupcijos rizikų nustatymo, analizės ir įvertinimo rezultatai.

VĮ ON įdiegta antikorupcinės vadybos sistema pagal LST ISO 37001:2017, kuria vadovaujantis korupcijos rizikos valdymas atliekamas visose įmonės veiklos srityse, įskaitant ir vertinamąsias analizes. Įmonėje atlikus korupcijos rizikų vertinimą, identifiukuota 17 galimų korupcinių rizikų viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo srityje, iš kurių 1 labai maža, 4 mažos, 6 vidutinės, 5 didelės ir 1 labai didelė:

Rizikos lygis	Grėsmė	Rizikos apibūdinimas
Labai maža	Tyčinis pirkimo objekto neskaidymas į dalis, kai pirkimas turėtų būti skaidomas	Darbuotojas, atsakingas už pirkimo inicijavimą, būdamas interesų konflikte arba veikdamas neteisėtai, parengia techninę specifikaciją ir pirkimo sąlygas tokiu būdu, kad pirkimo objektas apima skirtingus pirkimo objektus ir sudaro išskirtines sąlygas pirkimą laimėti konkrečiam dalyviui
Maža	Netinkamas viešojo pirkimo būdo pasirinkimas	Interesų konflikte arba veikdamas neteisėtai viešųjų pirkimų specialistas ar iniciatorius (mažos vertės pirkimuose iki 3000 EUR) vykdo pirkimą apklausos būdu ir tokiu būdu sudaro sąlygas pirkimą laimėti konkrečiam tiekėjui arba apklausiamas vienas tiekėjas
	Netinkamas viešojo pirkimo būdo pasirinkimas	Interesų konflikte arba veikdamas neteisėtai viešųjų pirkimų specialistas ar iniciatorius (mažos vertės pirkimuose iki 3000 EUR ir iki 10000 EUR) vykdo pirkimą išskaidydamas pirkimą į atskirus mažesnės vertės pirkimus, tokiu būdu išvengdamas nustatytų kontrolės priemonių
	Aukštesni kvalifikaciniai reikalavimai nustatomi konkrečiam gamintojui, siekiant eliminuoti kitus tiekėjus	Darbuotojas, esantis interesų konflikte arba veikdamas neteisėtai, konkretaus tiekėjo naudai nustato aukštesnius kvalifikacinius reikalavimus
	Pirkimui nustatoma nepagrįstai didelė suma	Darbuotojas, esantis interesų konflikte arba veikdamas neteisėtai, konkretaus tiekėjo ar trečiųjų asmenų naudai nustato nepagrįstai didesnę pirkimo vertę
Vidutinė	Inicijuojamas prekių pirkimas, kai nėra tam būtinumo, su iš anksto sutartu tiekėju	Darbuotojas, esant interesų konfliktui arba veikiant neteisėtai, siekia pirkti naują įrangą, medžiagas ir kt., nors ji ir nebūtina arba nebūtinai reikalinga tokia, kokią jis deklaruoja esant reikalinga
	Susitarimas su įrangos arba paslaugų teikėju dėl mažesnių kvalifikacinių reikalavimų taikymo (esant specializuotoms paslaugoms ar įrangai)	Darbuotojas, esantis interesų konflikte arba veikdamas neteisėtai, konkretaus tiekėjo naudai nustato mažesnius kvalifikacinius reikalavimus
	Pateikti pasiūlymai vertinami konkretaus tiekėjo naudai	Darbuotojas, esantis interesų konflikte arba veikdamas neteisėtai, atlieka pateiktų pasiūlymų vertinimą konkretaus tiekėjo ar trečiųjų asmenų

⁴ Valstybės įmonė „Oro navigacija“

		naudai
	Informacijos nutekimas apie viešųjų pirkimų procesą ir eigą	Interesų konflikte arba veikdamas neteisėtai darbuotojas perduoda tretiesiems asmenims patikėtą konfidencialią informaciją apie vykdomas viešųjų pirkimų procedūras, dalyvius, eigą ir kt.
	Sutarties vykdymo metu inicijuojamas papildomų galimos perteklinės įrangos komponentų / darbų / paslaugų įsigijimas	Darbuotojas, atsakingas už sutarties vykdymą, esantis interesų konflikte arba veikdamas neteisėtai, inicijuoja papildomą galimai perteklinės įrangos komponentų / darbų / paslaugų įsigijimą iš teikėjo, su kuriuo sudaryta sutartis (sutarties objekto ribose)
	Priimamos nekokybiškos prekės, paslaugos ar darbai	Interesų konflikte arba veikdamas neteisėtai darbuotojas, atsakingas už sutarties vykdymą, priima netinkamos kokybės ar nepilnai įdiegtą techninę įrangą, netinkamas techninės priežiūros ir/ar remonto paslaugas ir kt.
Didelė	Netinkamas prekių, paslaugų, darbų poreikio nustatymas, esant susitarimui su tiekėju	Darbuotojas inicijuoja didesnį prekių kiekio pirkimą nei yra poreikis, siekdamas suteikti naudos pažįstamam tiekėjui
	Viešojo pirkimo komisijos sudarymas, esant susitarimui ar interesų konfliktui	Sudaroma laikinoji komisija tam tikram pirkimui atlikti, nepaisant to, kad įmonėje veikia nuolatinė viešųjų pirkimų komisija.
	Techninė specifikacija (TS) parengiama konkretaus gamintojo produktui ar tiekėjo paslaugai	Darbuotojas, veikdamas Interesų konflikte arba neteisėtai (siekdamas turtinės naudos sau ar kt.), parengia techninę specifikaciją, pritaikytą konkretaus gamintojo produktui ar tiekėjo paslaugai
	Padalinio vadovo įtaka pavaldiems darbuotojams rengiant techninę specifikaciją ir/ar pirkimo sąlygas, pritaikytas konkrečiam tiekėjui	Darbuotojas, veikdamas Interesų konflikte arba neteisėtai (siekdamas turtinės naudos sau ar kt.) parengia techninę specifikaciją, pritaikytą konkretaus gamintojo produktui ar tiekėjo paslaugai
	Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijai parengiami pritaikius prie konkretaus tiekėjo	Darbuotojas, esantis Interesų konflikte arba veikdamas neteisėtai, konkretaus teikėjo ar trečiųjų asmenų naudai nustato pasiūlymo naudingumo vertinimo kriterijus, pritaikytus konkrečiam tiekėjui.
Labai didelė	Veiklos partneriai VĮ ON vardu viešuosius pirkimus gali vykdyti esant interesų konfliktui ar neteisėtam susitarimui	Baltijos funkcinio oro erdvės bloko projektas vykdomas su Lenkijos oro erdvės navigacijos paslaugų tiekėja PANSA, kuri įmonės vardu vykdo paslaugų bei įrangos įsigijimo viešuosius pirkimus ir gali juos vykdyti esant interesų konfliktui ar neteisėtam susitarimui

Kiekvienai rizikai kontroliuoti ar mažinti yra suplanuotos ir taikomos finansinės ir nefinansinės kontrolės priemonės, už jų įgyvendinimą paskirti atsakingi asmenys. Pagrindinės kontrolės priemonės:

1. visų darbuotojų privalomas supažindinimas su VĮ ON generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintu Pirkimų proceso aprašu ir vadovavimasis juo.

2. Pirkimų proceso aprašo papildymas nuostata, kad vykdant mažos vertės pirkimą iki 3000 Eur neskelbiamos apklausos būdu privalomai (o ne rekomenduotinai) būtų apklausti bent 3 galimi tiekėjai. Jeigu rinkoje yra mažiau nei 3 tiekėjai, apie tai pirkimo organizatorius privalo informuoti tiesioginį vadovą. Pirkimų poreikis turi būti derinamas su Finansų ir administracijos departamento vadovu, tiesioginiu vadovu, Ekonominės analizės ir viešųjų pirkimų skyriumi.

3. Sudarytas Vadovų komitetas, vykdydamas antikorupcinę veiklą pirkimų kontrolės srityje:

3.1. Svarsto ir pritaria iš investicinių projektų plano kylantiems techninių specifikacijų projektams;

3.2. Vertina poreikį inicijuoti viešuosius pirkimus, lygius arba viršijančius 58 000 Eur be PVM, įrangos ir sistemų ryšių, navigacijos ir stebėjimo paslaugoms teikti, informacinių technologijų

infrastruktūros srityse;

3.3. Vertina poreikį inicijuoti neskelbiamus viešuosius pirkimus, lygius arba viršijančius 10 000 Eur be PVM;

3.4. Tvirtina metinį viešųjų pirkimų planą ir pritaria jo pakeitimams dėl naujai įtraukiamų pirkimų, kurių pirkimo vertė lygi arba viršija 10 000 Eur be PVM;

3.5. Vertina pagrindą didinti metiniame viešųjų pirkimų plane suplanuotą viešojo pirkimo vertę arba pirkimą įtraukti į biudžetą (jei lėšos nebuvo suplanuotos), jei vertė lygi arba didesnė nei 10 000 Eur be PVM;

4. Viešųjų pirkimų komisija ir Vadovų komitetas užtikrina kvalifikacinių reikalavimų tiekėjams objektyvumą jų kompetencijos ribose;

4.1. Skatinamos ir inicijuojamos rinkos konsultacijos, vykdomos apklausos prieš nustatant pirkimo vertę;

4.2. Pasiūlymus vertina tiek viešųjų pirkimų specialistai, tiek ir konkretaus pirkimo organizatoriai ir ekspertai (jei tokie paskirti);

4.3. Pirkimo sutarties pakeitimas priimamas nevienašališkai ir derinamas tiek su viešųjų pirkimų specialistais, su tiesioginiu vadovu ir kitais atsakingais asmenimis;

5. Vykdomas nuolatinis antikorpucinės vadybos sistemos ir suplanuotų rizikos mažinimo priemonių įgyvendinimo monitoringas;

6. VĮ ON Vidaus audito tarnyba nepriklausomai vertina Antikorpucinės vadybos sistemos funkcionavimą;

7. Nepriklausomi tarptautiniai auditoriai prižiūri ISO 37001 standarto įgyvendinimą įmonėje įskaitant ir vertinamą sritį;

8. Susisiekimo ministerija vykdo periodinę pirkimų priežiūrą per duomenų apie įmonėje įvykdytus pirkimus gavimą.

VĮ ON identifikuodama galimas korupcijos rizikas disponuoja tik savo turima informacija apie galimas grėsmes, tačiau nėra vieningos valstybės / sektoriaus mastu renkamos informacijos apie korupcines aktualijas valstybėje / sektoriuje. Taigi įmonės gali neidentifikuoti aktualių valstybėje / sektoriuje rizikų ir nenumatyti jos taikytinų prevencinių veiksmų.

AB „Detonas”⁵ korupcijos pasireiškimo tikimybės analizė atlikta *viešųjų pirkimų srityje*. Buvo rinkta ir analizuojama informacija apie bendrovės nuo 2018 metų II ketvirčio pradžios iki 2019 metų II ketvirčio pabaigos įvykdytus *viešuosius pirkimus* ir apie dalyvavimus pirkimuose, kadangi tai atitinka „Tvarkos“ 6 punkte nustatytą kriterijų. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko akcinės bendrovės komercijos skyriaus vadovas Vytautas Ščajevas, atsakingas už korupcijos prevenciją bendrovėje (AB „Detonas” direktoriaus 2017-03-27 įsakymas Nr. K1-18 „Dėl atsakingo asmens už korupcijos prevenciją akcinėje bendrovėje „Detonas” paskyrimo”).

AB „Detonas” 2018-03-13 valdybos posėdžio protokolu Nr. 1 patvirtintos „AB „Detonas“ prekių, paslaugų ir darbų pirkimo taisyklės“. Bendrovėje įdiegta ir veikia Kokybės vadybos Sistema, atitinkanti EN ISO 9001:2008 (LST EN ISO 9001:2008) reikalavimus.

AB „Detonas” veiklos sričių analizė atlikta naudojantis reglamentuojančių teisės aktų vertinimo būdu, formalioju ir palyginamuoju metodais, analizuojant LR įstatymus, LR Vyriausybės nutarimus, pačios bendrovės valdybos priimtus nutarimus, bendrovės direktoriaus įsakymus, taip pat vidaus teisės aktus, kuriais akcinė bendrovė vadovaujasi atlikdama savo funkcijas.

AB „Detonas” 2016–2019 metų ir 2019–2022 metų strateginiuose veiklos planuose buvo ir toliau yra numatytos investicijos siekiant gauti ne tik geresnį ekonominį efektą, bet ir didinti bendrovės paslaugų konkurencingumą savoje rinkoje. Tuo tikslu yra suplanuotos ir vykdomos investicijos skirtos naujos kartos emulsinės sprogstamosios medžiagos gamybos įrangos įsigijimui ir įdiegimui, siekiant likti konkurencingiems ir neatsiliekančiams rinkoje nuo šiuolaikinių technologijų naudojamų ir kitose užsienio šalyse. Tuo tikslu 2018 metų antrąjį pusmetį ir 2019 metų pirmąjį pusmetį buvo vykdoma visa eilė tam tikslui skirtų 11 pirkimų. 7 pirkimai buvo atlikti skelbiamos apklausos būdu; 2 – neskelbiamos

⁵ Akcinė bendrovė „Detonas“

apklausos būdu ir 2 – neskelbiamomis derybomis. Daugelyje jų dalyvaudavo nuo 2 iki 4 potencialių tiekėjų. Tik 2 neskelbiamose derybose dalyvavo po vieną potencialų tiekėją.

AB „Detonas“ stengėsi aktyviai dalyvauti skelbiamuose viešuosiuose pirkimuose kaip paslaugos teikėja. 2018 metų antrąjį pusmetį bendrovė dalyvavo Lietuvos kariuomenės karinių oro pajėgų; Vilniaus rajono savivaldybės administracijos; Varėnos rajono savivaldybės administracijos; Lietuvos kariuomenės LV įgulų aptarnavimo tarnybos; Jonavos rajono savivaldybės administracijos; Alytaus rajono savivaldybės administracijos ir VŠĮ Sveikatos mokslų universiteto 9 įvairios paskirties statinių griovimo darbų konkursuose. Iš jų buvo laimėti 3 konkursai. 2019 metų pirmąjį pusmetį dalyvauta Panevėžio rajono savivaldybės; Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos; Rietavo savivaldybės administracijos; Kauno miesto savivaldybės; Klaipėdos rajono savivaldybės; Pakruojo rajono savivaldybės; Alytaus rajono savivaldybės; Joniškio rajono savivaldybės; Radviliškio rajono savivaldybės ir Molėtų rajono savivaldybės administracijos 10 statinių griovimo konkursų, iš kurių laimėti 2 konkursai. Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą buvo tikrinta ir analizuota, kokiais dokumentais reglamentuota ši veikla, lydintieji teisės aktai, bendrovės direktoriaus įsakymai. Žiūrėta ar buvo sulaukta klientų ar kitų dalyvavusių šalių skundų, pretenzijų, ir ar buvo kilę kitokio pobūdžio problemų analizuojamuoju laikotarpiu. Atlikus šią analizę galima teigti, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė šioje srityje neegzistuoja arba jos pasireiškimo tikimybė yra minimali, nes atitinka Korupcijos analizės atlikimo tvarkoje nurodytus kriterijus: pirkimai neskelbiamomis supaprastintomis derybomis, kainų apklausos būdu ar skelbiama apklausa reglamentuoti akcinės bendrovės dokumentuose („AB „Detonas“ prekių, paslaugų ir darbų pirkimo taisyklėse“ patvirtintose bendrovės valdybos 2003-09-29 su naujais papildymais patvirtintais 2018-03-13 Valdybos posėdžio protokolu Nr. 1). Prevencinė kontrolė yra nustatyta ir atliekama. Lyginamoji ir grįžtamoji kontrolės atliekamos. Išorės kontrolę vykdo akcinės bendrovės Valdyba. Nei išorės, nei vidaus pranešimų dėl bandymo paveikti pirkimą atliekančius darbuotojus ar kitus susijusius asmenis negauta ir nenustatyta. Sprendimų priėmimo tvarka griežtai reglamentuota ir šie sprendimai priimami kolegialiai.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas rodo, kad AB „Detonas“ vykdamas viešuosius pirkimus bet kuriais iš aukščiau išvardintais pirkimo būdais, korupcijos pasireiškimo tikimybė neegzistuoja arba jos pasireiškimo tikimybė yra minimali. Ši veikla reglamentuota bendrovės vadovo įsakymais, kurių vykdymas kontroliuojamas bei išorine Valdybos narių kontrole. Tačiau atsižvelgiant į nustatytą atvejį, kada 2019 metų pirmąjį pusmetį dvejose neskelbiamose derybose dalyvavo tik po vieną potencialų tiekėją, kuris vėliau ir tapo paslaugos/užsakymo tiekėju, ateityje rekomenduotina vengti panašių atvejų, tikslu išvengti kad ir mažiausios korupcijos pasireiškimo tikimybės, perkant paslaugą iš vienintelio jos tiekėjo. Tai būtų tokių veikų prevencija ir galimai pasitarnautų bendrovės lėšų taupymui renkantis mažiausią pirkimo kainą.

AB KP⁶ korupcijos pasireiškimo tikimybės analizė atlikta dvejose veiklos srityse:

1. *Bendrovės, kaip tiekėjos, dalyvavimas viešuosiuose konkursuose* (pagal KPI 6 straipsnio 4 dalies 5 kriterijų – daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Sąrašo 9.5.2 punktas „Rangos darbų vykdymas – Pardavimai“. Pagrindas - nustatyti atvejai kai nedalyvavimas viešame konkurse priimamas galimai neturint tam pagrindo, be argumentų);

2. *Darbų vykdymas ir paslaugų teikimas privatiems subjektams* (pagal KPI 6 straipsnio 4 dalies 1 kriterijų – padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika. Sąrašo 9.1.1 punktas „Bendrovės turtas panaudotas neatlygintinai verslo ūkio subjektams“. Pagrindas – AB KP vidaus tyrimu gauti duomenys, kad buvo atliktos paslaugos jų neapskaitant AB KP dokumentuose, tačiau naudojant AB KP resursus).

Korupcijos pasireiškimo tikimybės analizės nurodytose veiklos srityse tikslas – antikorpuciniu požiūriu įvertinti AB KP, kaip tiekėjos, dalyvavimą kitų perkančiųjų organizacijų viešuosiuose pirkimuose bei darbų vykdymo, paslaugų teikimo privatiems subjektams veiklą ir nustatyti korupcijos rizikos veiksniai, galinčius sudaryti prielaidų darbuotojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio

⁶ AB „Kelių priežiūra“

pobūdžio teisės pažeidimus, ir pateikti pasiūlymų, kurie padėtų geriau valdyti nustatytus korupcijos rizikos veiksnius ir AB KP veiklą padarytų skaidresnę. Analizę atliko AB KP Saugos prevencijos skyrius.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. AB KP valdybos 2017-11-17 patvirtinta AB „Kelių priežiūra“ antikorupcijos politika;
2. AB KP generalinio direktoriaus 2018-07-12 įsakymu Nr. V-93 patvirtinta Technikos ir mechanizmų paslaugų teikimo tvarka TV-36;
3. AB KP generalinio direktoriaus 2018-09-01 patvirtinta Rangos darbų organizavimo, vykdymo ir kontrolės procedūra PRO-11;
4. AB KP generalinio direktoriaus 2019-01-10 patvirtinta AB „Kelių priežiūra“ pasiūlymų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūra PRO-5;
5. AB KP generalinio direktoriaus 2019-02-04 patvirtinta Rangos darbų aktavimo procedūra PRO-13;
6. AB KP generalinio direktoriaus 2019-06-07 įsakymas Nr. V-156 „Dėl technikos ir mechanizmų paslaugų teikimo tvarkos TV-36 papildymo“;

Korupcijos rizikos analizę dėl AB KP dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose ir vykdant darbus bei teikiant paslaugas už 2016–2018 metų laikotarpį atliko ir Lietuvos Respublikos specialiuųjų tyrimų tarnyba. Atliekant korupcijos rizikos analizę, nustatyta, kad, be bendrai viešųjų pirkimų procedūrose egzistuojančių rizikos veiksnių, atsparumo korupcijai požiūriu jautrus klausimas yra pačios AB KP valios sprendimas, kuriame viešajame pirkime dalyvauti kaip tiekėjai.

Tvarka, kaip AB KP atrenkami viešieji pirkimai, kuriuose ketinama dalyvauti kaip tiekėjai, nustatyta generalinio direktoriaus patvirtintoje AB „Kelių priežiūra“ pasiūlymų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūroje PRO-5 (toliau – Pasiūlymų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūra). Remdamasis Pasiūlymų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūra, pardavimų vadybininkas, atsakingas už pirkimų skelbimus, kiekvieną darbo dieną Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (toliau – CVPIS) ir kituose šaltiniuose (nupirkta UAB „Merzell Lithuania“ paslauga - rinkos analizės portalo prenumerata) surenka informaciją apie paskelbtus pirkimus, kurie pagal AB KP veiklos profilį galėtų būti aktualūs, t. y. galėtų atlikti perkamus darbus, teikti perkamas paslaugas. Informacija pasiskirstoma su kitais vadybininkais, kurie, atlikdami pirminį vertinimą, apibendrina (užpildo Analizės lentelę) visą aktualią informaciją, pvz.: pirkimo objektas, perkančioji organizacija, terminai ir t. t. Analizės lentelė su pirkimo dokumentais teikiama Regiono vadovui (kai perkami darbai, projektavimo ir geodezininkų, matininkų paslaugos) arba Projektų rengimo skyriaus vadovui (kai perkamos tik projektavimo ir geodezininkų, matininkų paslaugos), kuris, įvertinęs turimus pajėgumus, subrangos poreikį, priima sprendimą dalyvauti ar nedalyvauti pirkime. Jeigu priimamas sprendimas nedalyvauti – toks sprendimas fiksuojamas Pardavimų registre ir nurodomos nedalyvavimo priežastys.

Atliekant korupcijos rizikos analizę, nustatyta atveju, kai galimai potencialiai aktualių viešųjų pirkimų AB KP darbuotojai nepastebi arba jie galimai sąmoningai nevertinami. *Todėl viešųjų pirkimų atrankos procese egzistuoja prielaidos tendencingam ir (ar) sąmoningam skelbimų apie potencialiai aktuales viešuosius pirkimus „nepastebėjimui“.* Taip pat yra nepakankama sprendimų nedalyvauti potencialiai aktualiuose viešuosiuose pirkimuose kontrolės sistema. Abejones dėl pasirinkimo, kuriuose viešuosiuose pirkimuose dalyvauti, o kuriuose ne, skaidrumo kelia ir tie atvejai, kai AB KP priima sprendimą nedalyvauti konkrečiame pirkime, o po to objekte darbus vykdo kaip subrangovas. Tokiems atvejams papildomas dėmesys skiriamas ir Pasiūlymų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūroje (priimant sprendimą dėl komercinio pasiūlymo teikimo privačiam subjektui, papildomai turi būti nurodoma, kodėl AB KP tik subrangovas, ir kodėl AB KP negalėjo dalyvauti savarankiškai), tačiau yra pavyzdžių, kad praktikoje papildomas formalus dėmesys sprendimams nedalyvauti viešuosiuose pirkimuose svarios įtakos neturi.

Atsižvelgiant į dažnas nedalyvavimo konkursuose priežastis dėl atitinkamų kompetencijų ar specialistų trūkumo bei vėliau dėl užsitęsiančių terminų viešojo pirkimo būdu perkant subrangos paslaugas, dėl ko pritrūkdavo laiko pateikti komercinį pasiūlymą: (1) 2019 metais buvo sudarytos preliminarios subrangos sutartys pagal 7 AB KP aktualiausias darbų sritis (inžinerinio projektavimo ir geologinių tyrimų paslaugos bei poveikio aplinkai vertinimas; melioracijos darbai; paviršinių nuotekų įrengimo darbai; elektros energijos tiekimo linijų tiesimo darbai; vandentiekio ir kanalizacijos vamzdynų

tiesimo darbai; ryšių linijų tiesimo darbai; kelių ženklavimo darbai); (2) be to, siekiant Pasiūlymų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūroje taikyti „keturių akių“ principą sprendimų priėmimo dėl dalyvavimo/nedalyvavimo viešuose pirkimuose, 2019 metų pradžioje buvo koreguota Pasiūlymų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūra, kurioje papildytos arba naujai įtrauktos atsakomybės, tokios kaip, pvz., specializuotų komandų vadovas atsakingas už sprendimų dėl (ne)dalyvavimo pirkimuose patikrą, vertinimą.

Dar viena iš galimų korupcijos pasireiškimo rizikų – *sprendimai nedalyvauti potencialiai aktualiuose viešuosiuose pirkimuose gali būti motyvuojami dirbtinai sukuriama pajėgumų nepakankamumu arba tariamu jų trūkumu*. Atliekant korupcijos rizikos analizę, nustatyta, kad įtaką sprendimams dėl dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose galima daryti manipuluojant praktiškai neribojamu struktūrinių teritorinių padalinių (Regionų) savarankiškumu tam tikrose sutarčių verčių ribose.

Regionai gali tam tikra apimtimi savarankiškai spręsti dėl dalyvavimo vietinės reikšmės viešuosiuose pirkimuose ir dėl santykių su privačiais subjektais. AB KP generalinis direktorius įgalioja Regionų vadovus be kita ko sudaryti, pasirašyti, pakeisti ir (ar) nutraukti visas ir bet kurias atitinkamo Regiono vykdomas subrangos (pirkimo) darbų sutartis iki 10 000,00 Eur be PVM ir rangos darbų (pardavimų) sutartis iki 10 000,00 Eur be PVM, jei jos sudaromos pagal AB KP patvirtintus įkainius ar jei įkainiai apskaičiuoti pagal sąmatų skaičiavimo programą „Sistela“ bei rangos darbų (pardavimų) sutartis iki 3 000,00 Eur be PVM, jei sutartys sudaromos ne pagal patvirtintus įkainius ar ne pagal sąmatų skaičiavimo programą „Sistela“. Regionų vadovai perįgalioja pavaldžius Kelių tarnybų vadovus be kita ko sudaryti, pasirašyti, pakeisti ir (ar) nutraukti visas ir bet kurias atitinkamos Kelių tarnybos vykdomas subrangos (pirkimo) darbų sutartis iki 3 000,00 Eur be PVM ir rangos darbų (pardavimų) sutartis iki 3 000,00 Eur be PVM.

Siekiant eliminuoti galimą asmeninį sprendimus priimančių asmenų suinteresuotumą nedalyvauti viešuosiuose pirkimuose dėl dirbtinai sukuriama pajėgumų nepakankamumo arba tariamo jų trūkumo, Pasiūlymų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūroje yra įtrauktos atsakomybės, kaip papildoma revizavimo procedūra, dėl galimo pajėgumų persikirstymo tarp Kelių tarnybų ar Regionų (*Regiono vadovas* atsakingas už sprendimo priėmimą dėl dalyvavimo Pasiūlymo teikime, įvertinant pavaldžių kelių tarnybų resursus, apkrovimą ir galimybes įvykdyti sutarties sąlygas laimėjimo atveju; *Kelių priežiūros ir statybos departamento direktorius* atsakingas, kad priimami sprendimai dėl (ne)dalyvavimo pirkimuose užtikrintų optimalų departamento apkrovimą ir resursų paskirstymą).

Taip pat nustatyta *egzistuojanti nevienoda praktika atliktų darbų ir suteiktų paslaugų įforminimo apskaitos dokumentuose, o įforminimas ne visada atspindi atliktų darbų ir suteiktų paslaugų kiekius*. Be to, išaiškinta korupcinių atvejų (vidaus tyrimo duomenys), kai iš viso suteiktos paslaugos ar atlikti darbai nebuvo įforminti apskaitos dokumentuose. Atsižvelgiant į tai, kad ne visuose nurodytuose įforminimo variantuose galima aiškiai ir nedviprasmiškai identifikuoti, kokie darbai atlikti, ar kokios paslaugos suteiktos, taip pat nustatyti jų kiekius, tikėtina, kad tuo gali būti naudojama siekiant manipuluoti apskaitos duomenimis, pavyzdžiui, į oficialią apskaitą įtraukti mažesnius atliekamų darbų ar suteikiamų paslaugų kiekius. Pakankamai didelė tikimybė tokių kiekių manipuliavimui galima vykdant darbus ar teikiant paslaugas privatiems subjektams Kelių tarnybų vadovų kompetencijos ribose. Siekiant supaprastinti, bet tuo pačiu ir padaryti efektyvesnę technikos ir mechanizmų paslaugų pardavimą privatiems subjektams, 2019-06-07 generalinio direktoriaus įsakymu buvo papildyta Technikos ir mechanizmų paslaugų teikimo tvarka, kuria nustatomas paprastesnis paslaugų, kurių vertė mažesnė arba lygi 750 Eur (be PVM), teikimo procesas, tačiau nurodomi reikalingi konkretūs apskaitos dokumentai bei juose privalomi užpildyti rekvizitai. Be to, 2019 metų pradžioje generalinio direktoriaus yra patvirtinta Rangos darbų aktavimo procedūra PRO-13, kurios vienas iš tikslų – eliminuoti korupcijos pasireiškimo tikimybę sutarties įgyvendinimo metu, kai pilnai už sutarties įgyvendinimą yra atsakingas vienas asmuo (darbų atlikimas pagal sutartį, darbų aktavimas ir duomenų pateikimas sąskaitos išrašymui). Patvirtinta procedūra siekiama užtikrinti, kad: (1) rangos darbų atlikimo aktai būtų išrašomi tik pagal faktiškai atliktų darbų kieki; (2) rangos darbų atlikimo aktai (F2 forma) bei atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažyma (F3 forma) būtų išrašomos laiku; (3) būtų atliekama nuolatinė sutarčių (į)vykdymo kontrolė pagal išrašytus aktus F2 ir pažymas F3. Pastarojoje kontrolėje atsiranda trys

grandys: techninių projektų inžinierius – atsakingas už F3 suvestinių parengimą ir pateikimą Kelių priežiūros valdymo centro vadovui; Kelių priežiūros valdymo centro vadovas – atsakingas už rangos darbų sutarčių vykdymo kontrolę (pažymų F3 suliginimas su buhalterinės apskaitos sistemoje „Rivilė“ esančia informacija) ir informacijos pateikimą specializuotų komandų vadovui; specializuotų komandų vadovas – atsakingas už rangos sutarčių vykdymo kontrolę ir sprendimų priėmimą esant nukrypimams nuo sutarties sąlygų ir/arba darbų plano.

Atlikus korupcijos rizikos analizę dėl pradelstų įsiskolinimų AB KP už atliktus darbus ar suteiktas paslaugas išieškojimo, nustatyta, kad nėra nuoseklios atsiskaitymų kontrolės sistemos. Klientų įsiskolinimus stebi ar bent turėtų stebėti už sutarties vykdymą atsakingas asmuo, tačiau patvirtintos atskiros tvarkos ar procedūros, kaip tai turėtų būti daroma, AB KP nėra, o ir operatyvios informacijos apie skolas šie asmenys nevaldo. Nesant atsiskaitymų kontrolės sistemos ir bendros informacijos apie AB KP skolininkus, atsiranda galimybė tokiems klientams taip pat parduoti prekes, teikti paslaugas ar atlikti darbus nepaisant to, kad jie jau vengia vykdyti prievolę atsiskaityti, o jų įsiskolinimai tik didėja. Vienintelis saugiklis yra numatytas Pasiūlymų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūroje, kurioje nurodyta, kad prieš pasirašant sutartį su komerciniu ūkio subjektu, į Saugos ir prevencijos skyrių el. paštu patikrinimas@keliuprieziura.lt turi būti kreipiamasi šiais atvejais ir ne ilgiau kaip per 2 darbo dienas gautas patvirtinimas: (1) kai AB KP parduoda savo prekes bei paslaugas (darbus) – turi būti patikrintas Užsakovo mokumas bei užtikrintas jo patikimumas; (2) kai AB KP, vykdydama rangos darbus, perka prekes ar paslaugas iš tiekėjų, kurie reikalauja mokėti avansą – turi būti patikrintas tiekėjo pajėgumas ir patikimumas; (3) kai AB KP dalyvauja rangos darbų konkurse, kuriame ketina pasitelkti subrangovą – turi būti patikrintas subrangovo pajėgumas ir patikimumas.

Išanalizavus AB KP veiklą tiekėjo dalyvavimo viešuosiuose konkursuose ir darbų vykdymo ir paslaugų teikimo veiklos srityse, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė nėra didelė, nes nėra sistemiškumo, bet galimi pavieniai atvejai. Korupcijos rizika yra dėl šių korupcijos **rizikos veiksnių**:

(1) Viešųjų pirkimų, kuriuose AB KP galėtų dalyvauti kaip tiekėja, atrankos procese egzistuoja prielaidos tendencingam ir (ar) sąmoningam skelbimų apie potencialiai aktualius viešuosius pirkimus „nepastebėjimui“.

(2) Egzistuojanti sprendimų nedalyvauti potencialiai aktualiuose viešuosiuose pirkimuose kontrolės sistema (jos užuomazgos) pradeda veikti tik tada, kai to viešojo pirkimo pagrindu atsiranda subrangos santykių galimybė, ir kuri gali būti apeinama dirbtinai mažinant subrangos apimtis.

(3) Sprendimai nedalyvauti potencialiai aktualiuose viešuosiuose pirkimuose gali būti motyvuojami dirbtinai sukuriamu pajėgumų nepakankamu arba tariamu pajėgumų trūkumu.

(4) Atliktų darbų ir suteiktų paslaugų įforminimo apskaitos dokumentuose praktika AB KP nėra vienoda, o pats įforminimas ne visada atspindi realiai atliktų darbų ir suteiktų paslaugų kiekius, dėl to egzistuoja galimybių į oficialią apskaitą įtraukti mažesnius atliekamų darbų ar suteikiamų paslaugų kiekius ir taip sumažinti klientų mokėtinas sumas.

(5) Dėl nuoseklios atsiskaitymų kontrolės sistemos nebuvimo AB KP egzistuoja galimybė kai kuriems debitoriams sudaryti išskirtines sąlygas *de facto* pratęsti atsiskaitymo terminus ir taip kredituotis valstybės valdomos AB KP sąskaita, arba iš viso išvengti prievolės atsiskaityti.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Užtikrinti „keturių akių“ principą Pardavimų registro pildymui, kad skirtingi pardavimų vadybininkai pildytų informaciją apie potencialiai aktualius viešuosius pirkimus iš skirtingų šaltinių	AB KP	Nuolat	Iki minimumo sumažinanti tikimybę sąmoningam ir (ar) tendencingam skelbimų apie potencialiai aktualius viešuosius pirkimus „nepastebėjimui“
2.	Peržiūrėti Pasiūlymų rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūrą ir papildyti kontrolės	AB KP	2019-12-20	Skaidresnis procesas, iki minimumo sumažinantis korupcijos riziką

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
	mechanizmą sprendimų nedalyvauti viešuose konkursuose revizija			motyvuotam sprendimo (ne)dalyvauti viešajame konkurse priėmimui
3.	Išanalizuoti ir koreguoti Rangos darbų organizavimo, vykdymo ir kontrolės PRO-11 ir Rangos darbų aktavimo PRO-13 procedūras, pašalinti dviprasmybes ir netikslumus	AB KP	2019-12-20	Tikslios ir teisingos informacijos apie atliktus darbus ir suteiktas paslaugas įtraukimas į apskaitos dokumentus
4.	Sukurti aiškią debitorinių įsipareigojimų valdymo tvarką, kurioje būtų įtvirtinta: <ul style="list-style-type: none"> - informacijos apie vėluojančius atsiskaitymus sklaidos mechanizmas; - baziniai atsakingo (-ų) už debitorių atsiskaitymų kontrolę ir stebėseną asmens (-ų) veiksmų algoritmai; - galiojančių sutarčių su neatsiskaitančiais klientais nutraukimo mechanizmas; - principas, kad prekės parduodamos, paslaugos teikiamos ar darbai atliekami tik po to, kai patikrinama, ar subjektas yra visiškai atskaitęs su AB KP. 	AB KP	2019-10-01	Skaidresnė ir aiški debitorių atsiskaitymų kontrolės ir stebėsenos sistema, užkertanti galimybę kredituotis valstybės valdomos bendrovės sąskaita arba iš viso išvengti prievolės atsiskaityti

AB LG⁷ analizuota veiklos sritis *sutarčių, sudarytų informacinių sistemų/technologijų srityje, vykdymo kontrolės užtikrinimas*. Analizuotas laikotarpis 2017-01-01 – 2019-08-31. Analizę atliko – AB LG Saugos ir rizikų valdymo departamento Verslo saugos skyriaus Prevencijos ir tyrimo grupės ekspertas kartu su AB LG Saugos ir rizikų valdymo departamento ir AB LG Vidaus audito skyriaus darbuotojais.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. AB LG generalinio direktoriaus 2014-07-14 įsakymas Nr. Į-663 „Dėl sutarčių rengimo ir vykdymo kontrolės tvarkos aprašo tvirtinimo“ (toliau – Sutarčių rengimo ir jų vykdymo kontrolės aprašas).
2. AB LG generalinio direktoriaus 2017-12-05 įsakymas Nr. Į-730 „Dėl Akcinės bendrovės „Lietuvos geležinkeliai“ pirminių apskaitos dokumentų tikrinimo, vizavimo, registravimo ir pateikimo buhalterinę apskaitą tvarkantiems asmenims tvarkos aprašo patvirtinimo“.
3. AB LG generalinio direktoriaus 2017-10-26 įsakymas Nr. AS-35 „Dėl AB „Lietuvos geležinkeliai“ ir jos įmonių grupės veiklos skaidrumo politika“ (toliau – Veiklos skaidrumo politika).

Siekiant nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę sutarčių, sudarytų informacinių sistemų/technologijų srityje, t. y. įvertinti, ar tam tikri AB LG veiklą įtakojantys rizikos veiksniai ir aplinkybės sudaro sąlygas ir galimybes atsirasti korupcijai minėtoje srityje, buvo pasirinkta išanalizuoti 4 AB LG šioje srityje 2017–2019 metais sudarytas sutartis ir AB LG teisės aktus, reglamentuojančius sutarčių vykdymo kontrolę. Atlikus analizę, darytina išvada, kad minėtoje srityje identifikuotini darbo proceso rizikos veiksniai, todėl korupcijos pasireiškimo tikimybė galima, tačiau tik pavieniais atvejais. Tyrimo metu taip pat nustatytas poreikis ateityje išvengti sisteminių **rizikos veiksnių** atnaujinant / keičiant esamą teisinį reguliavimą.

(1) Sutarčių rengimo ir jų vykdymo kontrolės aprašo patvirtinta tvarka yra neaktualizuota. Nustatyta, kad už sutarčių rengimo ir vykdymo kontrolę atsakingi AB LG padalinių vadovai, kurie skiria darbuotojus, atsakingus už sutarties rengimą ir vykdymą, nors praktikoje tokie darbuotojai paskiriami ne visada. Analizuojant 2017 metais sudarytą sutartį, nustatyta, kad už sutartimi numatytų darbų / paslaugų priėmimą buvo atsakingas vienas AB LG darbuotojas, jo veikla vykdant sutartį nebuvo kontroliuojama. Dėl neapibrėžto trečiųjų šalių atliktų darbų testavimo proceso bei netinkamos sutarties

⁷ AB „Lietuvos geležinkeliai“

priežiūros ir kontrolės paslaugų tiekėjo atliktos paslaugos buvo priimamos jų tinkamai neištestavus ir neįsitikinus paslaugų kokybe. Testavimai vyko nenuosekliai, be testavimo planų, ne visada įtraukiant keičiamo proceso savininkus. Taip pat nebuvo atliekama išsami testavimo rezultatų analizė. Testavimo įvykdymo faktą užsakymo lape daugumoje atvejų patvirtindavo vienintelis už sutarties vykdymą atsakingas darbuotojas. Paslaugų perdavimo-priėmimo aktai, kurie paprastai turėjo būti pasirašomi ir tvirtinami tik įsitikinus priimamų paslaugų kokybe, taip pat daugumoje atvejų buvo pasirašomi tik vienintelio už sutarties vykdymą atsakingo asmens.

(2) AB LG pirminių apskaitos dokumentų tikrinimo, vizavimo, registravimo ir pateikimo buhalterinę apskaitą tvarkantiems asmenims tvarkos apraše nustatytas reikalavimas patikrinti paslaugų kokybės atitikimą sutarties sąlygoms vadovaujantis Sutarčių rengimo ir jų vykdymo kontrolės tvarkomis, tačiau Sutarčių rengimo ir jų vykdymo kontrolės apraše neapibrėžiami veiksmai, kurie turi būti atlikti siekiant įsitikinti atliktų paslaugų kokybe.

(3) Analizuojant 2019 metais sudarytas sutartis informacinių sistemų / technologijų srityje (sutarčių galiojimo terminas 3 metai), jų priedus (technines specifikacijas, prekių įkainius), pastebėta, kad į technines specifikacijas yra įtraukiamos konsultavimo paslaugos nevertinant jų valandinių įkainių ir nenustatant pirkimo sutartyje aiškaus atsiskaitymo už faktiškai konkrečias ir tikslingai suteiktas konsultavimo paslaugas. Taip pat pažymėtina, kad sutarčių nuostatos nenustato galimybės mažinti paslaugų gavėjų ir jiems teikiamų, būtent konsultavimo valandų skaičiaus ir nenumato kitokio nei pirkimo sąlygose nustatyto – fiksuotos kainos atsiskaitymo būdo. Todėl būtina tokių sutarčių vykdymo stebėseną.

AB LG, siekdama mažinti korupcijos pasireiškimo veiksnius sutarčių sudarymo, vykdymo kontrolės srityse, pirkimus vykdo centralizuotai iš specialiai pirkimų organizavimui ir vykdymui įkurto padalinio, prieš pradėdama pirkimo procedūras, vykdo rizikingų pirkimų identifikavimą pagal patvirtintus 8 kriterijus, vykdo konsultacijas su rinkos dalyviais, tiekėjų pretenzijoms nagrinėti yra įsteigusi atskirą Pretenzijų komisiją. Taip pat pažymėtina, kad AB LG priimami teisės aktai, įgyvendinami procesai, kurie prisideda prie korupcijos mažinimo šioje srityje. AB LG generalinio direktoriaus 2017-10-26 įsakymu Nr. AS-35 „Dėl AB „Lietuvos geležinkeliai“ ir jos įmonių grupės veiklos skaidrumo politika“ yra patvirtinta AB LG ir jos įmonių grupės veiklos skaidrumo politika apibrėžia bendrąsias korupcijos netoleravimo AB LG jos įmonių grupėje nuostatas, pagrindines šios Politikos įgyvendinimo gaires ir nustato AB LG ir jos įmonių grupės nulines korupcijos tolerancijos poziciją. Yra įdiegta pranešimų sistema, sudaranti galimybę įvairiais būdais pranešti apie AB LG daromą, padarytą ar planuojamą daryti nusikalstamą veiką, darbuotojų galimus neteisėtus veiksmus ar neveikimą, piktnaudžiavimą pareigomis ar kitus veiksmus, turinčius korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymių. AB LG generalinio direktoriaus 2017-12-06 įsakymu Nr. Į-731 patvirtintas Rizikingų pirkimų identifikavimo ir jų valdymo tvarkos aprašas, kuriame įtvirtintas rizikingų pirkimų valdymo procesas, numatyti rizikingo pirkimo kriterijai ir prevencinių priemonių nustatymas. AB LG generalinio direktoriaus 2017-12-14 įsakymu Nr. Į-751 patvirtinta AB „Lietuvos geležinkeliai“ darbuotojų privačių interesų deklaracijų pildymo tvarka, pareigos nusišalinti įgyvendinimas, bei pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti viešuosius ir privačius interesus, sąrašas. Šiuo metu, siekiant ateityje išvengti sisteminių rizikos veiksnių, taip pat atsižvelgiant į naujus Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo pakeitimus, įsigaliosiančius nuo 2020-01-01, AB LG rengiamas naujas AB LG įmonių grupės darbuotojų privačių interesų deklaravimo ir deklaravimo kontrolės vykdymo tvarkos aprašas ir procesai, reglamentuojantys darbuotojų privačių interesų deklaravimą. AB LG generalinio direktoriaus 2019-03-05 įsakymu Nr. ĮS(ADM)-126 patvirtinti Darbuotojų patikimumo tikrinimo ir asmenų, siekiančių eiti pareigas, patikimumo tikrinimo procesų standartai, kuriais siekiama identifikuoti nepatikimus AB LG darbuotojus.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Įvertinti ir prireikus patikslinti 2014-07-14 įsakymu Nr. Į-663 patvirtinto Sutarčių rengimo ir vykdymo kontrolės aprašą, reglamentuojant / patikslinant darbuotojų, atsakingų už sutarčių kontrolę bei vykdymą, funkcijas ir atsakomybes	AB LG	2019-12-31	Nustatytos darbuotojų, atsakingų už sutarčių kontrolę bei vykdymą, funkcijos ir atsakomybės
2.	Atlikti tikslinių informacinių technologijų srityje pirkimo sutarčių vykdymo stebėseną, ypatingą dėmesį skiriant sutartims, sudarytoms dėl saugos planuose numatytų esminių informacinių technologijų, sistemų ir infrastruktūros	AB LG	2020-03-30 2020-06-30 2020-09-30 2020-12-31	Atlikta tikslinių informacinių technologijų srityje pirkimo sutarčių vykdymo kontrolė
3.	Organizuoti mokymus darbuotojams privačių interesų deklaravimo, interesų konfliktų valdymo klausimais	AB LG	2019-12-31	Organizavus mokymus, būtų užtikrintas teisingas privačių interesų deklaracijų pildymas, pateikimas

AB LP⁸ korupcijos rizikos tikimybės nustatymas atliktas *viešųjų pirkimų srityje*. Analizuojamas laikotarpis 2017–2019 metai. Analizę atliko AB LP Saugos ir prevencijos departamento Prevencijos ir tyrimų grupės ekspertas Gediminas Sakalauskas ir Finansų ir administravimo padalinio Pirkimų skyriaus vadovė Viktorija Norušytė.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. AB LP 2019-02-28 generalinio direktoriaus įsakymas Nr. T-2019-00006 „Dėl Pirkimų organizavimo tvarkos patvirtinimo“;
2. AB LP 2011-06-30 generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1-296 „Dėl Akcinės bendrovės Lietuvos pašto viešojo pirkimo / projekto konkurso / supaprastinto projekto konkurso vertinimo komisijos darbo reglamento patvirtinimo“;
3. AB LP 2017-08-10 generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1-393 „Dėl Akcinės bendrovės Lietuvos pašto mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“;
4. AB LP 2018-07-04 akcinės bendrovės Lietuvos pašto generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1-2018-00053 „Dėl Akcinės bendrovės Lietuvos paštas nuolatinės mažos vertės viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“;
5. AB LP 2018-07-03 generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1-2018-00055 „Dėl AB Lietuvos paštas nuolatinės viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“;
6. AB LP 2018-08-01 generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1-2018-00092 „Dėl Akcinės bendrovės Lietuvos pašto atviro konkurso ir skelbiamų derybų bendrųjų sąlygų tvirtinimo“;
7. AB LP 2018-06-26 Valdybos nutarimas Nr. 15- 48 „Dėl Akcinės bendrovės Lietuvos pašto sudaromų sandorių esminių sąlygų sąrašo patvirtinimo“;
8. AB LP 2018-07-20 generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1-386 „Dėl Akcinės bendrovės Lietuvos pašto sudaromų sandorių esminių sąlygų sąrašo patvirtinimo“;
9. AB LP 2018-11-13 generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1-2018-00191 „Dėl Akcinės bendrovės Lietuvos paštas sudaromų sandorių esminių sąlygų sąrašo patvirtinimo“;
10. AB LP 2017-08-09 generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1-387 „Dėl Pirkimų, kai Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ir Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo reikalavimai netaikomi, vykdymo tvarkos patvirtinimo“;
11. AB LP 2019-03-19 generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1-2019-00102 „Dėl Akcinės bendrovės Lietuvos paštas paslaugų teikimo ir prekių pirkimo – pardavimo sutarčių bendrųjų dalių patvirtinimo“;

⁸ AB Lietuvos paštas

12. AB LP 2018-02-01 generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1-50 „Dėl Akcinės bendrovės Lietuvos pašto pirkimų organizatorių sąrašo patvirtinimo.

Vertinimo būdai: 1. Veiklos ir procesų antikorupcinis vertinimas; 2. AB LP, įgyvendindama Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui priskirtų valdymo sričių kovos su korupcija programos įgyvendinimo 2019–2020 m. priemonių planą, taip pat atliko vidinius tyrimus (kitas vertinimo būdas) dėl dažniausiai kviečiamų tiekėjų į neskelbiamus pirkimus ir pirkimus iš vieno tiekėjo (priemonė Nr. 1.3.11).

Pagal du laikotarpius galima skirti, kaip AB LP buvo valdomas korupcijos pasireiškimo rizikos lygis viešųjų pirkimų srityje. Pirmasis laikotarpis: nuo 2017-01 iki 2018-07⁹, antrasis laikotarpis: nuo 2018-07 iki 2019-09¹⁰.

Pirmuoju laikotarpiu nustatyti **korupcijos rizikos veiksniai**:

(1) Nepakankamai reglamentuotas ir apibrėžtas viešųjų pirkimų procesas bei pirkimo procese dalyvaujančių darbuotojų atsakomybės, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos viešųjų pirkimų procedūrų vykdymo procese;

(2) Viešųjų pirkimų poreikis ir planavimas buvo atliekamas neįvertinus su galimu pirkimu susijusios svarbios informacijos, pavyzdžiui, „kaštų ir naudos analizė“.

(3) Silpna viešųjų pirkimų prevencinė sistema neužtikrino, kad pirkimai būtų vykdomi laiku ir atliekama tinkama sutarčių valdymo bei vykdymo kontrolė.

AB LP, siekdama valdyti šias rizikas, 2018 metais ėmėsi šių prevencinių priemonių:

1. 2018 metais atliko auditą viešųjų pirkimų srityje, kurio metu identifikavo ir nustatė prevencines ir kontrolės priemones šiose srityse: a) pirkimų planavimas, b) pirkimų inicijavimas ir vykdymas, c) asmenų, dalyvaujančių pirkimo procesuose, atsakomybių paskirstymas ir aiškus atskyrimas, d) vidaus kontrolės priemonių stiprinimas.

2. 2017 m. reorganizavus AB LP Prevencijos skyrių ir Saugos skyrių į Saugos ir prevencijos departamentą, 2018 m. departamentui priskirtos papildomos funkcijos – tyrimų atlikimas, korupcijos prevencija, švietimas bei informavimas, kurias vykdant, vadovaujantis tarptautiniais standartais paremtais kovos su korupcija principais, yra įgyvendinami bei užtikrinami korupcijos prevencijos tikslai ir uždaviniai.

3. Viešųjų pirkimo modulio sukūrimas dokumentų valdymo sistemoje.

4. 2018 m. pradėtas projektas dėl AB LP atitikties valdymo programos sukūrimo ir įdiegimo (toliau – CMPL), apimantis visas AB LP veiklos sritis, įskaitant ir viešųjų pirkimų organizavimą.

1. Dėl viešųjų pirkimų proceso ir darbuotojų atsakomybių:

2019 m. patvirtinta nauja viešųjų pirkimų „Pirkimų organizavimo tvarka“, kuri aiškiai nustato pirkimo proceso dalyvius ir jų atsakomybes bei atskiria sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijas viešųjų pirkimų procedūrų vykdymo procese.

Standartizuotas procesas sumažina klaidų tikimybę, nes pirkimai vykdomi pagal vienodus procesus: pirkimo plano rengimas ir tikslinimas, pirkimų inicijavimas bei vykdymas, pirkimo dokumentų rengimas ir (ar) jų tikslinimas, teikėjų kvalifikacijos nagrinėjimas ir vertinimas, derybų vedimas, ekspertinis vertinimas, galutinių pasiūlymų vertinimas, sutarčių vykdymo kontrolė.

Iki 2018 m. rugpjūčio mėn. į viešųjų pirkimų komisijos sudėtį buvo įtraukiami pirkimo užsakovai / iniciatoriai. Tai buvo rizikos veiksnys, kuris galėjo neužtikrinti objektyvių ir nešališkų sprendimų priėmimo. Įsigaliojus naujiems vidaus teisės aktams, šis reglamentavimas ir procesai pakeisti. Tokiu būdu atskirti pirkimo inicijavimo, pirkimo vykdymo ir sutarčių vykdymo bei jų kontrolės procesai.

Analizuojamu laikotarpiu peržiūrėtas ir išplėstas asmenų, kurie pasirašo konfidencialumo bei nešališkumo deklaracijas, sąrašas. Patvirtintas pareigybių sąrašas, kurie darbuotojai viešai deklaruoja privačius interesus per Valstybinės mokesčių inspekcijos elektroninę deklaravimo sistemą. Minėti sąrašai suderinti tarpusavyje ir tokiu būdu užtikrinama kontrolė, kad pirkimus vykdo tik tam įgaliojimus turintys asmenys.

2. Dėl viešųjų pirkimų poreikio ir planavimo:

⁹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.399325>

¹⁰ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f5fb2df0b02311e39a619f61bf81ad0a>

2018 m. AB LP administracijos darbuotojai pradėjo naudoti dokumentų valdymo sistema, kuri integruota su kitomis Lietuvos pašto naudojamomis informacinėmis sistemomis. Dokumentų valdymo sistemoje buvo sukurtas ir įdiegtas viešųjų pirkimų modulis. Išskirtinis dėmesys skirtas inicijavimo ir pirkimo dokumentų standartizavimui, pavyzdžiui, parengtos tipinės pirkimų protokolų formos, taip pat tipinės pirkimo dokumentų, pirkimo sutarčių, kitos pirkimo dokumentacijos formos, o bendrosios pirkimo ir sutarčių sąlygos taikomos visiems pirkimams be išimties, tuo būdu eliminuojant galimybę korupcijos pasireiškimui, per skirtingų sąlygų tiekėjams nustatymą. Modulyje matosi visų darbuotojų rengiamos, pateiktos, gražintos, patvirtintos pirkimų paraiškos. Pagal tai įmanoma atlikti stebėseną, veiklos auditus bei įsitikinti, ar yra laikomasi vidinių procedūrų.

Viešųjų pirkimų modulis sukurtas taip, kad automatiškai būtų užtikrintas „4 akių principas“, kuris taikomas pirkimo iniciatoriams / užsakovams bei pirkimo organizatoriams. Taip pat nustatyti papildomi prevenciniai reikalavimai, pavyzdžiui, neskelbiama apklausa nuo 10 000 EUR vykdoma iš ne mažiau kaip trijų tiekėjų, išskyrus Įstatyme numatytas išimtis (mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas).

Atsirado papildoma pradedamų viešųjų pirkimų ir sudaromų sandorių didesnė (papildoma) kontrolė. Tam tikrais atvejais, kai atitinkamos kategorijos ir vertės sandoris sudaromas atliekant viešojo pirkimo procedūras, kreipiamasi į AB LP Sprendimų priėmimo komitetą bei AB LP valdybą, pateikiant esmines pirkimo dokumentų sąlygas ir kitą aktualią informaciją. Tokiu būdu įsitikinama, jog pirkimo poreikis atitiks AB LP interesus ir bus parinkta tinkama pirkimo procedūra.

Atitinkamos vertės arba AB LP veiklai reikšmingiems pirkimams taikomas dvigubos Valdybos kontrolės mechanizmas – t. y. Valdyba tvirtina tiek esmines viešojo pirkimo sąlygas (prieš pirkimą), tiek po to – esmines sandorio sąlygas prieš sudarant sutartį (pasibaigus pirkimui), tuo būdu užtikrinant, kad pirkimas įvykdytas laikantis visų Valdybos patvirtintų esminių sąlygų. Tais atvejais, kai pirkimo vertė viršiją 1/20 AB LP įstatinio kapitalo – Valdyba taip pat papildomai vertina visą pirkimo dokumentų paketą, tuo įgyvendinant dar aukštesnį skaidrumo standartą tokių pirkimų atžvilgiu. Šie reikalavimai įtvirtinti AB LP įstatuose, tuo būdu užtikrinant aukščiausios galios vidinį teisinį šių klausimų reglamentavimą.

2019 m. AB LP taip pat patvirtinta Sutarčių valdymo ir kontrolės tvarka, kurios pagrindiniai tikslai yra nustatyti sutarčių valdymo bendruosius principus, siekiant efektyviai organizuoti sutarčių administravimo bei vykdymo kontrolės procesus, aprašyti sutarčių valdyme dalyvaujančių darbuotojų funkcijas bei atsakomybes, siekiant racionaliai naudoti AB LP resursus. Tvarka reglamentuoja esmines nuostatas dėl sutarčių paruošimo ir suderinimo; sutarčių pasirašymo ir registravimo; sutarčių vykdymo ir vykdymo kontrolės tuo būdu dar aiškiau reglamentuojant ir sustiprinant visų viešųjų pirkimų procedūrų sudėtinių elementų vidinės kontrolės sistemą. Kiti šiuo metu suplanuoti ir jau pradėti įgyvendinti šios tvarkos įgyvendinimo etapai – visiškai suintegruoti procesai ir dokumentų valdymo sistemos funkcionalumui, kurie mažins žmogiškojo faktoriaus bei klaidų tikimybę, ir tuo būdu leis turėti vienodą sutarčių valdymo ir kontrolės mechanizmą visoje AB LP.

Organizuoti vidiniai mokymai visų AB LP skyrių, padalinių, departamentų iniciatoriams, siekiant sustiprinti ir išplėsti jų kompetencijas skaidraus ir efektyvaus viešųjų pirkimų inicijavimo, vykdymo temomis. Po šių mokymų struktūriniai padaliniai:

- gali tiksliai įvertinti sutarčių, pagal kurias įsigyjamos prekės, paslaugos ar darbai, galiojimo pabaigą ir pirkimo procedūrų trukmę;
- užtikrinti, jog pirkimų paraiška ir techninė specifikacija būtų pateikiama nustatytais terminais ir pan.

Pirkimo iniciatoriams (užsakovams), pirkimų komisijų nariams bei skyrių, padalinių, ir departamentų vadovams, atsakingiems už sutarčių valdymą ir kontrolę, suorganizuoti mokymai viešųjų ir privačių interesų valdymo temomis.

3. Dėl viešųjų pirkimų prevencinės sistemos:

AB LP, siekdama didesnės nešališkos ir vienodos viešųjų pirkimų prevencijos, 2018 metais inicijavo ir vykdo šias papildomas priemones:

1. 2019 m. Valdybai buvo pristatytos korupcijos prevencijos stebėsenos schemos AB LP, kurioms buvo pritarta. Valdyba taip pat aktyviai įtraukta korupcijos stebėsenos procesus – 1 kartą per

metus jai teikiama korupcijos stebėsenos ir gautų anoniminių pranešimų ataskaita, jai reguliariai pristatomi visų svarbiausių AB LP atliekamų tyrimų rezultatai.

Valdyba taip pat tvirtina aukščiausio lygio šios srities dokumentus – Korupcijos prevencijos politiką ir Viešųjų ir privačių interesų derinimo politiką, tuo būdu aktyviai įsitraukdama į AB LP taikomų šių sričių standartų ir jų lygio nustatymą. Vienas iš prioritetų – viešųjų pirkimų sritis.

Korupcijos rizikos vertinimą sudaro išankstinė, einamoji ir paskesnioji korupcijos prevencija.

Saugos ir prevencijos departamento Prevencijos ir tyrimų grupės ekspertai yra viešųjų pirkimų komisijos nariai, kurie turi sprendimo teisę. Tokiu būdu užtikrinama einamoji korupcijos prevencija. Pagal vidinius įsakymus jie taip pat turi teisę reguliariai patikrinti bet kuriuos AB LP vykdomus pirkimus, stebėti AB LP vykdomų pirkimų procedūras.

Visi AB LP rengiami ir (ar) keičiami teisės aktų projektai yra privalomai suderinami su Teisės departamentu ir Saugos ir prevencijos departamentu. Tokiu būdu vykdoma išankstinė korupcijos prevencija.

2. 2019 m. išskirtinis dėmesys skirtas atlikto audito viešųjų pirkimų srityje rekomendacijų įgyvendinimui. Didžioji dalis rekomendacijų įgyvendintos, likusios vykdomos.

3. Siekiant valdyti informaciją apie aktualius teisės aktų pakeitimus ir išorės norminių teisės aktų (įskaitant, bet nepasiribojant viešųjų pirkimų srityje) reikalavimų užtikrinimą AB LP veikloje, 2018 metais pradėtas projektas dėl CMPL. Tokiu būdu užtikrinama teisės aktų projektų stebėseną ir jų laikymasis. Taip pat siekiama iš anksto pasirengti visų privalomųjų norminių teisės aktų reikalavimų įgyvendinimui AB LP, per reguliarią ir nuolatinę teisės aktų projektų stebėseną bei išankstinį pasirengimą jų įgyvendinimui.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Parengti pirkimų kontrolės sistemos taisykles ir procesus	AB LP	2020-04-01	Sukurta nuosekli ir tęstinė viešųjų pirkimų prevencinė sistema
2.	Nustatyti kontrahentų patikrinimo kriterijus ir procesus	AB LP	2020-04-01	Viešąjį pirkimą laimėjusio tiekėjo patikimumo įvertinimas
3.	Sukurti ir įdiegti dokumentų valdymo sistemoje modulį dėl sutarties likučių valdymo	AB LP	2020-07-01	Pilnai automatizuota sutarties valdymo ir vykdymo kontrolė

Telecentras¹¹ korupcijos pasireiškimo tikimybė vertinta bendrovės padalinių atsakomybėje esančių *pirkimų iki 10 tūkst. Eur vertės*, kurie nėra vykdomi per pirkimų komisiją, veiklos srityje. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko Telecentras Personalo ir teisės skyriaus vadovas Andrius Marcinevičius. Vertinant buvo atsižvelgiama į tai, ar padaliniai laikosi Telecentras nustatytų pirkimų taisyklių, kaip identifikuoja pirkimų poreikį, aprašo pirkimo objektą, nustato būsimą pirkimo vertę ir būdą, parenka pirkimo ekspertus ir sudaro apklausiamų potencialių tiekėjų sąrašus, ar sudaromos sutartys su tiekėjais.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Telecentras PA21 Pirkimų valdymo procesas;
2. Telecentras 2018-03-09 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 2P-41 patvirtintos Akcinės bendrovės Lietuvos radijo ir televizijos centro prekių, paslaugų ir darbų pirkimo taisyklės;
3. Vykdytų pirkimų dokumentai:
 - 3.1. 2018-08-01 Technologijų departamento TV antenos remonto darbai;
 - 3.2. 2018-10-26 Komercijos departamento sieniniai kalendoriai su Mezon reklamos spauda;
 - 3.3. 2018-06-05 Administravimo departamento UPS patalpos automatinio temperatūros palaikymo valdymo sistemos atnaujinimas;

¹¹ Akcinės bendrovės Lietuvos radijo ir televizijos centras

3.4. 2018-12-10 kavinės baro „Paukščių takas“ restorano valdymo programos atnaujinimas;

3.5. 2018-06-25 Finansų ir procesų valdymo departamento kvalifikacijos kėlimo kursai.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas vidinio tyrimo ir dokumentų analizės metodais.

Pirkimai Telecentras reglamentuoti ir jų valdymo procesas aprašyti. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymui atsitiktiniu būdu pasirinkta 2018 m. po vieną kiekvieno padalinio atliktą pirkimą iki 10 tūkst. Eur vertės, kai pirkimą atliko ne pirkimų komisija, bet pats padalinys.

Tyrimo metu dėl TV antenos remonto darbų pirkimo pastebėti trūkumai:

- Paraiškoje nėra detalizuota, kodėl antenos remonto negalėtų atlikti Telecentras TV specialistai arba kiti rangovai.
- Mažiausia kaina – netinkamas pasiūlymo vertinimo kriterijus, nes apklausoje dalyvauja tik vienas tiekėjas. Pažymyje trūksta tiekėjo pasiūlymo – reiktų užtikrinti dokumentų pateikimą pagal patvirtintą formą.
- Interesų deklaracijos atveju reiktų vadovautis patvirtinta rekomendacine forma, kurioje numatyta el. laiško balsavimo rezultatų patalpinimas į pirkimo pažymą. Nesudaryta sutartis su tiekėju, neaišku kaip bus išlaikoma garantija atliktiems darbams arba jų broko atveju.
- Pastebėta, kad TV/radijo įrangos garantinis laikotarpis pasibaigęs, todėl rekomenduotina pasirašyti ilgalaikes aptarnavimo sutartis.

Tyrimo metu dėl Sieniniai kalendoriai su Mezon reklamos spaudos pirkimo pastebėti trūkumai:

- Pirkimo poreikis turėtų būti pagrįstas išsamiau, kodėl būtent tokios formos reklamos priemonė perkama.
- Pirkimo paraiškoje nurodomas vertinimo kriterijus mažiausia kaina, nors pasiūlymo pateikimo formoje prašoma tiekėjų užpildyti ir kitus laukus: apmokėjimo terminą, pristatymo terminą, garantinį terminą, tačiau pagal juos pasiūlymai nebuvo įvertinti. Šiuo atveju, pasiūlymų vertinimo kriterijus turėtų būti ekonominis naudingumas.
- Sutartis registruota, tačiau nėra patalpinta archyve.

Tyrimo metu dėl UPS patalpos automatinio temperatūros palaikymo valdymo sistemos atnaujinimas pirkimo pastebėti trūkumai:

- Netiksliai įvardintas pirkimo objektas.
- Nors pasiūlymo vertinimo kriterijumi paraiškoje nurodomas ekonominis naudingumas su konkrečiais svoriais (65% kaina, 25% suderinamumas su eksploatuojama įranga, 10% garantinis terminas), tačiau tai nėra tikslinga, nes perkama iš vieno tiekėjo, kuris prieš tai yra įrengęs šią vėdinimo sistemą.

Tyrimo metu dėl restorano valdymo programos atnaujinimo pirkimo pastebėti trūkumai:

- Reikalingas Duomenų tvarkytojo atitikties klausimynas ir sutartis, nes kliento serveris, kuriame yra darbuotojų ir klientų asmens duomenys, perkeltas į internetinę erdvę (tolimuosius serverius).
- Formaliai, interesų konflikto nebuvimas tiekėjo atžvilgiu pažymyje pateiktas, tačiau rekomenduotina vadovautis patvirtinta forma, kurioje numatyta el. laiško balsavimo rezultatų patalpinimas į pirkimo pažymą.

Tyrimo metu dėl kvalifikacijos kėlimo kursų pirkimo pastebėti trūkumai:

- Trūksta poreikio pagrindimo informacijos: kodėl reikia kelti kvalifikaciją konkrečiam darbuotojui šioje srityje.
- Nurodoma, kad pasiūlymas bus vertinamas ekonominio naudingumo kriterijais, tačiau kokie jie - nenurodoma.

Išanalizavus 2018 m. padalinių pirkimus, **nustatyti korupcijos rizikos veiksnius:**

(1) 3 iš 5 įvertintų pirkimų neaiškiai pagrįstos pirkimo poreikio priežastys. Neaišku, ar pirkimo poreikį paskatino Telecentras veikla, ar poreikį suformavo išorės tiekėjas.

(2) Tik vienas iš penkių pirkimų atliktas apklausos būdu. Visi kiti pirkimai vykdyti iš vieno tiekėjo tiesioginių derybų būdu. Kadangi vertinti pirkimai buvo pasirinkti atsitiktiniu būdu, tikėtina, kad ir kiti padalinių pirkimai vykdomi panašia proporcija. Siekiant sumažinti atsirandančią korupcijos riziką, verta iškelti tikslą sumažinti pirkimų iš vieno tiekėjo proporciją.

(3) Restorano valdymo atnaujinimo programos pirkime kliento serveryje buvę duomenys perkelti į „debesį“, todėl reikalinga su tiekėju pasirašyti Duomenų tvarkytojo atitikties klausimyną ir sutartį dėl asmens duomenų tvarkymo.

(4) Pirkimo dokumentuose ne visuomet išlaikomi pirkimo taisyklių reikalavimai: nepridedami tiekėjų pasiūlymai, nesudaromos sutartys, nekorektiškai realizuojamas interesų konflikto nebuvimo deklarasavimas.

(5) Pirkimo taisyklės aiškiai nereglamentuoja pirkimo iš vieno tiekėjo procedūros. Pirkimams iš vieno tiekėjo netinka paraiškos formoje nurodyti pasiūlymo vertinimo kriterijumi nei mažiausią kainą, nei ekonominį naudingumą. Rekomenduojama papildyti paraiškos formą pirkimui iš vieno tiekėjo, nurodant išimties punktą iš pirkimo taisyklių, kuriuo remiantis vykdomas pirkimas iš vieno tiekėjo.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Periodinė padalinių vykdomų pirkimų patikra	Telecentras	2020-03-31 2020-06-30 2020-09-30	Sumažėjęs neatitiktimų skaičius pirkimo dokumentuose
2.	Pirkimų proceso vidiniai mokymai	Telecentras	2020-12-31	Padidėjusi darbuotojų kompetencija, suvaldomos rizikos.
3.	Metinis tikslas: sumažinti padalinių vykdomų pirkimų iš vienintelio tiekėjo proc.	Telecentras	2020-12-31	10% mažiau pirkimų iš vienintelio tiekėjo 2020 m. lyginant su 2019 m.
4.	Pasirašyti Duomenų tvarkytojo atitikties klausimyną ir sutartį dėl asmens duomenų tvarkymo	Telecentras	2019-09-30	Suvaldyta asmens duomenų nutekėjimo rizika
5.	Pirkimo taisyklių paraiškos formos papildymas dėl pasiūlymų vertinimo kriterijaus perkant iš vieno tiekėjo	Telecentras	2019-12-31	Aiškesnė pirkimo procedūra darbuotojams

II. Personalo valdymas, sprendžiant interesų konfliktų ir darbuotojų priėmimo klausimus

TKA¹² atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas 1. *personalo valdymo srityje* ir 2. *privačių ir viešųjų interesų derinimo srityje*. Analizuotas 2018-07-01 – 2019-06-30 laikotarpis. Korupcijos pasireiškimo tikimybę nustatė ir vertinimą atliko 2018-08-08 TKA direktoriaus įsakymu Nr. 2-85 „Dėl darbo grupės sudarymo korupcijos pasireiškimo tikimybei nustatyti“ sudaryta darbo grupė (toliau – Darbo grupė): personalo specialistė Dita Duobienė, l. e. Kelių ir transporto tyrimo instituto direktorius dr. Mindaugas Dimaitis ir Tiltų tyrimų skyriaus viršininkas Laimonas Krašauskas.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. TKA 2018-05-11 direktoriaus įsakymas Nr. 2-47 „Dėl Viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros darbo tvarkos taisyklių patvirtinimo“ (toliau – TKA darbo tvarkos taisyklės);
2. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018-12-17 įsakymas Nr. 3-618 „Dėl viešosios įstaigos Kelių ir transporto tyrimo instituto pavadinimo pakeitimo, viešosios įstaigos Kelių ir transporto tyrimo instituto įstatų pakeitimo, viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros valdymo struktūros ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“;
3. TKA direktoriaus 2015-12-16 įsakymas Nr. 2-109 „Dėl Viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros darbuotojų adaptacijos aprašo patvirtinimo“;

¹² VšĮ Transporto kompetencijų agentūra

4. TKA direktoriaus 2017-08-21 įsakymas Nr. 2-83 „Dėl Viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros korupcijos prevencijos politikos aprašo patvirtinimo“;
5. LR Vyriausybės 2017-06-21 nutarimas Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“;
6. TKA direktoriaus 2017-12-22 įsakymas Nr. 2-127 „Dėl viešų ir privačių interesų derinimo tvarkos ir pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašo, patvirtinimo“.

Darbo grupė naudodama dokumentų analizės metodą korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko personalo valdymo bei privačių ir viešųjų interesų derinimo srityse. Darbo grupė peržiūrėjo išorės ir vidaus teisės aktus, susijusius su analizuota veikla ir nustatė, kad TKA yra priėmusi reikiamus teisės aktus korupcijos tikimybės prevencijai personalo valdymo bei privačių ir viešųjų interesų derinimo srityje.

1. Norint užtikrinti tinkamą *personalo valdymą* ir personalo dokumentų tvarkymą, TKA parengti vidaus dokumentai ir teisės aktai, reglamentuojantys darbuotojų atranką, priėmimą ir atleidimą, darbuotojų darbo sąlygas ir tvarką. Pagrindinis dokumentas, reglamentuojantis personalo valdymą ir personalo dokumentų tvarkymą yra TKA darbo tvarkos taisyklės (pakeitimai 2019-02-13 įsakymo Nr. 2-28). Darbo tvarkos taisyklėse nustatyta darbuotojų priėmimo ir atleidimo iš darbo tvarka, darbo ir poilsio laikas, darbo apmokėjimas, bendrieji vidaus tvarkos reikalavimai, elgesio reikalavimai, pateiktas komercinių paslapčių sąrašas, antikorupcinio elgesio nuostatos.

TKA veikla vykdoma remiantis TKA įstatais, kurių 48.10 punkte nustatyta, kad darbo sutartis su TKA darbuotojais sudaro ir nutraukia TKA direktorius.

Šiuo metu galiojanti Įstaigos valdymo struktūra ir pareigybių sąrašas patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018-12-17 įsakymu Nr. 3-618. Minėtame pareigybių sąraše nustatytos dvi personalo specialisto pareigybės. Personalo valdymo funkcijos nustatytos personalo specialistų pareiginiuose nuostatuose Nr. 13 ir Nr. 309. Personalo specialistų funkcijos yra aiškios ir apibrėžtos. Personalo specialistai pavaldus Vidaus administravimo departamento direktoriui, jam nesuteikti įgaliojimai veikti savo nuožiūra. Personalo specialistai yra deklaravę privačius interesus. Nuolat kelia kvalifikaciją dalyvaudami personalo specialistų mokymuose ir seminaruose.

Asmuo į darbą priimamas TKA direktoriaus įsakymu. Darbuotojų darbo sąlygas ir tvarką nustato Darbo kodeksas ir kiti darbo santykius reglamentuojantys teisės aktai. Darbuotojai su savo pareiginiais nuostatais supažindinami pasirašytinai. Kiekvienam priimtam darbuotojui pareiginius nuostatus parengia padalinio vadovas, tvirtina Įstaigos direktorius. Pareiginiuose nuostatuose įtvirtintos darbuotojo funkcijos, teisės ir atsakomybė.

Pareiginiai nuostatai įtvirtina, kad už padarytas klaidas, aplaidumą ar netinkamą pareigų vykdymą, taip pat ir už įgaliojimų viršijimą darbuotojas traukiamas atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Priimami darbuotojai supažindinami su Įstaigos darbo tvarkos taisyklėmis, pareigybės aprašymu, korupcijos prevencijos politikos tvarkos aprašu, asmens duomenų tvarkymo taisyklėmis, viešų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašu, pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti viešus ir privačius interesus, sąrašu, darbuotojų nušalinimo nuo darbo tvarkos aprašu, darbo apmokėjimo tvarka, komandiruočių tvarka ir kitais vidaus dokumentais ir teisės aktais.

Norint padėti naujam darbuotojui per kuo trumpesnę laiką įgyti pagrindinių žinių ir įgūdžių naujoje darbo vietoje, skatinti darbuotojų atsakomybę ir iniciatyvumą, TKA parengtas Darbuotojų adaptacijos aprašas. Naujiems darbuotojams tiesioginis vadovas praveda įvairius mokymus, į kuriuos įeina supažindinimas su įstaigos veikla ir struktūra, skyriaus funkcijomis, kokybės vadybos sistema.

Įstaigoje patvirtintas Korupcijos prevencijos politikos aprašas, kuris įtvirtina pagrindinius korupcijos prevencijos išipareigojimus personalo valdymo srityje, t. y. neproteguoja nepotizmo ir kronizmo. Darbuotojų paieška, atranka ir kitos personalo valdymo funkcijos organizuojamos ir vykdomos laikantis teisės aktų, protingumo, objektyvumo, nešališkumo, lygiateisiškumo ir pagarbos kitai šaliai principų. Šis dokumentas įtvirtina ir atsakomybę už nuostatų pažeidimą. Korupcijos prevencijos politikos nuostatų pažeidimas yra laikomas šiuurkščiu darbo drausmės pažeidimu, už kurį taikoma Lietuvos Respublikos teisės aktuose ir darbo tvarkos taisyklėse nustatyta atsakomybė. Darbuotojai su šiuo dokumentu supažindinami per TKA Dokumentų valdymo sistemą „Kontora“.

TKA įdiegta ir sėkmingai veikia kokybės vadybos sistema, atitinkanti ISO 9001:2015 standarto reikalavimus. Kasmet atliekami kokybės vadybos sistemos vidaus ir išorės auditai, kurių metu įvertinamas TKA veiklos atitikimas ISO 9001:2015 standarto reikalavimams. Personalo parinkimo ir mokymo (kvalifikacijos kėlimo) tvarka TKA reglamentuojama Kokybės vadybos sistemos procedūroje (toliau – Procedūra) KP 08 „Personalo parinkimas ir mokymas“. Šioje procedūroje nustatyti reikalavimai asmenims, turintiems teisę tyrinėti, projektuoti, tiesti, statyti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti) ir prižiūrėti valstybinės reikšmės kelius. TKA taip pat patvirtintos PER-02 „Personalo poreikio nustatymas“ ir PER-03 „Personalo mokymas“ procedūros. Šios procedūros skirtos TKA aviacijos specialistų darbo krūviui nustatyti, personalo poreikiui nustatyti ir planuoti bei mokymų poreikiui nustatyti ir planuoti. Kiekvienais metais personalo specialistas inicijuoja metinio TKA darbuotojų mokymų ir kvalifikacijos kėlimo plano parengimą. Šis planas derinamas su TKA padalinių vadovais, vyriausiuoju finansininku, tvirtinamas TKA direktoriaus.

Darbuotojų atranka vykdoma dviem būdais: konkurso ir viešos atrankos būdu. Konkurso būdu atranka vykdoma vadovaujantis Konkursų valstybės ir savivaldybių įmonėse, iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei iš kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose valstybės ir savivaldybių įstaigose ir viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu LR vyriausybės 2017-06-21 nutarimu Nr. 496, bei pareigybių, dėl kurių rengiamas konkursas, sąrašu patvirtintu LR vyriausybės 2018-11-28 nutarimu Nr. 1162.

Analizuojamu laikotarpiu visos darbuotojų atrankos konkurso būdu buvo vykdomos Valstybės tarnybos portale. Šiame portale visi konkurso dokumentai pateikiami, gaunami ir siunčiami tik Valstybės tarnybos valdymo informacinės sistemos priemonėmis, taip pat daromas konkurso skaitmeninis įrašas, todėl korupcijos pasireiškimo rizika konkurso vykdymo metu yra minimali.

Vieša atranka vykdoma esant darbuotojo, nepatenkančio į konkursinių pareigybių sąrašą, poreikiui, atsižvelgiant į struktūrinio padalinio vadovo prašymą. Darbuotojo atranka skelbiama viešai – TKA interneto svetainėje arba naudojantis darbo portalų pagalba. Tokiu atveju pretendentai yra kviečiami į pokalbį. Pokalbyje dalyvauja mažiausiai trys TKA darbuotojai, dažniausiai tai TKA vienas vadovų, padalinio vadovas ir personalo specialistas. Kadangi pokalbyje dalyvauja ne vienas ir ne du TKA darbuotojai, korupcijos pasireiškimo tikimybė yra minimali.

Darbuotojų uždaviniai bei funkcijos yra išsamiai reglamentuoti Įstaigos padalinių kokybės vadybos sistemos procedūrose ir darbuotojų pareiginiuose nuostatuose, kuriuose nustatyta ir atsakomybė už darbo tvarkos pažeidimus. Įstaigoje nustatyta aiški ir skaidri darbuotojų priėmimo ir atleidimo, tarnybinių komandiruočių ir atostogų suteikimo, mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo tvarka.

Analizuotu laikotarpiu personalo formavimo, valdymo ir administravimo veiklos srityje nebuvo nustatyta Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar kitų tapataus pobūdžio teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė ar kitokia atsakomybė, atvejų. Atsižvelgiant į tai, TKA personalo valdymo veikloje korupcijos pasireiškimo tikimybė yra minimali.

2. *Viešų ir privačių interesų derinimo* tvarka ir pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas yra reglamentuoti. Pažymėtina, kad pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas TKA direktoriaus 2019-01-16 įsakymu Nr. 2-8 buvo papildytas/išplėstas. Minėtu TKA direktoriaus įsakymu yra paskirtas darbuotojas, atsakingas už darbuotojų deklaravimo ir deklaracijose pateiktų duomenų stebėseną ir kontrolę, deklaracijų registraciją ir jų saugojimą (toliau įgaliotas atstovas). Įgaliotas atstovas yra raštu įsipareigojęs saugoti asmens duomenų, nurodytų privačių interesų deklaracijoje, paslaptį.

Įstaigos darbuotojai privačius interesus deklaruoja elektroninėmis priemonėmis per Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Elektroninio deklaravimo sistemą. Deklaravę privačius interesus sistemoje, darbuotojai atspausdina deklaracijas, pasirašo ir jas pateikia savo tiesioginiam vadovui (vadovai raštu įsipareigoja saugoti asmens duomenis). Vadovas susipažinęs su deklaracija ją pavizuoja ir grąžina darbuotojui. Vadovas nustatęs galimą interesų konfliktą, informuoja apie tai įgaliotą asmenį. Vadovų vizuotas deklaracijas darbuotojai perduoda įgaliotam atstovui.

Tvarkoje aprašyta privačių interesų deklaravimo tvarka; darbuotojų ir įgalioto asmens pareigos ir atsakomybė; darbuotojų prievolė nusišalinti nuo veiksmų, kurie gali sukelti interesų konfliktą, tvarka; nurodyti galimų privačių interesų konfliktų atvejai.

Analizuojamuoju laikotarpiu darbuotojai nebuvo patraukti atsakomybėn už Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo pažeidimus. Atsižvelgiant į tai, TKA privačių ir viešų interesų derinimo srityje korupcijos pasireiškimo tikimybė yra minimali.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Peržiūrėti pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą ir esant poreikiui jį papildyti	TKA	2020-12-30	Aktualizuotas pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas
2.	Peržiūrėti įstaigos teisės aktus (vidaus darbo tvarkos taisyklės, darbo apmokėjimo tvarką, komandiruočių tvarką) ir jų atitikimą šiuo metu galiojantiems teisės aktams ir įstaigos struktūrai	TKA	2020-12-30	Aktualizuotas vidaus darbo tvarkos taisyklės, darbo apmokėjimo tvarka, komandiruočių tvarka pagal galiojančius teisės aktus ir įstaigos struktūrą
3.	Detalizuoti įgalioto asmens funkcijas, viešų ir privačių interesų derinimo srityje	TKA	2020-06-30	Įgalioto asmens funkcijas viešų ir privačių interesų derinimo srityje išsamiau

AB SP¹³ korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas *žmogiškųjų išteklių administravimo (personalo atrankos, darbuotojų veiklos vertinimo ir atlygio nustatymo procesų valdymo) veiklos srityje* pagal KPI 6 str. 4 ir 3 d. Analizę atliko UAB „Vadybos pokyčių konsultavimas“. Analizuotas laikotarpis 2018-07-01 – 2019-07-01.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. 2018-01-11 AB „Smiltynės perkėla“ įstatai.
2. AB SP generalinio direktoriaus 2017-10-27 įsakymas Nr. 1V-52 „Dėl darbuotojų veiklos vertinimo nuostatų patvirtinimo“.
3. AB SP generalinio direktoriaus 2018-12-27 įsakymu Nr. 1V-83 „Dėl darbo apmokėjimo nuostatų patvirtinimo“.
4. AB SP generalinio direktoriaus 2017-02-10 įsakymu Nr.1V-11 „Dėl AB „Smiltynės perkėla“ skaidrumo politikos patvirtinimo“.
5. AB SP generalinio direktoriaus 2017-02-10 įsakymas Nr. 1V-10 „Dėl etikos kodekso patvirtinimo“.
6. 2019 m. kolektyvinė sutartis.
7. AB SP darbuotojų pareiginiai nuostatai.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas buvo vykdytas šiais metodais: teisės aktų ir dokumentų turinio analizė, interviu metodas, bendraujant su atsakingais AB SP darbuotojais žodžiu, elektroniniu paštu, viešai prieinamos informacijos stebėjimas ir analizavimas (www.keltas.lt).

Per analizuojamąjį laikotarpį AB SP darbuotojų, susijusių su vertinama veikla, funkcijos, uždaviniai ir darbo tvarka yra pakankamai išsamiai reglamentuoti, tačiau nėra patvirtintos darbuotojų atrankos tvarkos (yra parengtas tvarkos projektas, kuris kol kas nėra patvirtintas), kurioje būtų nustatyti aiškūs darbuotojų atrankos kriterijai, nustatyta atrankos procedūra, jos vykdytojai, kontrolė, ginčų nagrinėjimo tvarka. Darbuotojų veiklos vertinimo nuostatuose nustatyti vertinimo kriterijai ir vertinimo skalė nėra aiškiai reglamentuoti, nėra nustatytos ginčų nagrinėjimo tvarkos. Vertinamoje srityje tikimybė pasireikšti korupcijai egzistuoja, tačiau ji yra minimali ir ją galima suvaldyti, įgyvendinus nustatytus pasiūlymus.

¹³ AB „Smiltynės perkėla“

Korupcijos rizikos veiksniai

(1) Priimant AB SP teisės aktus, reglamentuojančius atskirų darbuotojų uždavinius, funkcijas, atsižvelgta į AB SP įstatuose nustatytus veiklos tikslus ir veiklos objektą, nes AB SP neturi patvirtintų padalinių/skyrių nuostatų.

(2) AB SP Darbuotojų veiklos vertinimo nuostatai, kuriuose nustatyta vertinimo procedūra, forma ir periodiškumas. Tačiau vertinimo skalės aprašyme vartojami terminai yra abstraktūs.

(3) Kiekvienas tiesioginis vadovas iškelia darbuotojui tikslus ir vertina jų įvykdymą, tačiau nėra aprašyta procedūra – vertinimo sistemoje pasigendama informacijos apie vertinamus tikslus, kaip ir kur jie yra perkeliama į einamųjų metų vertinimo formą.

(4) Vertinimo nuostatuose nėra nustatyta ginčų nagrinėjimo tvarka.

(5) Teisės aktai periodiškai peržiūrimi, tačiau AB SP nėra patvirtinusi teisės aktų peržiūros tvarkos.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Parengti ir patvirtinti Darbuotojų atrankos tvarką, kurioje būtų nustatyti aiškūs darbuotojų atrankos kriterijai, nustatyta atrankos procedūra, jos vykdytojai, kontrolė, ginčų nagrinėjimo tvarka	AB SP	2020-03-31	Parengta ir patvirtinta Darbuotojų atrankos tvarka
2.	Atnaujinti/patikslinti Darbuotojų veiklos vertinimo nuostatus, kuriuose būtų aiškiai nustatomi vertinimo kriterijai, vertinimo skalė, ginčų nagrinėjimo tvarka	AB SP	2020-03-31	Atnaujinti Darbuotojų veiklos vertinimo nuostatai
3.	Parengti ir patvirtinti teisės aktų peržiūros tvarką, paskirti atsakingus asmenis	AB SP	2020-03-31	Parengta ir patvirtinta teisės aktų peržiūros tvarka, paskirti atsakingi asmenys

VŠĮ ASG analizuota veiklos sritis – *privačių ir viešųjų interesų deklaravimas*, pagal KPI 6 str. 3 d. 5 p. Įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, įvertinimą atliko asmuo atsakingas už korupcijos prevenciją, vadybininkė – viešųjų pirkimų specialistė Eglė Uldinskienė. Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, buvo analizuojamas laikotarpis nuo 2018-08-31 – 2019-08-30.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas;
2. VŠĮ ASG 2013-07-17 direktoriaus įsakymu Nr. V-71 patvirtintos „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ darbo tvarkos taisyklių patvirtinimo“;
3. VŠĮ ASG 2016-08-01 direktoriaus įsakymas Nr. V-30 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ Pareigybių, į kurias prieš skiriant asmenį, specialiųjų tyrimų tarnybai pateikiamas prašymas pateikti informaciją, sąrašo sudarymo“;
4. VŠĮ ASG 2017-08-25 direktoriaus įsakymas Nr. V-104/1 „Dėl korupcijos prevencijos politikos aprašo patvirtinimo“;
5. VŠĮ ASG 2017-08-07 direktoriaus įsakymas Nr. V-102/1 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ prašymų, skundų ir pranešimų pateikimo ir nagrinėjimo tvarkos patvirtinimo“;
6. VŠĮ ASG 2017-08-01 direktoriaus įsakymas Nr. V-84/2 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“;
7. VŠĮ ASG 2018-11-19 direktoriaus įsakymas Nr. DS-10 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ darbo tvarkos taisyklių patvirtinimo“;

8. VŠĮ ASG 2018-12-31 direktoriaus įsakymas Nr. V-191 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ viešųjų ir privačių interesų įstaigoje deklaravimo tvarkos tvirtinimo“;
9. VŠĮ ASG 2018-10-29 direktoriaus įsakymas Nr. V-159 „Dėl duomenų apsaugos pareigūno skyrimo“;
10. VŠĮ ASG 2018-10-25 direktoriaus įsakymas Nr. V-157 „Dėl CVP IS administratorių pašalinimo ir naujų asmenų paskyrimo“;
11. VŠĮ ASG 2018-04-03 direktoriaus įsakymas Nr. V-61 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ mažos vertės pirkimų vykdymo“.
12. VŠĮ ASG 2019-04-15 direktoriaus įsakymas Nr. V-58 „Dėl privačių interesų deklaravimo viešuosiuose pirkimuose“;
13. VŠĮ ASG 2019-03-31 direktoriaus įsakymas Nr. V-42 „Dėl asmens atsakingo už (viešojo) pirkimo sutarties vykdymą, (viešojo) pirkimo sutarties ir pakeitimų paskelbimą“;
14. VŠĮ ASG 2019-03-21 direktoriaus įsakymu Nr. V-44 Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo.
15. VŠĮ ASG 2019-03-21 direktoriaus įsakymu Nr. V-43 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ mažos vertės pirkimų vykdymo“.

Atlikta teisės aktų/vidinių dokumentų peržiūra – vertinimas.

Viešųjų ir privačių interesų konfliktų valdymas prasideda nuo to momento, kai yra atrenkamas kandidatas į tam tikras pareigas. Informacija apie Kandidato privačius interesus Įstaiga gauna tuomet, kai Kandidatas deklaruoja viešuosius ir privačius interesus pagal galiojančią Lietuvos Respublikos 1997-07-02 „Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje“ įstatymo 4 str.1 p.

Atliekant vertinimą nustatyta, kad iš šiuo metu dirbančių 20 darbuotojų privačius interesus yra deklaravę 7 dirbantys asmenys. Iš 8-ių turinčių deklaruoti asmenų – 7 deklaravę savo pareigas viešųjų pirkimų srityje. Vienas asmuo nėra deklaravęs savo pareigų viešųjų pirkimų srityje.

Būtinybė deklaruoti viešuosius ir privačius interesus buvo paminėta „Darbo tvarkos taisyklėse“ patvirtintose 2013-07-17 direktoriaus įsakymu Nr. V-71, XXV skyriuje „Viešųjų ir privačių interesų derinimas“ 216, 215 punktuose. Naujose „Darbo tvarkos taisyklėse“ patvirtintose 2018-11-19 direktoriaus įsakymas Nr. DS-10, skyriaus apie viešųjų ir privačių interesų deklaravimą visai neliko, argumentuojant, kad deklaruoti privalo ne visi įstaigos darbuotojai. Todėl 2018-12-31 direktoriaus įsakymu Nr. V-191 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ viešųjų ir privačių interesų įstaigoje deklaravimo tvarkos tvirtinimo“ buvo patvirtinta viešųjų ir privačių interesų įstaigoje deklaravimo tvarka.

Kadangi labai vangiai vyko darbuotojų viešųjų ir privačių interesų deklaravimas, 2019-04-15 išleistas direktoriaus įsakymas Nr. V-58 „Dėl privačių interesų deklaravimo viešuosiuose pirkimuose“. Įsakymu primenama asmenims paskirtiems 2019-03-21 Nr. V-43 Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ mažos vertės pirkimų privačių interesų deklaracijas pateikti nurodytais terminais. 2019-05-14 ir 2019-06-12 surengti mokymai „Viešųjų ir privačių interesų deklaravimas“, kuriuose buvo mokomas teisingas privačių interesų deklaracijų pildymas, pateikimas.

Informacija apie Kandidatą renkama vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau –KPI) 9 str., pateikiant prašymą Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai (toliau – STT). STT užklausiama apie asmenis pagal sąrašą (2016-08-01 direktoriaus įsakymas Nr. V-30 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ pareigybių, į kurias prieš skiriant asmenį, specialiųjų tyrimų tarnybai pateikiamas prašymas pateikti informaciją, sąrašo sudarymo“), kurių siekiamos eiti pareigos VŠĮ ASG gali sukelti privačių interesų konfliktą. STT apie asmenį, siekiantį eiti pareigas VŠĮ ASG patikrina ir pateikia informaciją, nurodytą 9 str. 2 dalyje.

Sritis, kurioje ypatingai gali kilti privačių interesų konfliktas – viešieji pirkimai.

Viešųjų pirkimų organizavimo tvarka (analizuojamu laikotarpiu) VŠĮ ASG reglamentuota.

Pirkimus (analizuojamu laikotarpiu) organizuoja 2018-03-03 direktoriaus įsakymu Nr. V-61 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ mažos vertės pirkimų vykdymo“ paskirti asmenys ir 2019-03-21 direktoriaus įsakymu Nr. V-43 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ mažos vertės pirkimų vykdymo“ paskirti asmenys. Komisijos nesudaromos (mažos vertės pirkimai). Tvarkoje nurodyta, kad Nešališkumo deklaracija – Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus

2017-06-23 Nr. 1S-93 patvirtintos formos dokumentas, skirtas visiems VŠĮ ASG darbuotojams, komisijos nariams ar ekspertams, stebėtojams, dalyvaujantiems pirkimo procedūroje ar galintiems daryti įtaką jos rezultatams. Taikomas atliekant viešuosius pirkimus ar pirkimus, pradėtus nuo 2017-07-01. Konfidencialumo pasižadėjimas – Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011-11-30 Nr. 1S-174 patvirtintos formos dokumentas, skirtas visiems VŠĮ ASG darbuotojams, Komisijos nariams ar ekspertams, stebėtojams, dalyvaujantiems pirkimo procedūroje ar galintiems daryti įtaką jos rezultatams. Pasirašydamas šią deklaraciją asmuo pasižada objektyviai, dalykiškai, be išankstinio nusistatymo, vadovaudamasis visų tiekėjų lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo, abipusio pripažinimo ir skaidrumo principais, atlikti jam pavestas pareigas (užduotis). Asmuo taip pat pasižada nedelsdamas raštu pranešti perkančiosios organizacijos arba perkančiojo subjekto vadovui ar jo įgaliotajam atstovui apie galimą viešųjų ir privačių interesų konfliktą.

2019-03-31 patvirtintas direktoriaus įsakymas Nr. V-42 “Dėl asmens atsakingo už (viešojo) pirkimo sutarties vykdymą, (viešojo) pirkimo sutarties ir pakeitimų paskelbimą”. Šiuo įsakymu pirkimų iniciatoriai paskirti atsakingais už (viešojo) pirkimo sutarties vykdymą. Pagal galiojantį pirkimų įstatymą nors iniciatorius nedalyvauja viešuosiuose pirkimuose, jis turi pasirašyti ne tik konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją, bet ir deklaruoti savo privačius interesus ir vengti interesų konflikto (VPĮ 2 str. 40 d. (PĮ 2 str. 151d.)), todėl siekiant užtikrinti minėtus procesus, įstaigai reikia daugiau didesnių administracinių ir kontrolės pajėgumų, nes viešuosiuose pirkimuose iniciatoriais gali būti kiekvienas darbuotojas, kuris viešųjų pirkimų organizatoriui nurodys prekių, paslaugų ar darbų poreikį.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, galima teigti, kad egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė pagal šį Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 3 d. 5 p. Analizuojamu laikotarpiu korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos atvejų įstaigoje nenustatyta.

Korupcijos rizikos veiksniai:

(1) VŠĮ ASG dalinai buvo laikomasi viešų ir privačių interesų deklaravimo, kaip to reikalauja Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas. Šiuo metu, beveik visi, turintys deklaruoti savo viešus ir privačius interesus darbuotojai yra deklaravę savo viešus ir privačius interesus.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Organizuoti mokymus darbuotojams viešųjų ir privačiųjų interesų deklaravimo tema	VŠĮ ASG	Nuolat	Teisingas privačių interesų deklaracijų pildymas, pateikimas

III. Turto valdymas

PKPD¹⁴ atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą *vykdant įgyvendinamų statybos investicijų projektų patikrinimus (fizinius, administracinius, finansinius) (Direkcijos nuostatų 11.1.6 p.)*. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko Administravimo skyriaus vedėja Gabija Daškevičienė. Analizuotas laikotarpis 2018-09-01 iki 2019-08-30. Vertinta pagal KPI 6 str. 4 d. 3 p.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas;
2. Statybos ir turto valdymo skyriaus nuostatai, patvirtinti PKPD direktoriaus 2017-04-28 įsakymu Nr. 3-46;
3. Statybos ir turto valdymo skyriaus vedėjo, patarėjo ir vyriausiųjų specialistų pareigybių aprašymai;
4. Statybos techninis reglamentas STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016-11-07 įsakymu Nr. D1-738;

¹⁴ Pasienio kontrolės punktų direkcija prie Susisiekimo ministerijos

5. Statybos techninis reglamentas STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016-12-02 įsakymu Nr. D1-848.

Vertinta PKPD darbuotojų veikla ir administracinės procedūros vykdant įgyvendinamų statybos investicijų projektų patikrinimus (fizinius, administracinius, finansinius). Vertinamoje veiklos srityje per vertinamąjį laikotarpį nebuvo padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ir nebuvo užfiksuota kitų tapataus pobūdžio teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė ar tarnybinė atsakomybė, atvejų.

Statybos ir turto valdymo skyriaus nuostatuose yra apibrėžtas uždavinys – plėtoti ir modernizuoti pasienio kontrolės punktus (toliau – PKP) ir infrastruktūrą, skirtą transporto priemonėms, laukiančioms kirsti Lietuvos Respublikos valstybės sieną (4.1 p.). Skyrius įgyvendindamas jam pavestus uždavinius vykdo šias funkcijas – atlieka įgyvendinamų statybos investicijų projektų fizinius, administracinius ir finansinius patikrinimus.

Vykdamas įgyvendinamų statybos investicijų projektų fizinius, administracinius ir finansinius patikrinimus darbuotojai vadovaujasi Statybos įstatymu, statybos techniniais reglamentais, Tarptautinės inžinierių konsultantų federacijos Rangovo projektuojamų statybos ir inžinerinių darbų, elektros ir mechanikos įrenginių Projektavimo ir statybos bei įrangos sutarties sąlygomis (FIDIC „Geltonoji“ knyga), Užsakovo suprojektuotų statybos ir inžinerinių darbų Statybos sutarties sąlygomis (FIDIC „Raudona“ knyga).

Įgyvendinant statybos investicinius projektus, darbuotojai PKPD direktoriaus įsakymu yra skiriami FIDIC inžinieriais ir įpareigojami:

- atstovauti statytoją, koordinuoti ir prižiūrėti priskirto statinio statybos darbų vykdymą;
- vykdyti priskirto statinio bendrąją statybos techninę priežiūrą;
- pagal pasirašytą su statytoju paslaugų vykdymo sutartį koordinuoti ir kontroliuoti priskirto statinio techninės priežiūros vykdymą statybvietėje ir FIDIC Inžinieriaus padėjėjų paslaugų atlikimą;
- patikrinti rangovo įvykdytus statinio statybos darbus ir vizuoti atliktų darbų aktus;
- patikrinti ir vizuoti rangovo pateiktas pažymas apie atliktų darbų ir išlaidų vertę;
- prireikus pasitelkti kitus Statybos ir turto valdymo skyriaus darbuotojus reikalingų funkcijų atlikimui.

Valstybės tarnautojų funkcijos ir uždaviniai yra pakankamai apibrėžti. Valstybės tarnautojų atsakomybė yra apibrėžta Statybos ir turto valdymo skyriaus nuostatuose.

Yra organizacinių rizikos veiksnių – nėra nustatytų administracinių procedūrų, kaip turėtų būti vykdomi įgyvendinamų statybos investicijų projektų fiziniai, administraciniai ir finansiniai patikrinimai. Nėra reglamentuotas patikrinimų dokumentavimas / sprendimų priėmimas vykdamas nagrinėjamą funkciją.

Atliekant įgyvendinamų statybos investicijų projektų fizinius, administracinius ir finansinius patikrinimus nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Faktiškai atliekant įgyvendinamų statybos investicijų projektų fizinius, administracinius ir finansinius patikrinimus yra taikomas „keturių akių principas“, t. y. šiuos patikrinimus vykdo ne mažiau kaip du darbuotojai. Kadangi administracinės procedūros nėra išsamiai reglamentuotos ir, pvz. skiriant FIDIC inžinierių, jam yra suteikta teisė prireikus pasitelkti kitus Statybos ir turto valdymo skyriaus darbuotojus reikalingų funkcijų atlikimui, atsiranda rizika, kad statybos investicijų projektų patikrinimus vykdytų vienas darbuotojas.

Nagrinėjamoje srityje yra sisteminių rizikos veiksnių – itin ilgos konkursų į valstybės tarnautojų pareigas procedūros. Esant darbuotojų kaitai, atranka į valstybės tarnautojų pareigybes vyksta itin ilgai, todėl gali trūkti žmogiškųjų išteklių siekiant užtikrinti vykdomų statybos investicijų projektų fizinių, administracinių ir finansinių patikrinimų kontrolę ir siekiant išvengti, kad vertinamoje veiklos srityje sprendimų priėmimas nebūtų sutelktas vienos rankos.

Kadangi priimant sprendimus, susijusius su įgyvendinamų statybos investicijų projektų fiziniais, administraciniais ir finansiniais patikrinimais, nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, yra labai svarbu, kad sprendimų priėmimo principai, procedūros, terminai ir kriterijai būtų aiškiai apibrėžti ir veiksmingai funkcionuotų sprendimų priėmimo vidaus kontrolės sistema.

Korupcijos rizikos veiksnys – nepakankamas procedūrų reglamentavimas. Nėra apibrėžtų ir patvirtintų procedūrų, kokia tvarka vykdomi statybos investicijų projektų fiziniai, administraciniai ir finansiniai patikrinimai ir kaip tai įforminama. Tokiu atveju Direkcijos darbuotojams paliekama per didelė diskrecija daryti sprendimus savo nuožiūra.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Parengti ir patvirtinti tvarkos aprašą, reglamentuojantį vykdomų statybos investicijų projektų patikrinimų vykdymo tvarką	PKPD	2020-09-01	Reglamentuota vykdomų statybos investicijų projektų patikrinimų vykdymo tvarka

VVKD¹⁵ buvo atliktas veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas ir korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas pagal KPI 6 str. 4 d. 3 p.:

1. *Vandens transporto priemonių laikymo paslaugų srityje.*
2. *Techninės priežiūros ir gamybos skyriaus vykdomoje vidaus vandenų laivų priežiūros ir remonto srityje.*

Analizės laikotarpis – 2018-07-01 – 2019-06-30 Analizę atliko VVKD už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo – generalinio direktoriaus pavaduotojas Gediminas Vasiliauskas.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos uostų ir priplaukų naudojimo ir priežiūros tvarka, patvirtinta VVKD generalinio direktoriaus 2016-02-19 įsakymu Nr. 4S-26.
2. Paslaugų, teikiamų dengtoje aikštelėje, esančioje Kauno žiemos vidaus vandenų uoste, įkainiai, patvirtinti VVKD generalinio direktoriaus 2018-12-07 įsakymu Nr. 4S-160.
3. Pareigybės nuostatai, patvirtinti VVKD generalinio direktoriaus 2018-09-07 įsakymu Nr. 4S-124.
4. VVKD „Laivų remonto procedūra“ PR-13 (ISO 9001:2017) (toliau – ISO procedūra).
5. Komercinių darbų kainos skaičiavimo metodika ir valandinių darbuotojų, krovinių pervežimo, krovos darbų ir laivų kėlimo slipu įkainiai, patvirtinti VVKD generalinio direktoriaus 2019-02-25 įsakymas Nr. 4S-25 (toliau – Įsakymas dėl komercinių darbų).

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą VVKD vykdomos veiklos srityse, buvo atlikta sisteminė teisės aktų ir kitų dokumentų analizė, vertintos procedūros.

1. Veiklos sritis – vandens transporto priemonių laikymo paslaugos.

Vadovaujantis VVKD įstatų 8.15 papunkčiu, VVKD vykdo vandens transportui būdingų paslaugų veiklą. VVKD, siekdama efektyviai ir racionaliai panaudoti patikėjimo teise valdomą valstybės turtą – krantines ir priplaukas – suteikia teisę vandens transporto priemonių savininkams (valdytojams) (toliau – asmenys) atlygintinai laikyti vandens transporto priemones VVKD teritorijoje, krantinėse, akvatorijose. Vandens transporto priemonių laikymo paslaugų įkainiai tvirtinami VVKD generalinio direktoriaus įsakymu. VVKD uostų ir priplaukų naudojimo ir priežiūros tvarkoje detalios reglamentuotos procedūros: prašymo, rengiamo pagal patvirtintą formą, sudaryti sutartis arba pratęsti galiojančias sutartis pateikimo tvarka ir terminai, prašymų nagrinėjimo tvarka ir terminai, asmenų informavimas apie priimtus sprendimus, sutarčių rengimas ir pasirašymas, asmenų pareigos naudojantis uostais ir priplaukomis, komunikacijos su VVKD atsakingais darbuotojais tvarka. Asmenų prašymai dėl vandens transporto priemonių laikymo registruojami dokumentų valdymo sistemoje AIVA, sutartis VVKD vardu pasirašo laivybos direktorius, kuriam ši funkcija nustatyta pareigybės nuostatuose. Tačiau nėra nustatyto procedūrų vykdymo kontrolės mechanizmo, nepaskirtas už kontrolę atsakingas darbuotojas, o tai gali būti laikoma korupcijos pasireiškimo rizikos veiksniumi. Informacija apie VVKD teikiamas paslaugas taip pat teikiama įmonės interneto svetainėje, nurodant, kad Kauno žiemos vidaus vandenų uosto priplaukoje ilgalaikio vandens transporto priemonių paslauga suteikiama tik asmenims,

¹⁵ Valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcija

kurių vandens transporto priemonė naudojama keleivių plukdymui, neatitinka nustatytų nuostatų, kad užtikrinamos visų vidaus vandenų kelių naudotojų vienodos teisės naudotis krantinėmis bei teikiamomis mokamomis paslaugomis; uostų ir prieplaukų teritorijos ir akvatorijos naudojimas kitų asmenų poreikiams gali būti ribojamas, priklausomai nuo įmonės gamybinės-ūkinės veiklos poreikio. Kadangi viešai skelbiamos informacijos prieštaravimas patvirtintai minėtai tvarkai gali didinti korupcijos pasireiškimo riziką, rekomenduotina tai įvertinti ir, jeigu reikia, patikslinti Tvarą.

Tikslinimai reikalingi taip pat ir dėl to, kad 2018 m. VVKD buvo įgyvendinti struktūriniai pertvarkymai, dėl kurių, be kita ko, buvo panaikinta Uostų tarnyba – struktūrinis padalinys, buvęs atsakingas už vandens transporto priemonių laikymo paslaugų organizavimą.

Šiuo metu vandens transporto priemonių laikymo paslaugų organizavimą vykdo Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyrius. Šio skyriaus vadovo ir vyresniojo inžinieriaus pareigybių nuostatuose abstrakčiai nurodyta, kad atitinkami darbuotojai užtikrina uostų ir prieplaukų panaudojimą vandens transporto naudotojų poreikiams, įskaitant paslaugų teikimą, o skyriaus vadovas taip organizuoja uostų ir prieplaukų racionalų panaudojimą. Tai, kad darbuotojų, organizuojančių vandens transporto priemonių laikymo paslaugų teikimą, funkcijos ir atsakomybės ribos nėra aiškiai nustatytos, galima laikyti korupcijos pasireiškimo rizikos veiksniu. Nustatyta, kad organizuojant vandens transporto priemonių laikymo paslaugų teikimą, vykdo uosto kapitonas. Atsižvelgiant į tai, kad VVKD yra du uosto kapitonai – Kauno žiemos vidaus vandenų uosto kapitonas ir Uostadvario vidaus vandenų uosto kapitonas – bendrinio pareigų pavadinimo vartojimas vidaus teisės akte yra ydingas ir gali kelti riziką, kad bus priimti neteisėti sprendimai arba atvirksčiai – neįvykdytos nustatytos pareigos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė VVKD vykdomoje vandens transporto priemonių laikymo paslaugų srityje yra minimali, nes patvirtintas šią veiklos sritį reglamentuojantis vidaus teisės aktas, kuriame nustatytos sutarčių su asmenimis, pageidaujantiais laikyti vidaus vandens transporto priemones sudarymo procedūros, terminai, asmenų pareigos ir teisės, kad būtų užtikrinta naudojimosi infrastruktūra tvarka, tačiau konstatuotina, kad yra priešasčių, didinančių korupcijos pasireiškimo rizikos lygį. Dėl šios priežasties būtina keisti reglamentavimą, tikslinant nuostatas, neatitinkančias šiuo metu galiojančios VVKD organizacinės struktūros, nustatyti kontrolės mechanizmą, pašalinti kitas neaiškias arba dviprasmiškas nuostatas.

2. Veiklos sritis – Techninės priežiūros ir gamybos skyriaus vykdoma vidaus vandenų laivų priežiūra ir remontas.

VVKD Techninės priežiūros ir gamybos skyrius vykdo vidaus vandenų laivų priežiūrą ir remontą, vadovaujantis ISO procedūroje nustatyta tvarka. ISO procedūra nustato laivų ir kitų mechanizmų remonto darbų planavimo, organizavimo, vykdymo, kontrolės tvarką; taip pat patvirtinta Laivų ir kitų mechanizmų remonto schema. Asmenų prašymai (užsakymai) suremontuoti vidaus vandenų transporto priemonę VVKD teikiami raštu ir registruojami. ISO procedūra atnaujinta 2017-09-14 ir galiojo iki 2018 m. pabaigos. Kokybės vadybos sistema LST EN ISO 9001:2015 nuo 2019 m. VVKD netaikoma, atitinkamai ISO procedūra neturi teisinės galios ir negali būti prilyginta vidaus teisės aktui. Šiuo metu laivų remonto ir priežiūros procesas vykdomas pagal nusistovėjusią praktiką, kuri nėra reglamentuota jokiais dokumentais. Nors ISO procedūroje nustatytos tam tikrų darbuotojų funkcijos, paskirti už procedūros reikalavimų vykdymą atsakingi asmenys, tačiau nurodytos pareigybės šiuo metu panaikintos, kaip minėta, 2018 m. pertvarkius VVKD organizacinę struktūrą. Vidaus vandenų laivų priežiūros ir remonto darbus organizuoja tas pats darbuotojas, kurio pareigybė pasikeitusi, tad konstatuotina, kad funkcijos vykdomos tinkamai, užtikrinamas veiklos proceso sklandus įgyvendinimas. Tačiau nesant teisės akto, reglamentuojančio šią veiklos sritį, nenustačius vertinamoje veiklos srityje dirbančių atsakingų darbuotojų veiklos (funkcijų) ir atsakomybių ribų, atsiranda prielaidos korupcijos rizikai kilti.

Iki 2019-02-25 VVKD Techninės priežiūros ir gamybos skyriaus vykdomų komercinių darbų ir paslaugų kaina, gavus užsakymą, buvo skaičiuojama konkrečiam užsakyme nurodytam darbui. Vidaus teisės aktuose nebuvo reglamentuotos bendros užsakomų darbų kainos apskaičiavimo taisyklės. Įsakymų dėl komercinių darbų patvirtinta Techninės priežiūros ir gamybos skyriaus vykdomų komercinių darbų, paslaugų kainų skaičiavimo metodika, nustatytos aiškios kainų skaičiavimo taisyklės ir įvairių darbų įkainiai, techninės priežiūros ir gamybos direktoriui, atliekant komercinius darbus, pavesta vadovautis

šiuo įsakymu. Techninės priežiūros ir gamybos direktoriaus pareigybės nuostatai numato, kad jis vadovauja ir koordinuoja darbus komercinei veiklai, kontroliuoja gamybos proceso eigą. Tačiau nepaskirtas asmuo, kontroliuojantis šio Įsakymo dėl komercinių darbų vykdymą, o tai gali būti laikoma korupcijos rizikos veiksmu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė Techninės priežiūros ir gamybos skyriaus vykdomoje vidaus vandenų laivų priežiūros ir remonto srityje yra vidutinė, nes trūksta vidaus teisės aktų, reglamentuojančių šios veiklos vykdymą. Dėl šios priežasties būtina parengti atitinkamus dokumentus, taip pat papildyti esamą Įsakymą dėl komercinių darbų ir paskirti kontroliuojantį asmenį.

Korupcijos rizikos veiksniai:

(1) Tvarka, skirta reglamentuoti vandens transporto priemonių laikymo paslaugų sritį, yra neaiški ir dviprasmiška, neatitinka šiuo metu galiojančios VVKD organizacinės struktūros, nenustatyta ir nevykdoma jos įgyvendinimo kontrolė.

(2) Neparengti vidaus teisės aktai, reglamentuojantys techninės priežiūros ir gamybos skyriaus vykdomos vidaus vandenų laivų priežiūros ir remonto sritį, nenustatyta ir nevykdoma šios veiklos srities kontrolė.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Suderinti VVKD ir priplaukų naudojimo ir priežiūros tvarką su galiojančia įmonės organizacine struktūra, nustatyti kontrolės mechanizmą, pašalinti kitas neaiškias arba dviprasmiškas nuostatas	VVKD	2020-04-30	Skaidresnis, aiškesnis vandens transporto priemonių laikymo paslaugų organizavimo procesas, nustatytos aiškios darbuotojų funkcijos, kontrolės mechanizmas
2.	Parengti vidaus teisės aktą (-us), reglamentuojantį (-čius) vidaus vandenų laivų priežiūros ir remonto organizavimą ir vykdymą	VVKD	2020-04-30	Skaidrus, aiškus vidaus vandenų laivų priežiūros ir remonto organizavimo ir vykdymo procesas

VĮ LOU¹⁶ korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas atliktas *materialinių vertybių skirtų VĮ Lietuvos oro uostų darbuotojų funkcijoms vykdyti, naudojimo bei neaviacinių paslaugų valdymo srityse:*

1. *transporto priemonių stovėjimo paslaugų organizavimas ir teikimas;*

2. *informacinių technologijų resursų, skiriamų darbuotojų darbo funkcijoms atlikimas.*

Jį atliko LOU generalinio direktoriaus už korupcijos prevencijos veiklą paskirtas atsakingas asmuo – LOU Saugos ir saugumo departamento korupcijos prevencijos ir vindikacijos specialistė. Analizuotas laikotarpis – 2018-09-01 – 2019-08-30 (tam tikrais atvejais ir kiti laikotarpiai).

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. LOU generalinio direktoriaus 2016-05-27 įsakymas Nr. 1R-120 „Dėl VĮ Lietuvos oro uostų Vilniaus filialo transporto priemonių stovėjimo kontroliuojamoje zonoje taisyklių bei kainodaros patvirtinimo“ (toliau – Kontroliuojamos zonos taisyklės);

2. LOU generalinio direktoriaus 2018-01-18 įsakymas Nr. 1R-17 „Dėl VĮ Lietuvos oro uostų Vilniaus filialo transporto priemonių stovėjimo aikštelių taisyklių bei transporto priemonių stovėjimo nekontroliuojamoje zonoje paslaugų kainodaros patvirtinimo“ (toliau – Kainodaros taisyklės);

3. LOU generalinio direktoriaus 2018-12-10 įsakymas Nr. 1R-205 „Dėl VĮ Lietuvos oro uostų Kauno filialo transporto priemonių stovėjimo aikštelių taisyklių bei kainodaros patvirtinimo“;

¹⁶ Valstybės įmonė Lietuvos oro uostai

4. LOU Palangos filialo direktoriaus 2018-01-24 įsakymas Nr. 13R-1 „Dėl valstybės įmonės Lietuvos oro uostų Palangos filialo transporto priemonių stovėjimo aikštelių taisyklių bei trumpalaikio ir ilgalaikio stovėjimo kainodaros patvirtinimo“.
5. LOU generalinio direktoriaus 2019-01-23 įsakymas Nr. 1R-16 „Dėl valstybės įmonės Lietuvos oro uostų informacinių technologijų resursų administravimo proceso patvirtinimo“ (toliau – IT resursų tvarka).

Atliekant VĮ Lietuvos oro uostų veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą buvo atlikta sisteminė teisės aktų ir kitų dokumentų lyginamoji analizė, vykdyta atliekamų procedūrų peržiūra ir vertinimas, vykdyti pokalbiai su atsakingais darbuotojais.

1. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas buvo *atliktas transporto priemonių stovėjimo paslaugų organizavimo ir teikimo veiklos srityje*, pagal KPI 6 str. 4 d. 2 kriterijų. Visas transporto priemonių stovėjimo paslaugas LOU galima skirstyti pagal tai, kurioje teritorijoje šios paslaugos teikiamos:

- 1.1. transporto priemonių stovėjimas kontroliuojamoje zonoje;
- 1.2. transporto priemonių stovėjimas nekontroliuojamoje zonoje.

Analizės atlikimo laikotarpiu tik Vilniaus filiale buvo patvirtintos transporto priemonių stovėjimo taisyklės bei kainodara tiek kontroliuojamoje, tiek ir nekontroliuojamoje zonoje. Tuo tarpu Kauno bei Palangos filialuose buvo patvirtintos tik nekontroliuojamos zonos transporto priemonių stovėjimo taisyklės bei kainodara. Nepatvirtinus Kauno bei Palangos filialų kontroliuojamos zonos transporto priemonių stovėjimo taisyklių bei kainodaros LOU darbuotojams nėra suteikta teisė vykdyti kontrolės ar priežiūros funkcijas, nereglamentuojamos kontrolės procedūros ir kt. Kadangi tik Vilniaus filiale buvo patvirtintos transporto priemonių stovėjimo kontroliuojamoje zonoje taisyklės, toliau bus analizuojamos tik šio filialo taisyklės.

1.1. Transporto priemonių stovėjimą kontroliuojamoje zonoje Vilniaus filiale reglamentuoja Kontroliuojamos zonos taisyklės. Šių taisyklių tikslas – susisteminti ir suvienodinti transporto priemonių stovėjimo LOU Vilniaus filialo valdomose transporto priemonių stovėjimo aikštelėse, esančiose kontroliuojamoje zonoje, teisinį reglamentavimą bei užtikrinti transporto priemonių stovėjimo aikštelių racionalų eksploatavimą, naudojimą, aiškias stovėjimo sąlygas bei kainodarą. Kartu su šiomis taisyklėmis buvo patvirtinta Vilniaus oro uosto kontroliuojamos zonos stovėjimo aikštelių schema.

Transporto priemonių valdytojai ar savininkai, norintys statyti transporto priemones Vilniaus filialo kontroliuojamoje zonoje, kreipiasi į oro uosto leidimų biurą bei pateikia raštišką prašymą suteikti transporto priemonės stovėjimo vietą Neaviacinių paslaugų skyriui (Neaviacinių paslaugų skyrius vizuoja visus išduodamus nuolatinius transporto priemonių leidimus). Pažymėtina, kad apmokestinamas tik tų transporto priemonių stovėjimas, kurioms yra išduotas nuolatinis leidimas patekti į oro uosto kontroliuojamą zoną ir transporto priemonė atitinka taisyklėse nurodytus reikalavimus. Šiuo atveju tarp šalių sudaroma rašytinė sutartis dėl transporto priemonių stovėjimo kontroliuojamoje zonoje, kurios pagrindu transporto priemonės valdytojas ar savininkas privalo už transporto priemonės stovėjimą mokėti nustatytą mokestį sutartyje nustatytais terminais.

Taisyklėse taip pat numatytos konkrečios vidaus kontrolės priemonės bei procedūros. Transporto priemonių valdytojams arba savininkams pakartotinai pažeidus taisyklių reikalavimus, gali būti panaikinti leidimai statyti ir laikyti transporto priemones.

1.2. Transporto priemonių stovėjimą nekontroliuojamoje zonoje reglamentuoja Kainodaros taisyklės. Šios taisyklės nustato transporto priemonių įvažiavimo, išvažiavimo ir stovėjimo filialų aikštelėse, valdomose VĮ Lietuvos oro uostai, tvarką bei kainodarą. Transporto priemonių valdytojai ir savininkai, statantys transporto priemones aikštelėse, pasirašydami sutartis dėl transporto priemonių stovėjimo susipažįsta su šiomis taisyklėmis ir įsipareigoja jų besąlygiškai laikytis. Taisyklėse taip pat išvardintos konkrečios aikštelės bei kam jos skirtos. Stovėjimas aikštelėse skirstomas į ilgalaikį (transporto priemonės pastatymas ilgesniam nei vienos paros laikotarpiui) bei trumpalaikį (transporto priemonės pastatymas aikštelėje trumpam laikui (iki 24 val.)) transporto priemonių stovėjimą. Aikštelėse naudotojams stovėjimo vietų numeriai nėra priskiriami. Naudotojas turi teisę palikti transporto priemonę bet kurioje iš tuo metu aikštelėje esančių laisvų stovėjimo vietų. Įvažiavimas į aikšteles yra valdomas

telefoninio skambučio pagalba, transporto priemonių valstybinių registracijos numerių atpažinimo būdu. Aikštelės, kurių kelio užtvarai valdomi telefoninio skambučio pagalba, turi elektroninę aikštelės naudotojų duomenų bazę. Pažymėtina, kad transporto priemonių stovėjimo kontrolę užtikrinant telefoninio skambučio pagalba (kelio užtvarai) arba automatinė numerių nuskaitymo sistema, kuri veikia IP telefonijos pagrindu, kyla galimybė piktnaudžiauti suteiktomis stovėjimo vietomis, todėl tikslinga stiprinti transporto priemonių stovėjimo vidaus kontrolės procedūras. Taisyklėse taip pat yra numatyti draudimai naudotojams bei vidaus kontrolės priemonės ir procedūros: piniginės baudos, patekimo į aikštelę ribojimai ir kt.

LOU priemonių stovėjimo paslaugų organizavimo ir teikimo veikla nekontroliuojamoje zonoje yra reglamentuota – kiekviename filiale yra priimti teisės aktai būtini veikos įgyvendinimui. Juose numatyta sprendimų priėmimo bei veiksmų atlikimo tvarka yra aiški ir skaidri, t. y. įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, sprendimus priimančys subjektai, numatyti vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo pagrindai, tačiau kadangi aikštelėse subjektams nėra priskirtos konkrečios stovėjimo vietos, naudotojams įsigijusiems paslaugą atsiranda galimybė piktnaudžiauti, pvz.: statant daugiau transporto priemonių, todėl tikslinga stiprinti vidaus kontrolės procedūras. Taip pat siekiant mažinti korupcijos pasireišimo tikimybę, tikslinga reglamentuoti ir Kauno bei Palangos filialų transporto priemonių stovėjimo paslaugų organizavimo ir teikimo tvarką kontroliuojamoje zonoje.

2. LOU korupcijos pasireišimo tikimybės nustatymas atliktas *materialinių vertybių skirtų VĮ Lietuvos oro uostų darbuotojų funkcijoms vykdyti, naudojimo srityje*, pagal korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 4 d. 5 kriterijų. Atliekant analizę, buvo pasirinkta informacinių technologijų resursų, skiriamų darbuotojų darbo funkcijoms atlikti, sritis. IT resursų tvarka apima technologinių įrenginių (toliau - TĮ) – nešiojamas/stacionarus kompiuteris ir mobilusis telefonas - užsakymo/išdavimo bei grąžinimo, taip pat TĮ remonto įmonės lėšomis ir remonto kaštų padengimo procesus. Tvarkoje reglamentuota sprendimų priėmimo tvarka bei principai, aiškūs kriterijai. Tvarkoje taip pat pateikti resursų administravimo, TĮ užsakymo ir išdavimo, TĮ grąžinimo bei neveikiančių, prarastų TĮ administravimo procesų schemas ir jų detalizacija.

LOU įsigijus technologinius įrenginius, jie užregistruojami apskaitoje. Vėliau šis turtas perduodamas eksploatacijai. Visi TĮ LOU apskaitomi vedant TĮ registrą. Už šį registrą yra atsakingas Technologijų palaikymo skyriaus specialistas. Registre kaupiama informacija apie konkretų TĮ, kam ir kada jis išduotas, kiek kartų remontuotas ir pan. (nekaupiama informacija apie išduotą mažos vertės turtą, pvz.: ausinės, USB atmintinės ir pan.). Pažymėtina, kad sprendimus dėl TĮ išdavimo priima Technologijų palaikymo skyriaus specialistas, o dėl TĮ spec. poreikių – Technologijų palaikymo skyriaus vadovas. TĮ registro duomenis periodiškai peržiūri Technologijų palaikymo skyriaus vadovas. Naudotojui TĮ išduodamas vadovaujantis naudotojui skiriamo TĮ parinkimo lentelė. Šioje lentelėje darbuotojai yra suskirstyti į pareigybių kategorijas, tačiau Tvarkoje nėra numatyta kokie TĮ konkrečiai darbuotojų kategorijai galėtų būti skiriami, t. y. nenustatyti TĮ režiai konkrečiai darbuotojų kategorijai.

Tvarkoje taip pat numatytos nuostatos, dėl TĮ remonto, pvz.: jei TĮ gedimas yra dėl naudotojo kaltės (t. y. TĮ yra sudaužytas, aplietas ar kitaip sugadintas), naudotojui TĮ remontas gali būti kompensuojamas Įmonės lėšomis vieną kartą per: 2 metus mobiliam telefonui ir 3 metus kompiuteriui. Jeigu naudotojas jau yra išnaudojęs TĮ remonto galimybę įmonės lėšomis, kitą kartą tokią galimybę įgis tik pasibaigus TĮ remonto terminams. Šiuo atveju, Tvarkoje taip pat numatytos galimybės naudotojui pasirinkti vieną iš variantų: remontuoti TĮ savo lėšomis, išpirkti TĮ sumokant likutinę vertę arba toliau naudoti TĮ iki laikotarpio, kada prasidės naujas remonto įmonės lėšomis terminas, laukti, kada TĮ bus nurašytas ir galės pateikti prašymą naujam TĮ gauti.

LOU taip pat vykdoma darbuotojų naudojimosi mobiliaisiais telefonais kontrolė, kuri yra pavesta Administravimo skyriaus specialistei. Ji kiekvieno ketvirčio pabaigoje peržiūri mobiliojo telefono limitų naudojimąsi ir esant viršijimui (be pateisinamos priežasties) teikia informaciją Apskaitos skyriui. Pažymėtina, kad metų pradžioje pakeitus LOU technologijų resursų administravimo procesą nebuvo atnaujinti mobiliųjų telefonų limitai bei jų kontrolės procedūros (vadovaujamosi ankstesnėje tvarkoje patvirtintais limitų dydžiais bei tvarka).

LOU informacinių technologijų resursų administravimo procesas yra reglamentuotas. Numatyti pakankami vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo pagrindai. Siekiant mažinti korupcijos

pasireiškimo tikimybę ir nesuteikti per daug įgaliojimų darbuotojams veikti savo nuožiūra, tikslinga aiškiai išskirti kiekvienai darbuotojų kategorijai galimo priskirti TĮ režius bei patvirtinti naudojimosi mobilieisiais telefonais limitų dydžius bei jų kontrolės procedūras.

Korupcijos rizikos veiksniai:

(1) Transporto priemonių stovėjimo paslaugų organizavimas ir teikimo veiklos srityje nustatyti rizikos veiksniai:

1.1. nereglamentuotos Kauno bei Palangos filialų kontroliuojamosios zonos transporto priemonių stovėjimo taisyklės bei kainodara;

1.2. kadangi aikštelėse subjektams nėra priskirtos konkrečios stovėjimo vietos, naudotojams įsigijusiems paslaugą atsiranda galimybė piktnaudžiauti, todėl tikslinga stiprinti transporto priemonių stovėjimo nekontroliuojamoje zonoje vidaus kontrolės procedūras.

(2) Informacinių technologijų resursų, skiriamų darbuotojų darbo funkcijoms atlikti, naudojimo srityje nustatyti rizikos veiksniai:

2.1. nereglamentuoti kiekvienai darbuotojų kategorijai galimo skirti technologinio įrenginio režiai;

2.2. neatnaujinti naudojimosi mobilieisiais telefonais limitai bei jų kontrolės procedūros.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Reglamentuoti Kauno bei Palangos filialų kontroliuojamosios zonos transporto priemonių stovėjimo taisyklės bei kainodarą.	LOU	2020-12-31	Patvirtintos Kauno bei Palangos filialų transporto priemonių stovėjimo kontroliuojamoje zonoje taisyklės bei kainodara.
2.	Stiprinti transporto priemonių stovėjimo nekontroliuojamoje zonoje vidaus kontrolės procedūras.	LOU	2020-12-30	Vykdomos papildomos transporto priemonių stovėjimo nekontroliuojamoje zonoje vidaus kontrolės procedūros.
3.	Reglamentuoti kiekvienai darbuotojų kategorijai galimo skirti technologinio įrenginio režius.	LOU	2020-06-30	Patvirtinti kiekvienai darbuotojų kategorijai galimo skirti technologinio įrenginio režiai.
4.	Patvirtinti naudojimosi mobilieisiais telefonais limitus bei jų kontrolės procedūras.	LOU	2020-06-30	Patvirtinti naudojimosi mobilieisiais telefonais limitai bei jų kontrolės procedūros.

AB LG korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą atiko veiklos srityje *geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje augančių želdinių inventorizacija ir apskaitymas, būklės stebėsenos vykdymas* pagal KPĮ 6 str. 4 d. 3 ir 5 p. Analizuotas laikotarpis – nuo 2018-10-01 iki 2019-09-01. Analizę atliko – AB LG Saugos ir rizikų valdymo departamento Verslo saugos skyriaus Prevencijos ir tyrimo grupės ekspertai kartu su bendrovės Geležinkelių infrastruktūros direkcijos Infrastruktūros eksploatacijos departamento darbuotojais.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodeksas;
2. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas;
3. Lietuvos Respublikos miškų įstatymas;
4. Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas;
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“;
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-03-12 nutarimu Nr. 206 „Dėl kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, sąrašo patvirtinimo LRV nutarimas dėl medžių ir krūmų priskyrimo saugotiniams nustatymo“;

7. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-01-18 įsakymas Nr. D1-45 „Dėl medžių ir krūmų priežiūros, vandens telkinių, esančių želdynuose, apsaugos, vejų ir gėlynų priežiūros taisyklių patvirtinimo“;
8. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-01-31 įsakymu Nr. D1-87 „Dėl saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
9. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008-12-23 įsakymu Nr. 3-507 „Dėl saugiam eismui pavojų keliančių geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje ir valstybinės reikšmės automobilių kelių juostoje augančių medžių ir krūmų genėjimo ir kirtimo tvarkos patvirtinimo“;
10. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-01-31 įsakymas Nr. D1-94 „Dėl želdinių atkuriamosios vertės nustatymo metodikos patvirtinimo“;
11. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-06-26 įsakymas Nr. d1-343 „Dėl želdinių atkuriamosios vertės įkainių patvirtinimo“;
12. AB LG generalinio direktoriaus 2000-06-09 įsakymas Nr. 182 „Dėl „Kelio ir statinių remonto bei priežiūros darbų saugos ir gamybinės sanitarijos taisyklėmis K/128“, patvirtinimo“;
13. AB LG generalinio direktoriaus 2018-07-03 įsakymas Nr. Į-268 „Dėl AB „Lietuvos geležinkeliai“ darbo tvarkos taisyklių patvirtinimo“;
14. AB LG generalinio direktoriaus 2015-12-30 įsakymas Nr. Į-1118 „Dėl saugiam geležinkelių transporto eismui pavojų keliančių medžių ir krūmų bei mineralizuotų priešgaisrinių juostų priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Priežiūros darbų tvarkos aprašas);
15. AB LG generalinio direktoriaus pavaduotojo – Geležinkelių infrastruktūros direkcijos direktoriaus 2018-08-30 įsakymas Nr. ĮS (DI)-133 „Dėl medienos apskaitos ir pardavimo tvarkos patvirtinimo“ (toliau – Medienos apskaitos ir pardavimo tvarka);
16. AB LG generalinio direktoriaus pavaduotojo – Geležinkelių infrastruktūros direkcijos direktoriaus 2018-09-24 įsakymas Nr. ĮS(DI)-143 Dėl rangovo darbuotojų saugaus darbo organizavimo geležinkelio infrastruktūros objektuose tvarkos aprašo patvirtinimo“;
17. AB LG generalinio direktoriaus pavaduotojo – Geležinkelių infrastruktūros direkcijos direktoriaus 2018-02-20 įsakymas Nr. ĮS(DI)-23 „Dėl pareiginių nuostatų patvirtinimo“;
18. AB LG generalinio direktoriaus pavaduotojo – Geležinkelių infrastruktūros direkcijos direktoriaus 2018-04-12 įsakymas Nr. ĮS(DI)-55 „Dėl nuostatų patvirtinimo“;
19. AB LG generalinio direktoriaus pavaduotojo – Geležinkelių infrastruktūros direkcijos direktoriaus 2018-08-08 įsakymas Nr. ĮS(DI)-123 „Dėl infrastruktūros eksploatacijos departamento skyrių nuostatų ir jų vadovų bei regionų veiklos užtikrinimo vadovų pareiginių nuostatų patvirtinimo“.

Vertinant geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonų priežiūros darbų organizavimą ir vykdymą, geležinkelių kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje augančių želdinių inventorizaciją ir apskaitymą, buvo analizuojami AB LG patvirtinti atitinkami teisės aktai, peržiūrėtos vykdomos procedūros, vesti pokalbiai su AB LG Saugos ir rizikų valdymo departamento darbuotojais, atsakingais už AB LG aktyvų apsaugą bei su AB LG Geležinkelių infrastruktūros direkcijos darbuotojais, atsakingais už įvertintą veiklos sritį.

Geležinkelių ir jų įrenginių apsaugos, rezervinės bei sanitarinės apsaugos zonos, jų plotis yra reglamentuoti. Geležinkelių ir jų įrenginių apsaugos zonų priežiūros darbai organizuojami ir vykdomi pagal Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008-12-23 įsakymu Nr. 3-507 patvirtinto Geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje, už jos ribų ir valstybinės reikšmės automobilių kelių juostoje augančių medžių ir krūmų pripažinimo keliančiais pavojų eismo saugai sąlygų ir tvarkos ir saugiam eismui pavojų keliančių geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje, už jos ribų ir valstybinės reikšmės automobilių kelių juostoje augančių medžių ir krūmų genėjimo ir kirtimo tvarkos aprašo nuostatas.

Nustatyta, kad Priežiūros darbų tvarkos aprašas yra neaktualizuotas. Jame nurodoma, kad apsaugos zonose esančių medžių ir krūmų būklei įvertinti bei reikalingų medžių ir krūmų genėjimo ir kirtimo, taip pat mineralizuotų priešgaisrinių juostų įrengimo darbų poreikiui nustatyti yra sudaroma komisija. Pasikeitus AB LG struktūrai, tokios komisijos nėra sudaromos. Proceso dėl Medžių ir krūmų būklės įvertinimą bei reikalingų medžių ir krūmų genėjimo ir kirtimo, taip pat mineralizuotų

priešgaisrinių juostų įrengimo darbų poreikio nustatymo nėra. Apraše numatyta, kad Geležinkelių infrastruktūros direkcijos Pastatų ir želdinių skyriaus darbuotojai paženklina reikalingus genėti ar iškirsti medžius bei krūmus, nustato mineralizuotų priešgaisrinių juostų įrengimo bei atnaujinimo vietas, įformina saugiam eismui pavojų keliančių medžių ir krūmų genėjimo, kirtimo bei mineralizuotų priešgaisrinių juostų įrengimo apžiūros aktą (toliau – Aktas). Akto pagrindu sudaromas saugiam eismui pavojų keliančių medžių ir krūmų genėjimo ir kirtimo bei mineralizuotų priešgaisrinių juostų įrengimo darbų planas. Akte fiksuojamas mineralizuotų priešgaisrinių juostų įrengimo ir atnaujinimo poreikis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995-04-07 nutarimu Nr. 500 patvirtintomis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėmis ir jų pakeitimuose nustatytais kriterijais.

Geležinkelio transporto eismui pavojų keliančių apsaugos zonoje esančių medžių ir krūmų genėjimas ir kirtimas, nukirstų medžių šakų ir kirtimo atliekų sukrovimas į valksmas, krūvas arba volus, medienos išvežimas iki paruoštų sandėliavimo vietų, sortimentų krovimas į rietuves, priešgaisrinių juostų mineralizavimas (toliau – Paslauga) – vykdomas rangos sutarčių pagrindu. Paslauga teikiama pagal poreikį, sutartyje nustatytais įkainiais, neviršijant sutartyje numatytos sumos pagal iš anksto šalių suderintą ir patvirtintą grafiką. Sutartis numato, kad tiekėjas pradėti teikti Paslaugas gali tik gavęs Aktą – leidimą. Suteikus Paslaugą, tiekėjas pateikia AB LG Paslaugų priėmimo – perdavimo aktą ir PVM sąskaitą faktūrą. Valstybinėje žemėje iškirsta mediena paliekama AB LG.

Medienos apskaitos ir pardavimo tvarkoje nustatyta, kaip mediena yra pajamuojama. Medienos pajamavimo aktą pildo Geležinkelių infrastruktūros direkcijos Pastatų ir želdinių skyriaus vyriausiasis specialistas, tvirtina Pastatų ir želdinių skyriaus vadovas. Medienos apskaitos tvarkos 8 punkte nurodyta, kad ataskaitinio mėnesio metu pagaminta mediena turi būti užpajamuota ne vėliau kaip iki sekančio mėnesio 10 dienos. Šis išėstas pajamavimo terminas, nepajamuojant medienos tą pačią dieną, sudaro sąlygas piktnaudžiauti manipuliuojant medienos savybėmis, kokybe ar tūriu, o nuo šių parametrų priklauso parduodamos medienos kaina.

Medienos apskaitos ir pardavimo tvarkos 4 punkte nurodyta, kad mediena matuojama ir jos tūris nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu 2002-12-10 Nr. 631 patvirtintomis apvaliosios medienos bei nukirsto miško matavimo ir tūrio nustatymo taisyklėmis. Aplinkos ministro patvirtintų taisyklių 4.3. punkte nurodyta, kad apvalioji mediena gali būti matuojama vienetiniu, kai išmatuojamas kiekvieno rąsto ilgis ir skersmuo, bei grupiniu, kai išmatuojama medienos rietuvė, ryšulys ar paketas, metodais. AB LG buvo užfiksuoti atvejai, kai to paties dydžio rąstai matuojami skirtingai: tam tikrais atvejais vienetiniu matavimo metodu, o kartais grupiniu matavimo metodu (pagal tūrį). Nustatyti atvejai, kuomet galimai sąmoningai, klaidingai nustatoma medienos rūšis, taip rąstai pajamuojami kaip malkos bei parduodami už malkų kainą.

Medienos apskaitos ir pardavimo tvarkos III skyriuje nurodoma, kad mediena pajamuojama, perduodama, nurašoma, perrūšiuojama pagal pajamavimo aktus, perdavimo – priėmimo aktus, nurašymo aktus ir medienos perrūšiavimo aktus. Mediena apskaitoma pagal sortimentus ir priėmimo vietą: medienos sandėliuose, atskirais atvejais – kirtavietėse. Paminėti atskiri atvejai nėra konkretizuoti. Taip pat nurodoma, kad medienos apskaitos dokumentus pildo AB LG Geležinkelių infrastruktūros direkcijos Infrastruktūros eksploatacijos departamento Pastatų ir želdinių skyriaus vyr. specialistai, medienos apskaitos dokumentus (išskyrus pajamavimo ir perrūšiavimo) apskaito AB LG Apskaitos paslaugų centras. Ši medienos apskaitos ir pardavimo tvarka yra pakankamai abstrakti, nėra numatytas joks pakartotinės kontrolės mechanizmas vykdam ataskaitos medienos pajamavimą ir apskaitą, nėra aiškių kriterijų, taip pat nėra aiškių veiklos ir sprendimų priėmimo terminų.

AB „Lietuvos geležinkeliai“ Geležinkelių infrastruktūros direkcijos Infrastruktūros eksploatacijos departamente yra parengti „Želdinių priežiūros darbų planavimo proceso standartas“ Nr. PS/FN3/DI/9, „Želdinių priežiūros darbų organizavimo proceso standartas“ Nr. PS/FN3/DI/13 bei „Geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje augančių želdinių priežiūros vykdymo metodika“ Nr. M/FN3/DI/1, kurie šiuo metu suderinti su AB LG struktūriniais padaliniais ir yra šiuo metu tvirtinami. Šie nauji aktai nuosekliai reglamentuos želdinių priežiūros darbų planavimą, priežiūros darbų organizavimą bei želdinių priežiūros dokumentavimą, numatys vykdančius bei kontroliuojančius asmenis. Taip pat AB LG Apskaitos paslaugų centre, Geležinkelių infrastruktūros direkcijos Infrastruktūros eksploatacijos departamente, derinami su AB LG struktūriniais padaliniais bei bus

pateikti tvirtinimui „Apvalios žaliavinės medienos kainos nustatymo metodika“ ir „Medienos apskaitos ir pardavimo proceso aprašas“, kurie numatys aiškius reikalavimus, metodus medienai apskaityti, jos kainai nustatyti, bus numatyta skaidri veiksmų atlikimo tvarka, dalyvaujantys subjektai, jų įgaliojimai, įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, terminai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos.

Atlikus analizę, darytina išvada, kad minėtoje srityje korupcijos veiksniai egzistuoja, t. y. identifikuotini sisteminiai ir vidiniai darbo proceso rizikos veiksniai, todėl korupcijos pasireiškimo tikimybė galima. Tyrimo metu taip pat nustatytas poreikis ateityje išvengti sisteminių rizikos veiksnių atnaujinant/keičiant esamą teisinį reguliavimą. **Korupcijos rizikos veiksniai:**

(1) Medieną nepajamuojama tą pačią dieną, o išstėtas pajamavimo terminas, sudaro sąlygas piktnaudžiauti manipuliuojant medienos savybėmis, kokybe ar tūriu, o nuo šių parametrų priklauso medienos kaina (Vidiniai rizikos veiksniai);

(2) To paties dydžio rąstai matuojami skirtingai: tam tikrais atvejais vienetiniu matavimo metodu, o kartais grupiniu matavimo metodu (pagal tūrį). Yra piktnaudžiaujama nustatant medienos rūšį, tokiais atvejais rąstai pajamuojami kaip malkos bei parduodami už malkų kainą (Individualūs rizikos veiksniai).

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Parengti saugiam geležinkelių transporto eismui pavojų keliančių medžių ir krūmų bei mineralizuotų priešgaisrinių juostų priežiūros proceso aprašą	AB LG	2020-03-31	Nustatyta skaidri veiksmų atlikimo tvarka, dalyvaujantys subjektai, jų įgaliojimai, įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, terminai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos
2.	Įvertinti AB LG patvirtintą medienos apskaitos ir pardavimo tvarką pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014-03-12 nutarimą Nr. 243 „Dėl teisės aktų projektų antikorpucinio vertinimo taisyklių patvirtinimo“ ir parengti: - Apvalios žaliavinės medienos kainos nustatymo metodiką; - Medienos apskaitos ir pardavimo proceso aprašą	AB LG	2020-03-31	Nustatyti aiškūs reikalavimai ir metodai medienai apskaityti, jos kainai apskaičiuoti. Nustatyta skaidri veiksmų atlikimo tvarka, dalyvaujantys subjektai, jų įgaliojimai, įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, terminai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos
3.	Vykdyti periodišką medienos apskaitos inventorizacijas	AB LG	Nuolat	Inventorizacijos užtikrins medienos apskaitos skaidrumą.

VšĮ PI¹⁷ nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę, analizuojamu objektu pasirinko įgyvendinamo „Naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros plėtra“ projekto, vykdomo remiantis 2018-10-22 Iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo projekto Nr. 02.1.1-CPVA-V-521-01-0002 „Naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros plėtra“ sutartimi Nr. 02.1.1-CPVA-V-521-01-0002 (toliau – projektas), dokumentacijos rengimo, projekto įgyvendinimo bei administravimo sritį pagal KPI 6 str. 4 d. 7 p. Analizuotas laikotarpis nuo projekto „Naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros plėtra“, projekto kodas Nr. 02.1.1-CPVA-V-521-01-0002, sutarties sudarymo dienos, t. y. 2018-10-22 – 2019-07-31 Korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę atliko Teisės ir bendrųjų reikalų skyriaus teisininkė Jelena Streikuvienė (atsakingas už korupcijos prevenciją asmuo).

¹⁷ Viešoji įstaiga „Plačiajuostis internetas“

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. VŠĮ PI direktoriaus 2018-03-20 įsakymas Nr. V-20 „Dėl „Naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros plėtra“ priežiūros komiteto patvirtinimo“;
2. VŠĮ PI direktoriaus 2018-03-27 įsakymas Nr. V-22 „Dėl projekto „Naujos karto interneto prieigos infrastruktūros plėtra“ procedūrų vadovo patvirtinimo“;
3. VŠĮ PI direktoriaus 2018-10-19 įsakymas Nr. V-94 „Dėl projekto „Naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros plėtra“ administravimo komandą sudarančių pareigybių aprašymų patvirtinimo“.

Buvo atlikta sisteminė VŠĮ PI įgyvendinamo projekto dokumentacijos, VŠĮ PI teisės aktų, kuriais remiantis administruojamas ir įgyvendinamas projektas analizė. Apžvelgti VŠĮ PI teisės aktai (tvarkos, taisyklės ir kt.), reglamentuojantys VŠĮ PI veiklą. Nagrinėta ar teisės aktai ir projekto administravimą bei įgyvendinimą reglamentuojantys dokumentai neprieštarauja vieni kitiems. Analizuotos sutartys, sudarytos tarp VŠĮ PI ir tiekėjų/teikėjų/rangovų ir skirtos projekto įgyvendinimui siekiant nustatyti ar jos parengtos tinkamai, laikantis viešųjų pirkimų sutartims taikomų reikalavimų.

Per analizuojamą laikotarpį VŠĮ PI nebuvo užfiksuota korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar kitų teisės pažeidimų, susijusių su projekto dokumentacijos, kurios pagrindu administruojamas ir įgyvendinamas projektas, rengimu. Per analizuojamą laikotarpį nebuvo užfiksuota korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar kitų teisės pažeidimų, susijusių su projekto administravimu ir/arba įgyvendinimu už kuriuos būtų numatyta atsakomybė.

VŠĮ PI projekto įgyvendinimą nuolatos prižiūri ir kontroliuoja SM, VŠĮ „Centrinė projektų valdymo agentūra“ (toliau – CPVA), VĮ PI priežiūros komitetas, į kurio sudėtį įtraukti skirtingų sričių ir kompetencijų specialistai. VŠĮ PI neatlieka projekto priežiūros ar kontrolės funkcijų. VŠĮ PI darbuotojams suteikti įgaliojimai tik vadovauti projekto eigai ir koordinuoti jo įgyvendinimą, prižiūrėti, kad projekto metu atliekami darbai būtų įgyvendinami laikantis nustatytų terminų, tiekėjai/teikėjai/rangovai laikytųsi sutartinių įsipareigojimų ir pan.

Projekto įgyvendinimo eiga ir atsakomybės reglamentuotos. Yra patvirtinti projekto komandą sudarančių pareigybių aprašymai, todėl projekto metu, kiekvienas darbuotojas yra susipažinęs su jam pavestomis funkcijomis, pavaldumu ir atsakomybe už turimų funkcijų nevykdymą ar netinkamą vykdymą. Tinkamam projekto įgyvendinimui kai kurie darbuotojai (dirbantys projekte) turi teisę išduoti/neišduoti leidimus (leidimą įsijungti į veikiančią RAIN tinklą, leidimą atlikti šviesolaidinių kabelinių linijų įrengimo darbus ir pan.) tiekėjams, teikėjams, rangovams ir kitiems asmenims, susijusiems su projekto įgyvendinimu, tačiau tik ta apimtimi ir tvarka, kuri numatyta sutartyse, sudarytose tarp VŠĮ PI ir tiekėjų/teikėjų/rangovų arba jeigu tokių leidimų išdavimas būtinas, siekiant nepažeisti Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų. Atsižvelgiant į tai, kad visas projekto įgyvendinimo procesas yra griežtai reglamentuotas ir vyksta nuolatinė projekto įgyvendinimo priežiūra ir kontrolė, darytina išvada, kad darbuotojai negali savo nuožiūrą suteikti leidimo arba jo nesuteikti (egzistuojant leidimo suteikimo pagrindui).

Projekto organizacinę struktūrą sudaro priežiūros komitetas, kuris prižiūri projektą ir tvirtina administravimo komandos priimtus sprendimus bei projekto administravimo komanda, kuri priima sprendimus, vertina rezultatus ir juos tvirtina. Projekto ekspertų grupė sudaryta iš ryšio operatorių, kurie teikia ekspertinę nuomonę ir pasiūlymus sprendimų priėmimui. Taip pat VŠĮ PI skelbia viešąsias konsultacijas, kurių metu suinteresuotos šalys gali pateikti turimas pastabas ir pasiūlymus. VŠĮ PI valdymo organai (dalininkas, valdyba ir VŠĮ PI direktorius) priima sprendimus susijusius su VŠĮ PI valdymu, dalyvauja įgyvendinant projektą, prižiūri projekto eigą, tvirtina projekto tikslus ir sprendimus. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus argumentus darytina išvada, kad sprendimų, susijusių su projekto įgyvendinimu, priėmimas yra atliekamas maksimaliai skaidriai, į sprendimų priėmimą įtraukiant visas suinteresuotas šalis.

2019-07-24 VŠĮ PI gavo STT raštą Nr. 4-01-6639 „Antikorupcinio vertinimo išvada dėl priemonės „Naujos kartos prieigos plėtra“ projektų finansavimo“, pateikiant antikorupcinio vertinimo išvados rekomendacijas, kuriose nurodomi korupcijos rizikos veiksniai. Atsižvelgiant į STT atliktos korupcijos rizikos analizėje pateikiamus pastebėjimus ir pasiūlymus, skirtus sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę, VŠĮ PI informuos STT apie įgyvendintas rekomendacijas.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Rengti korupcijos prevencijos mokymus VŠĮ PI darbuotojams.	VŠĮ PI	Nuolat	Nulinės korupcijos tolerancijos įmonėje diegimas
2.	Viešinti projekto eigą ir su juo įgyvendinimu susijusius dokumentus	VŠĮ PI	Projekto įgyvendinimo laikotarpiu	Skaidri ir plačiai visuomenei prieinama informacija apie projektą, jo eigą ir pasiektus rezultatus
3.	Nuolatos bendradarbiauti su projekto priežiūros ir kontrolės institucijomis. Nuolatos teikti visą reikalingą informaciją ir dokumentus apie projekto eigą.	VŠĮ PI	Projekto įgyvendinimo laikotarpiu	Tarpinstitucinis bendradarbiavimas siekiant maksimaliai skaidriai ir sklandžiai įgyvendinti projekto uždavinius

IV. KONTROLĖS IR PRIEŽIŪROS, LEIDIMŲ SUTEIKIMŲ VYKDYMAS

LAKD¹⁸ korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas atliktas *Atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) komisijos darbo organizavimo, tikrinant kontrolinių laboratorinių bandymų ir matavimų rezultatus*, veiklos srityje pagal KPI 6 str. 4 d. 5 p. Korupcijos rizikos tyrimo imtis – Komisija patikrino trijų įgyvendintų objektų dokumentaciją, susijusią su atliktų statybos darbų perdavimu statytojui (užsakovui). Vertintas laikotarpis – 2017-04-01 – 2019-08-30. Vertinimą atliko vertinimą atliko Korupcijos prevencijos ir jos kontrolės vykdymo komisija, sudaryta LAKD direktoriaus 2019-08-08 įsakymu Nr. V-134 „Dėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2016-02-11 įsakymo Nr. V-120 „Dėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos korupcijos prevencijos ir jos kontrolės vykdymo komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo, pakeitimo“, atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą LAKD.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas;
2. Lietuvos Respublikos kelių įstatymas;
3. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas;
4. Statybos techninis reglamentas STR 1.08.02:2002 „Statybos darbai“;
5. Statybos techninis reglamentas STR 1.07.02:2005 „Žemės darbai“;
6. Statybos techninis reglamentas STR 1.09.04:2002 „Statinio projekto vykdymo priežiūra“;
7. Statybos techninis reglamentas STR 1.09.05:2002 „Statinio statybos techninė priežiūra“;
8. Statybos techninis reglamentas STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“;
9. LAKD direktoriaus 2017-04-28 įsakymu Nr. V-186 pakeistos (2009-01-12 įsakymu Nr. V-16 patvirtintos) Automobilių kelių dangos konstrukcijos asfalto sluoksnių įrengimo taisyklės IT ASFALTAS 08;
10. LAKD direktoriaus 2018-03-14 įsakymu Nr. V-58 patvirtintas Atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) komisijos darbo reglamentas;
11. LAKD dokumentų valdymo sistema (bylos, susijusios projektų įgyvendinimu);
12. 2017-04-19 pirkimo sutartis Nr. S-193 „Valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 2215 Privažiuojamojo kelio prie Klaipėdos nuo kelio Vilnius–Kaunas–Klaipėda ruožo nuo 0,067 iki 2,116 km rekonstravimas“, pasirašyta su UAB „YIT Lietuva“ (buvusi UAB „Lemminkainen Lietuva“);
13. 2017-04-19 pirkimo sutarties Nr. S-193 papildomas susitarimas Nr. 1 dėl papildomų darbų (2017-11-07);
14. 2017-04-19 pirkimo sutarties Nr. S-193 papildomas susitarimas Nr. 2 dėl perskaičiuotos statybos darbų kainos (2018-06-12);

¹⁸ Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos

15. 2017-04-19 pirkimo sutarties Nr. S-193 papildomas susitarimas Nr. 3 dėl papildomų ir neatliekamų darbų (2018-07-19);
16. 2017-04-19 pirkimo sutarties Nr. S-193 papildomas susitarimas Nr. 4 dėl papildomų ir neatliekamų darbų (2019-08-12);
17. 2017-04-19 pirkimo sutarties Nr. S-193 papildomas susitarimas Nr. 5 dėl sutarties sąlygų (2019-08-12);
18. 2017-04-19 pirkimo sutarties Nr. S-193 papildomo susitarimo Nr. 6 projektas dėl papildomų kompensacinių priemonių (planuojama pasirašyti 2019 m. spalio mėn.);
19. 2017-04-18 pirkimo sutartis Nr. S-190 „Kelių tiesimo, rekonstravimo ir taisymo darbų techninės priežiūros ir su ja susijusių laboratorinių tyrimų ir bandymų paslaugos (II pirkimo dalis: Kauno ir Marijampolės regionų kelių tiesimo, rekonstravimo ir taisymo darbų techninės priežiūros ir su ja susijusių laboratorinių tyrimų ir bandymų paslaugos; V pirkimo dalis: Klaipėdos ir Tauragės regionų kelių tiesimo, rekonstravimo ir taisymo darbų techninės priežiūros ir su ja susijusių laboratorinių tyrimų ir bandymų paslaugos)“, pasirašyta su ūkio subjektų grupe, kurią sudaro AB „Problematika“ (atsakinga partnerė) ir UAB „Kelvista“;
20. UAB „YIT Lietuva“ 2018-08-01 raštas Nr. KS18-128 „Dėl darbų užbaigimo“;
21. 2018 m. rugpjūčio 6/7 Objekto apžiūros aktas;
22. UAB „Kelvista“ 2018-08-09 raštas Nr. SR-(3.11)-110 „Dėl 2017-04-19 sutarties Nr. S-193 vykdymo“;
23. 2018-08-06 prašymas Susisiekimo ministrui Rokui Masiuliui patikrinti objektą;
24. VšĮ „Kelių ir transporto tyrimo institutas“ 2018 m. atlikto valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 2215 Privažiuojamojo kelio prie Klaipėdos nuo kelio Vilnius–Kaunas–Klaipėda ruožo nuo 0,067 iki 2,116 km tyrimo ataskaita;
25. LAKD 2018-11-14 raštas Nr. (7.2 E) 2E-4613 „Dėl atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) komisijos sudarymo (sutartis Nr. S-193)“;
26. 2018-11-20 Nepriimtų statybos darbų aktas (registruotas LAKD dokumentų valdymo sistemoje 2018-11-22 Nr. KTA-440);
27. UAB „YIT Lietuva“ 2018-11-30 raštas Nr. KS18-196 „Dėl statybos darbų peravimo užsakovui“;
28. UAB „YIT Lietuva“ 2018-12-04 raštas Nr. KS18-199 „Dėl medžiagų perdavimo“;
29. LAKD 2018-12-14 raštas Nr. (7.2 E) 2E-5358 „Dėl medžiagų perdavimo (2017-04-19 sutartis Nr. S-193)“;
30. UAB „YIT Lietuva“ 2018-12-19 raštas Nr. KS18-207 „Dėl medžiagų perdavimo (2017-04-19 sutartis Nr. S-193)“;
31. LAKD 2018-12-20 raštas Nr. (7.2 E) 2E-5540 „Dėl medžiagų perdavimo (2017-04-19 sutartis Nr. S-193)“;
32. VšĮ „Kelių ir transporto tyrimo institutas“ 2018-12-11 raštas Nr. 10-331;
33. 2018-12-28 posėdžio protokolas Nr. 6-1124;
34. 2019-01-31 posėdžio protokolas Nr. AP-29;
35. UAB „YIT Lietuva“ 2019-02-08 raštas Nr. COS_YIT-2019-KL-97 dėl patikslintų ir pakoreguotų autobusų sustojimo aikštelių brėžinių ir įrengimo žiniaraščių pateikimo (2017-04-19 sutartis Nr. S-193);
36. UAB „YIT Lietuva“ 2019-03-13 raštas Nr. COS_YIT-2019-KL-185 „Dėl kelio pėsčiųjų-dviračių tako skaldos pagrindo sluoksnio storio nuokrypio“;
37. UAB „YIT Lietuva“ 2019-03-26 raštas Nr. COS_YIT-2019-KL-231 dėl patikslintų ir pakoreguotų autobusų sustojimo aikštelių brėžinių ir įrengimo žiniaraščių pateikimo (2017-04-19 sutartis Nr. S-193);
38. 2019-04-03 posėdžio protokolas Nr. AP-75;
39. 2019-05-15 posėdžio protokolas Nr. AP-112;
40. UAB „Kelvista“ 2019-09-06 raštas Nr. IS-636 „Laboratorinių bandymų rezultatai“;
41. AB „Problematika“ 2018-08-07 bandymų protokolas Nr. P16577;
42. UAB „Kelvista“ 2019-09-06 raštas Nr. IS-636 „Laboratorinių bandymų rezultatai“;
43. AB „Problematika“ 2019-09-23 bandymų protokolas Nr. P31075;
44. UAB „YIT Lietuva“ 2019-09-26 raštas Nr. COS_YIT-2019-KL-796 „Dėl darbų užbaigimo“;
45. 2019-09-30 galutinis objekto apžiūros aktas;

46. Statinio statybos techninio prižiūrėtojo raštas dėl atliktų sutarties statybos darbų (UAB „Kelvista“ 2019-10-01 raštas Nr. IS-701);
47. 2017-08-29 pirkimo sutartis Nr. S-593 „Kelio Nr. 141 Kaunas-Jurbarkas-Šilutė-Klaipėda ruožo nuo 161,00 iki 170,20 km asfalto dangos paprastasis remontas“, pasirašyta su AB „Eurovia Lietuva“;
48. Kelio Nr. 141 Kaunas-Jurbarkas-Šilutė-Klaipėda ruožo nuo 161,00 iki 170,20 km asfalto dangos paprastojo remonto darbų techninė-išpildomoji dokumentacija;
49. Kelio Nr. 141 Kaunas-Jurbarkas-Šilutė-Klaipėda ruožo nuo 161,00 iki 170,20 km asfalto dangos paprastojo remonto, kontrolinių laboratorinių bandymų protokolai;
50. 2018-04-30 pirkimo sutartis Nr. S-158 „Valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 5208 Rukainiai-Senasalis ruožo nuo 7,56 iki 11,56 km rekonstravimas“, pasirašyta su AB „Kauno tiltai“;
51. 2017-04-18 pirkimo sutartis Nr. S-189 „Kelių tiesimo, rekonstravimo ir taisymo darbų techninės priežiūros ir su ja susijusių laboratorinių tyrimų ir bandymų paslaugos (I pirkimo dalis: Vilniaus ir Alytaus regionų kelių tiesimo, rekonstravimo ir taisymo darbų techninės priežiūros ir su ja susijusių laboratorinių tyrimų ir bandymų paslaugos; IV pirkimo dalis: Telšių ir Šiaulių regionų kelių tiesimo, rekonstravimo ir taisymo darbų techninės priežiūros ir su ja susijusių laboratorinių tyrimų ir bandymų paslaugos; VI pirkimo dalis: Kelių tiesimo, rekonstravimo ir taisymo darbų techninės priežiūros ir su ja susijusių laboratorinių tyrimų ir bandymų paslaugos A1 Vilnius-Kaunas-Klaipėda ir A2 Vilnius-Panevėžys automagistralėse)“, pasirašyta su AB „Problematika“;
52. AB „Kauno tiltai“ 2018-12-20 raštas Nr. S18-1447 „Dėl nustatytų defektų pašalinimo“;
53. LAKD 2019-01-14 raštas Nr. (7.2 E) 2E-297 „Dėl leistinų nuokrypių viršijimo objekte „Valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 5208 Rukainiai-Senasalis ruožo nuo 7,56 iki 11,56 km rekonstravimas“ (sutartis Nr. S-158)“;
54. AB „Kauno tiltai“ 2019-04-11 raštas Nr. S19-378 „Pranešimas dėl atliktų statybos darbų užbaigimo“;
55. AB „Problematika“ 2019-04-16 galutinis objekto apžiūros aktas Nr. 03-01;
56. Statinio statybos techninio prižiūrėtojo raštas dėl atliktų sutarties statybos darbų (AB „Problematika“ 2019-05-07 raštas Nr. TP(03)S-7);
57. LAKD 2019-05-10 raštas Nr. (7.2 E) 2E-3213 „Dėl atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) komisijos sudarymo (2018-04-30 sutartis Nr. S-158)“;
58. AB „Problematika“ 2018-11-26 bandymo protokolas Nr. P20912;
59. 2019-05-23 Nepriimtų statybos darbų aktas (registruotas LAKD dokumentų valdymo sistemoje 2019-05-28 Nr. KTA-114);
60. AB „Kauno tiltai“ 2019-06-04 raštas Nr. S19-638 „Pranešimas dėl nustatytų trūkumų pašalinimo“;
61. AB „Problematika“ 2019-06-04 galutinis objekto apžiūros aktas Nr. 03-04;
62. AB „Problematika“ 2019-06-06 bandymų protokolas Nr. P25149;
63. Pakartotinas statinio statybos techninio prižiūrėtojo raštas dėl atliktų sutarties statybos darbų (AB „Problematika“ 2019-06-06 raštas Nr. TP(03)S-10);
64. LAKD 2019-06-12 raštas Nr. (7.2 E) 2E-4072 „Dėl atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) komisijos pakartotino sudarymo (2018-04-30 sutartis Nr. S-158)“;
65. 2019-06-25 Atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) aktas (registruotas LAKD dokumentų valdymo sistemoje 2019-07-03 Nr. KTA-114).

Buvo atliktas vidinis veiklos tyrimas ir teisės aktų bei procedūrų vertinimas „Dėl atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) procedūros“. Siekiant tikslingai nustatyti galimas rizikas dėl galimų korupcijos apraiškų arba veiklos trūkumų atvejų, buvo atrankos metodu buvo vertinama 3 skirtingų statybos objektų tipų atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) procedūros, teisinio reglamentavimo nuostatų atitiktis, nuostatų veiksmingumas ir įgyvendinimas. Tyrimo eigoje buvo analizuojama, kuriose LAKD įgyvendinamose procedūrose ir darbuotojų veiksmuose, susijusiuose su atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) procedūromis, galimos korupcijos apraiškos arba nustatyti veiklos trūkumai. Taip pat buvo siekiama įvertinti, ar LAKD atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) procedūrą reglamentuojančiuose dokumentuose yra aiškiai ir tinkamai įtvirtintos nuostatos, reguliuojančios veiklos, procedūrų, atskaitomybių ir atsakomybių klausimus.

Komisija, vykdydama korupcijos rizikos tyrimą „Dėl atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) procedūros“, atsižvelgė į Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas 6.694 straipsnio „Darbų perdavimas ir priėmimas“ 5 dalį, kuri nustato, kad įstatymų ar statybos rangos sutarties numatytais atvejais, taip pat kai to reikalauja darbų pobūdis, prieš priimat darbų rezultatą turi būti atlikti bandymai bei kontroliniai matavimai. Tokiais atvejais darbai gali būti priimami tik esant teigiamiems bandymų bei kontrolinių matavimų rezultatams.

Atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) procedūrų organizavimo LAKD vertinimo metu Komisija nustatė, kad:

1. Vienu atveju priėmus objektą, ir pasirašius atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) aktą (toliau - priėmimo aktas) LAKD Dokumentų valdymo sistemoje priėmimo aktas užregistruotas po 43 kalendorinių dienų.

2. Vienu atveju statinio statybos techninis prižiūrėtojas galutinės objekto apžiūros metu nepatikrino, ar rangovas ištaisė visus nustatytus defektus ir pateikė LAKD klaidinančią informaciją apie baigtus rangos darbus.

3. Vienu atveju statinio statybos techninis prižiūrėtojas galutinės objekto apžiūros metu neužfiksavo, kad rangovas darbus atliko ne pagal techninio darbo projekto sprendinius.

4. Vienu atveju statinio statybos techninis prižiūrėtojas galutinės objekto apžiūros metu neužfiksavo, kad ne visi darbų pakeitimai yra įforminti.

5. Kadangi, statinio statybos techninis prižiūrėtojas ne visais atvejais pateikė tikslius piniginių išskaitų paskaičiavimus už ribinių verčių ir leistinų nuokrypių nesilaikymą, LAKD darbuotojai tikrina, papildomai perskaičiuoja ir rengia Piniginės išskaitos aktą už ribinių verčių ir leistinų nuokrypių nesilaikymą pagal Automobilių kelių dangos konstrukcijos asfalto sluoksnių įrengimo taisyklės IT ASFALTAS 08, kurio šios taisyklės nenumato.

6. Statinio statybos techninės priežiūros sutartyse nėra numatyta pavyzdinių formų, kuriose aiškiai būtų nurodyti išskaitų įforminimo reikalavimai, tikrinimo ir vizavimo atributai.

7. Vienu atveju Statinio statybos techninis prižiūrėtojas disponuodamas kontrolinių bandymų rezultatais (protokolais) nenustatė defektų ir šios informacijos nepateikė Darbų priėmimo komisijai objekto priėmimo metu;

8. LAKD nėra tvarkos aprašo, kuris nustatytų, Darbų priėmimo komisijos iš rangovo ir statinio statybos techninio prižiūrėtojo objekto priėmimo metu gautų sutarties įgyvendinimo dokumentų (išpildomoji dokumentacija) saugomo (archyvuojami) tvarką.

LAKD veiklos srities korupcijos rizikos tyrimo metu buvo nustatyti **korupcijos rizikos veiksniai** dėl neaiškių sprendimų priėmimo procedūrų, nuolatinio pobūdžio nustatytų procedūrų nesilaikymo, netinkamos darbų ir procesų kontrolės ir priežiūros mechanizmų:

(1) Darbų priėmimo komisijai priimant rangovų atliktus statybos darbus ir pasirašant priėmimo aktą nustatyta, kad nepakankamai ir neišsamiai reglamentuoti atliktų darbų vertinimo kriterijai, procedūrų terminai.

(2) Techninės priežiūros sutartyse tarp Statytojo (užsakovo) ir statinio statybos techninio prižiūrėtojo nepakankamai apibrėžtos subjektų veiklos ir atsakomybės už priimamus sprendimus dėl darbų atlikimo kokybės užtikrinimo, trūksta vertinimo kriterijų aiškumo.

(3) Darbų priėmimo metu statybos objekto kontrolinių laboratorinių tyrimų ir bandymų bei matavimų protokolų turinys ne visada vertinamas laiku ir pakankamai.

(4) Statinio statybos techninio prižiūrėtojo pateiktuose piniginių išskaitų už ribinių verčių ir leistinų nuokrypių nesilaikymą pagal Automobilių kelių dangos konstrukcijos asfalto sluoksnių įrengimo taisyklės IT ASFALTAS 08 dokumentuose yra skaičiavimo klaidų ir vertinami ne visi ribinių verčių viršijimai, užfiksuoti bandymų protokuose. Statinio statybos techninių prižiūrėtojų išskaitų įforminimo dokumentai turi skirtingas formas ir nėra suderinti su rangovu.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1	Atnaujinti LAKD Atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) komisijos darbo reglamentą;	LAKD	2019-12-31	Aiškios atliktų statybos darbų

	<ol style="list-style-type: none"> 1. aiškiai apibrėžti visas naudojamus sąvokas; 2. patikslinti informacijos tūrinį, kurią turi pateikti statinio statybos techninis prižiūrėtojas, informuodamas LAKD apie rangovo atliktus darbus; 3. numatyti protingą terminą, per kurį turi būti sudaryta Darbų priėmimo komisija; 4. numatyti protingą terminą, per kurį Darbų priėmimo komisijos nariai ir procedūros dalyviai turi būti informuojami apie numatomą atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) procedūrą; 5. numatyti reikalavimus, kad visi reikiami kontrolinių laboratorinių tyrimų ir bandymų bei matavimų rezultatai (protokolai) būtų įvertinti laiku ir tinkamai iki pasirašant darbų priėmimo aktą; 6. patikslinti, ką privalo Darbų priėmimo komisijos nariai patikrinti procedūros metu; 7. numatyti galimybę visiems Darbų priėmimo komisijos nariams susipažinti su Darbų priėmimo komisijos nario nepritarimo pasirašyti aktą motyvais; 8. patikslinti procedūrą, kurios metu yra patikrinama ir patvirtinama, kad Darbų priėmimo komisijos nustatyti neesminiai trūkumai yra pašalinti; 9. patikslinti Priėmimo akto pavyzdinę formą – numatyti Darbų priėmimo komisijos darbo pradžios ir pabaigos datas; <p>numatyti, kad Priėmimo aktai LAKD Dokumentų valdymo sistemoje būtų užregistruoti per protingai nurodytą laiką</p>			perdavimo statytojui (užsakovui) procedūros
2	<p>Atnaujinti LAKD pirkimo sutarčių, pasirašomų dėl statinio statybos techninės priežiūros vykdymo, šablonus, numatant pavyzdinėse formose:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. netesybas už paslaugų teikėjo pareigų, susijusių su darbų priėmimu ir išskaitų įforminimu, nevykdymą arba netinkamą vykdymą; 2. nustatyti maksimalų terminą, per kurį statinio statybos techninis prižiūrėtojas LAKD turi pateikti išskaitų apskaičiavimo ir įforminimo dokumentus, suderintus su rangovu; 3. nustatyti pavyzdinės formos aktą dėl piniginių išskaitų už ribinių verčių ir leistinų nuokrypių nesilaikymą; <p>nustatyti akto dėl piniginių išskaitų už ribinių verčių ir leistinų nuokrypių nesilaikymą pateikimo terminą LAKD</p>	LAKD	2020-03-01	Statinio statybos techninės priežiūros paslaugų teikiančių įmonių atsakomybės didinimas
3	<p>Patikslinti kelių tiesimo, rekonstravimo ir taisymo darbų techninės priežiūros ir su ja susijusių laboratorinių tyrimų ir bandymų paslaugų techninę specifikaciją, numatant prievolę statinio statybos techniniam prižiūrėtojui tiksliai apskaičiuoti, įforminti ir suderinti su rangovu išskaitas už ribinių verčių ir leistinų nuokrypių nesilaikymą</p>	LAKD	2020-03-01	Detalizuoti, terminuoti ir aiškus reikalavimai techniniam prižiūrėtojui
4	<p>Parengti dokumentų, gaunamų atliktų darbų perdavimo statytojui (užsakovui) procedūros metu, perdavimo-priėmimo ir saugojimo LAKD tvarkos aprašą, nustatant iš rangovo ir statinio statybos techninio prižiūrėtojo po statybos darbų pabaigos priimamų dokumentų perdavimo-priėmimo ir saugojimo tvarkos procedūras</p>	LAKD	2020-06-30	Aiškios dokumentacijos priėmimo-perdavimo ir saugojimo procedūros LAKD

LTSA¹⁹ korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą atiko veiklos srityje *vykdant užsienio valstybių laivų ir laivų, plaukiojančių su Lietuvos valstybės vėliava, kontrolę, atliekant laivų, plaukiojančių su Lietuvos valstybės vėliava, apžiūras* pagal KPI 6 str. 4 d. 2 p. Vertintas laikotarpis – 2018-07-01 – 2019-06-30. Vertinimą atliko LTSA Prevencijos ir rizikos valdymo skyriaus vyriausiosios specialistės Jurgita Volkova, Vilma Benetienė ir Ernesta Godlevskaitė. Vertintu laikotarpiu funkcijas vykdė LTSA Jūrų departamento Laivybos priežiūros skyrius.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Lietuvos Respublikos saugios laivybos įstatymas (toliau – Saugios laivybos įstatymas);
2. Lietuvos Respublikos prekybinės laivybos įstatymas;
3. Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas (toliau – Informacinių išteklių įstatymas);
4. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/15/EB dėl laivų patikrinimo ir apžiūros organizacijų ir atitinkamos jūrų administracijų veiklos bendrųjų taisyklių ir standartų (toliau – direktyva 2009/15/EB);
5. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/21/EB dėl vėliavos valstybės reikalavimų laikymosi (toliau – direktyva 2009/21/EB);
6. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/16/EB dėl uosto valstybės kontrolės (toliau – direktyva Nr. 2009/16/EB);
7. Paryžiaus SM laivų kontrolės procedūra. Geros praktikos kodeksas, skirtas uosto valstybės kontrolės pareigūnams (Instrukcija 39/2006/12);
8. Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-12-15 nutarimu Nr. 1458 (toliau – Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašas);
9. Lietuvos Respublikos jūrų uostų, šių uostų infrastruktūros ir suprastruktūros įrenginių (terminalų) bei laivų apsaugos stiprinimo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-01-28 nutarimu Nr. 90 (toliau – LRV nutarimas dėl laivų apsaugos stiprinimo);
10. Komandiruočių išlaidų apmokėjimo biudžetinėse įstaigose taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-29 nutarimu Nr. 526 (toliau – Komandiruočių apmokėjimo taisyklės);
11. Lietuvos Respublikos jūrų laivų registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-10-21 nutarimu Nr. 1318 (toliau – JLR nuostatai);
12. Registrų ir valstybės informacinių sistemų registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-10-16 nutarimu Nr. 1263 (toliau – Registrų nuostatai);
13. Valstybės informacinių sistemų steigimo, kūrimo, modernizavimo ir likvidavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-02-27 nutarimu Nr. 180 (toliau – IS tvarkos aprašas);
14. Kvalifikaciniai reikalavimai inspektoriams, atliekantiems Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotų laivų vėliavos valstybinę kontrolę, užsienyje įregistruotų laivų valstybinę kontrolę Lietuvos Respublikos jūrų uostuose, laivų apsaugos sistemų vėliavos valstybinę kontrolę ir valstybinę laivų kontrolę uoste, laivų patikrinimus pagal 2006 m. Konvencijos dėl darbo jūrų laivyboje reikalavimus dėl liudijimų išdavimo, ir jų atestavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2000-09-14 įsakymu Nr. 241 (toliau – Kvalifikaciniai reikalavimai inspektoriams);
15. Lietuvos Respublikoje įregistruotų laivybos kompanijų ir jūrų laivų saugios laivybos valdymo sistemų vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2003-04-29 įsakymu Nr. 3-295;
16. Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotų laivų valstybinės vėliavos kontrolės Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių jūrų uostuose vykdymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004-01-08 įsakymu Nr. 3-06 (toliau – Laivų kontrolės taisyklės);
17. Žvejybos laivų, kurių ilgis 24 m ir daugiau, saugos ir kontrolės taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004-01-14 įsakymu Nr. 3-17;

¹⁹ Lietuvos transporto saugos administracija

18. Keleivinių laivų saugaus plaukiojimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004-02-06 įsakymu Nr. 3-87;
19. Lietuvos Respublikos jūrų laivų registravimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2005-07-04 įsakymu Nr. 3-301 (toliau – Laivų registravimo taisyklės);
20. Įgaliojimų Lietuvos Respublikos vardu vykdyti Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotų laivų techninę priežiūrą, apžiūras ir išduoti tai patvirtinančius dokumentus (liudijimus) suteikimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2005-07-12 įsakymu Nr. 3-314 (toliau – Įgaliojimų vykdyti apžiūras suteikimo taisyklės);
21. Pirminės laivo apžiūros vykdymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2006-04-13 įsakymu Nr. 3-141 „Dėl Pirminės laivo apžiūros vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Pirminės apžiūros taisyklės);
22. Laivų ir jų įgulų atitikties tarptautiniams reikalavimams dėl darbo jūrų laivyboje vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013-10-07 įsakymu Nr. 3-518/A1-563/V-923 (toliau – Atitikties MLC konvencijai vertinimo aprašas);
23. Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2013-12-23 įsakymu Nr. 1R-298 (toliau – Teisės aktų rengimo rekomendacijos);
24. LTSA nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2017-11-30 įsakymu Nr. 3-574 (toliau – LTSA nuostatai);
25. Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotų laivų apsaugos planų tvirtinimo, laivų apsaugos sistemų tikrinimo ir Tarptautinių laivų apsaugos liudijimų išdavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos saugios laivybos administracijos direktoriaus 2004-04-20 įsakymu Nr. V-62;
26. Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotų laivų patikrinimo ir liudijimų išdavimo tvarkos aprašas, patvirtintas LTSA direktoriaus 2005-07-28 įsakymu Nr. V-133 (toliau – Laivų patikrinimų tvarkos aprašas);
27. Lietuvos saugios laivybos administracijos laivų inspektavimo informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti Lietuvos saugios laivybos administracijos direktoriaus 2009-08-31 įsakymu Nr. V-145 (toliau – LIIS nuostatai);
28. Pirminės laivo apžiūros akto forma, patvirtinta Lietuvos saugios laivybos administracijos direktoriaus 2017-04-25 įsakymu Nr. V-56 (toliau – Įsakymas dėl pirminės apžiūros akto);
29. Pakartotinio laivo patikrinimo išlaidų atlyginimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2006-09-05 įsakymu Nr. 3-346;
30. Užsienio valstybių laivų valstybinės kontrolės Lietuvos Respublikos jūrų uostuose vykdymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004-01-15 įsakymu Nr. 3-23 (toliau – Taisyklės).

Vertinimo metodas – teisės aktų ir procedūrų dokumentų lyginamoji analizė, pokalbiai ir susirašinėjimas su kontrolę ir apžiūras vykdančiais specialistais bei jų vadovais.

Vertintu laikotarpiu Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų nefiksuota. Taip pat nefiksuota kitų panašaus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės aktų pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė ar kitokia teisinė atsakomybė. Vertinimo metu nustatyti vidaus kontrolės trūkumai (neregistruojami laivo pirminės apžiūros aktai; trūksta funkcionalumo ir neturi kontrolės priemonių duomenims įvesti, apdoroti ir saugoti Laivų inspektavimo informacinė sistema, kurioje tvarkomi inspektavimo ir patikrinimų duomenys) šalinti per KAIZEN²⁰ procedūrą. Korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja dėl neaiškių, nesuderintų teisės aktų, neapibrėžtų įgaliojimų.

Korupcijos rizikos veiksniai dėl nepakankamo ir aiškaus reglamentavimo: (1) įgaliojimai vykdyti laivų kontrolę ir laivų apžiūrą, (2) laivų apžiūrų vykdymas, (3) pirminės apžiūros vykdymas, (4) laivų kontrolės atlikimas, (5) kontrolės funkciją vykdančiams laivybos inspektoriams kvalifikacijos nustatymas bei (6) komandiruočių išlaidų atlyginimas:

²⁰ KaiZen – nuolatinio tobulėjimo sistema, kuria siekiama šalinti švaistymus, kurie yra identifikuoti LEAN metodologijoje. KaiZen sistema leidžia kiekvienam darbuotojui prisidėti prie problemų identifikavimo ir procesų tobulinimo.

(1) Dėl įgaliojimų vykdyti laivų, plaukiojančių su Lietuvos valstybės vėliava, kontrolę ir atlikti laivų, plaukiojančių su Lietuvos valstybės vėliava, apžiūras.

Saugios laivybos įstatymas laivų kontrolės, laivų apžiūrų sritis reglamentuoja dviuose atskiruose įstatymo straipsniuose: 17 str. nustato laivų apžiūras, 24 str. nustato laivų kontrolę, tačiau Saugios laivybos įstatymas „laivų kontrolės“, „laivų apžiūrų“ sąvokų neapibrėžia. Sąvokų neapibrėžtumas lemia teisinio reglamentavimo aiškumo stoką, todėl sukuria terpę interpretacijoms.

1.1 Dėl įgaliojimų vykdyti laivų kontrolę.

Saugios laivybos įstatymo 24 str. nustato, kad „laivų (...) kontrolę vykdo Administracija arba jos įgalioti asmenys“ „susisiekimo ministro nustatyta tvarka“, Saugios laivybos įstatymo 5 str. 3 p. nustato, kad LTSA „vykdo (...) laivų (...) kontrolę“. Tačiau nei šiame įstatyme, nei Laivų kontrolės taisyklėse nėra nustatytų kriterijų, pagal kuriuos būtų vertinami subjektai, siekiantys būti įgalioti atlikti laivų kontrolę, ir kokia yra tokių įgaliojimų suteikimo procedūra. Nepakankamas reglamentavimas sudaro prielaidas funkciją aiškinti ir taikyti dviprasmiškai bei sukuria terpę taikyti išskirtines ir nevienodas sąlygas subjektams, todėl gali turėti įtakos korupcijos pasireiškimui.

1.2. Dėl įgaliojimų vykdyti laivų apžiūras.

Saugios laivybos įstatymo 17 str. reglamentuoja laivų apžiūrų sritį, tačiau šios funkcijos vykdymo LTSA nepriskiria. Saugios laivybos įstatymo 8 str. nustato, kad „atlikti laivų (...) apžiūras (...) turi teisę tik LTSA sprendimu įgaliotosios laivų klasifikavimo bendrovės“, bei nustato šių įgaliojimų suteikimo sąlygas ir tvarką.

Susisiekimo ministro patvirtintos Įgaliojimų vykdyti apžiūras suteikimo taisyklės taip pat reglamentuoja „įgaliojimų (...) vykdyti laivų (...) apžiūras (...) sąlygas ir tvarką“²¹. Vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 6.7 p.²², antikorupcinio požiūriu kritiškai vertintinos Įgaliojimų vykdyti apžiūras suteikimo taisyklės, kurios a) dubliuoja Saugios laivybos įstatymo 8 str., dar kartą nustatydamos įgaliojimų suteikimo „sąlygas ir tvarką“²³, b) nustato papildomas įgaliojimų suteikimo sąlygas²⁴ bei c) nustato Saugios laivybos įstatymui prieštaraujančią tvarką – teisę atlikti laivo apžiūrą pagal vienkartinį įgaliojimą²⁵. Trūksta aiškumo, ar Įgaliojimų vykdyti apžiūras suteikimo taisyklės turi būti taikomos Saugios laivybos įstatymo 8 str. nuostatų atžvilgiu, nes Įgaliojimų vykdyti apžiūras suteikimo taisyklės tvirtinančio susisiekimo ministro 2005-07-12 įsakymo Nr. 3-314 „Dėl Įgaliojimų Lietuvos Respublikos vardu vykdyti Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotų laivų techninę priežiūrą, apžiūras ir išduoti tai patvirtinančius dokumentus (liudijimus) suteikimo taisyklių patvirtinimo“ preambulėje nėra nuorodos į Saugios laivybos įstatymo 8 str.²⁶, o Saugios laivybos įstatymo 2 str. 5 p. nustatyta įgaliotosios (...) bendrovės“ sąvoka Įgaliojimų vykdyti apžiūras suteikimo taisyklėse pakeista į „įgaliotos (...) bendrovės“ sąvoką, be to, skiriasi šių sąvokų turinys^{27,28}.

(2) Dėl laivo apžiūrų funkcijos reglamentavimo.

Saugios laivybos įstatymo 10 str. nustato, kad „Laivybai gali būti naudojamas tik pripažintas tinkamu plaukiojanti laivas. Laivas pripažįstamas tinkamu plaukiojanti atliekant jo techninę priežiūrą ir

²¹ Įgaliojimų vykdyti apžiūras suteikimo taisyklių 1 p.

²² „...teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės galios teisės aktams. Įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai negali pakeisti paties įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio taisyklių, kurios savo galia konkuruotų su įstatymo normomis, taip pat negali praplėsti ar susiaurinti įstatymuose numatyto teisinio reguliavimo“.

²³ Įgaliojimų vykdyti apžiūras suteikimo taisyklių 1 p.: „Šios taisyklės reglamentuoja įgaliojimų (...) suteikimo (...) sąlygas ir tvarką“.

²⁴ Įgaliojimų vykdyti apžiūras suteikimo taisyklių 6¹ ir 6² p.: „(...) papildomai turi įrodyti (...)“.

²⁵ Pagal Saugios laivybos įstatymo 8 str. 4 p. teisę atlikti laivo apžiūras įgyjama tik pasirašius sutartį.

²⁶ Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 16 ir 18 p.: „preambulė būtina, jei teisės aktu įgyvendinamas įstatymas“, „jeigu teisės aktas priimamas įgyvendinant konkretų įstatymo straipsnį, jo dalį ar punktą, preambulėje nurodomas ir įstatymo straipsnis, jo dalis ar punktas“.

²⁷ Saugios laivybos įstatymo 2 str. 5 d.: „Įgaliotoji laivų klasifikavimo bendrovė – laivų klasifikavimo bendrovė, su kuria Lietuvos transporto saugos administracija susisiekimo ministro nustatyta tvarka yra sudariusi sutartį dėl Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotų laivų techninės priežiūros ir apžiūrų atlikimo ir dokumentų, kuriais tai patvirtinama, išdavimo“.

²⁸ Įgaliojimų vykdyti apžiūras suteikimo taisyklių 2 p.: „Įgaliota laivų klasifikavimo bendrovė – pripažintoji organizacija, kuri šių taisyklių nustatyta tvarka įgaliojama Lietuvos Respublikos vardu vykdyti laivų techninę priežiūrą bei apžiūras ir išduoti atitinkamus tai patvirtinančius dokumentus (liudijimus)“.

apžiūrą”²⁹, „tinkamu plaukioji (...) pripažįstamas laivas, kuris suprojektuotas, pastatytas, įrengtas ir eksploatuojamas laikantis teisės aktuose nustatytų konstrukcinių, mechaninių, elektros įrangos, techninių, navigacinių, aplinkos apsaugos, įgulos komplektavimo, darbuotojų saugos ir sveikatos, priešgaisrinės saugos reikalavimų, o laive yra tai patvirtinantys galiojantys dokumentai, išduoti Administracijos ar įgaliotosios laivų klasifikavimo bendrovės“³⁰, „laivų (...) apžiūros atliekamos ir privalomi dokumentai išduodami pagal šio įstatymo 17 straipsnio nuostatas“³¹.

Nėra aiškus Saugios laivybos įstatymo 10 ir 17 str. naudojamos „privalomų laivo dokumentų“, išduodamų atlikus laivų apžiūras, sąvokos turinys. Ši sąvoka yra naudojama Saugios laivybos įstatymo 5 str. 3 p., priskiriant LTSA laivų kontrolės funkciją – „vykdo užsienio valstybių laivų ir laivų, plaukiojančių su Lietuvos valstybės vėliava, kontrolę ir išduoda privalomus dokumentus“. Laivų kontrolės tvarką nustatančios Laivų kontrolės taisyklės nustato, kad „Administracija (...) laivų kontrolę vykdo periodiškai juos inspektuodama“³², o „inspektavimas įforminamas surašant (...) aktą“³³. Tačiau Saugios laivybos įstatymo 17 str. nustato, kad „periodinės laivo apžiūros atliekamos siekiant (...) išduoti naujus ar patvirtinti esamus privalomus laivo dokumentus“, t. y. ne su laivų kontrole susijusius „aktus“. Išskyrus šiuos Saugios laivybos įstatymo straipsnius, „privalomų laivo dokumentų“ sąvoka nevertinama nei šiame įstatyme, nei poįstatyminiuose teisės aktuose. Saugios laivybos įstatymo 5 str. 2 d., priskiriant LTSA paslaugos – laivų registravimo funkciją, vartojama „laivo dokumentų“ (ne „privalomų“) sąvoka, o Saugios laivybos įstatymo 27–29 str. nustato, kad laivų saugios laivybos valdymo sistemų, laivų ir uostų įrenginių apsaugos, laivų ir jų įgulų atitikties darbo jūrų laivyboje reikalavimams vertinimą atlieka ir atitinkamus dokumentus išduoda LTSA arba įgaliotosios laivų klasifikavimo bendrovės, tačiau šiuose straipsniuose nurodytos „vertinimo“ ir „atitinkamų dokumentų“ sąvokos neatitinka Saugios laivybos įstatymo 10 ir 17 str. nustatytos „apžiūros“ ir „privalomų laivo dokumentų“ sąvokų. Kitas pavyzdys – vadovaujantis Saugios laivybos įstatymo 29 str. patvirtintame Atitikties MLC konvencijai vertinimo apraše nustatyti „pirminiai, tarpiniai, atnaujinamieji patikrinimai“³⁴ ir liudijimų išdavimas³⁵, bet ne Saugios laivybos įstatymo 17 str. nustatytos „periodinės apžiūros“ ir ne „privalomi dokumentai“. LTSA nuostatai taip pat atskiria laivybos bendrovių ir laivų saugios laivybos valdymo sistemų, laivų įrenginių apsaugos, laivų ir jų įgulų atitikties tarptautiniams reikalavimams dėl darbo jūrų laivyboje vertinimo ir su šiais vertinimais susijusių dokumentų išdavimo funkciją (LTSA nuostatų 13.5.9 p.) nuo laivų apžiūrų ir privalomų dokumentų išdavimo funkcijos (LTSA nuostatų 13.5.14 p.). Sąvokų neapibrėžtumas kelia painiavą taikant teisės aktų nuostatas, todėl gali turėti esminės įtakos korupcijos pasireiškimui.

Saugios laivybos įstatymo 17 str. nustato 3 tipų apžiūras: 1) pirminę apžiūrą, atliekamą prieš įregistruojant laivą, 2) periodinę apžiūrą, atliekamą siekiant nustatyti, ar laivas atitinka jam taikomus reikalavimus, ir išduoti ar patvirtinti privalomus laivo dokumentus ir 3) papildomą apžiūrą.

Saugios laivybos įstatymo 17 str. nustato, kad dalis šių apžiūrų – pirminė apžiūra (pastabas dėl pirminių laivo apžiūrų reglamentavimo žr. 3.3 p.), ir laivų, kuriems netaikomi tarptautiniai saugios laivybos reikalavimai, periodinės apžiūros³⁶ yra atliekamos „susisiekimo ministro nustatyta tvarka“. Tačiau atliekant analizę nepavyko nustatyti tokių susisiekimo ministro nustatytų tvarkų, kurių preambulėje būtų nuoroda į Saugios laivybos įstatymo 17 str.³⁷ ir kurie nustatytų laivų „periodinių apžiūrų“ atlikimą ir su jomis susijusių „privalomų dokumentų“ ar „privalomų laivo dokumentų“ išdavimą.

²⁹ Saugios laivybos įstatymo 10 str. 1 d.

³⁰ Saugios laivybos įstatymo 10 str. 2 d.

³¹ Saugios laivybos įstatymo 10 str. 5 d.

³² Laivų kontrolės taisyklių 5 p.

³³ Laivų kontrolės taisyklių 12 p.

³⁴ Atitikties MLC konvencijai vertinimo aprašo 14 p.

³⁵ Atitikties MLC konvencijai vertinimo aprašo 21 p.

³⁶ Saugios laivybos įstatymo 17 str. 2 d. ir 3 d.

³⁷ Reikalavimas nustatytas Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013-12-23 įsakymu Nr. 1R-298, 16 ir 18 p.: „...preambulė būtina, jei teisės aktu įgyvendinamas įstatymas“, „...jeigu teisės aktas priimamas įgyvendinant konkretų įstatymo straipsnį, jo dalį ar punktą, preambulėje nurodomas ir įstatymo straipsnis, jo dalis ar punktas“.

Saugios laivybos įstatymo 17 str. taip pat nustato, kad laivų, kuriems taikomi tarptautiniai saugios laivybos reikalavimai, periodinės apžiūros yra atliekamos „tarptautinių teisės aktų, reglamentuojančių saugią laivybą, nustatyta tvarka“³⁸, o papildomos laivo apžiūros atliekamos „Lietuvos Respublikos ir tarptautinių teisės aktų nustatytais atvejais“³⁹.

Nuorodos į tarptautinių teisės aktų nustatytą tvarką ir teisės aktų nustatytus atvejus yra netikslios ir neaiškios, sudaro prielaidas įstatymo nuostatas aiškinti ir taikyti dviprasmiškai, todėl gali turėti įtakos korupcijos pasireiškimui.

(3) Dėl laivo pirminės apžiūros reglamentavimo.

Prieš įregistruojant laivą Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre (toliau – JLR) atliekama pirminė laivo apžiūra, kurios metu siekiama nustatyti laivo techninę būklę ir jo atitiktį tarptautiniams saugios laivybos reikalavimams ir Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams⁴⁰. Pirminės apžiūros taisyklėse nustatyta, kad „laivo apžiūrai atlikti gali būti paskirti du laivybos inspektoriai, jeigu numatoma, kad dėl laivo tipo, laivo bendrosios talpos ir amžiaus vienam laivybos inspektorius atlikti tokio laivo apžiūrą būtų neįmanoma arba sudėtinga“⁴¹. Šia nuostata LTSA palikta didelė diskrecija, nes nėra nustatyta, kokiems laivų tipams, bendrajai talpai ir amžiui esant skiriami du laivybos inspektoriai laivo apžiūrai atlikti.

Pirminės apžiūros taisyklių 19 p. nustatyta, kad „Administracijos direktorius arba jo paskirtas asmuo, gavęs šiame punkte minimą apžiūros aktą, per 2 darbo dienas nuo tokios informacijos gavimo dienos šiame akte įrašo teigiamą arba neigiamą sprendimą dėl laivo tinkamumo plaukioi“. Atsižvelgiant į tai, kad pirminės laivo apžiūros metu laivybos inspektoriai (-iai) tikrina įrangos ir konstrukcijų būklę⁴², nustatytas „keturių akių principas“ – LTSA direktoriaus arba jo paskirto asmens sprendimo priėmimas remiantis tik apžiūros akte pateikta informacija – yra formalus, neužtikrinantis laivybos inspektoriaus, atliekančio pirminę laivo apžiūrą, veiksmų kontrolės ir nemažinantis žmogiškojo veiksnio lemiamą klaidų riziką.

Pirminės laivo apžiūros metu pildomas pirminės apžiūros, atliekamos prieš įregistruojant laivą Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre, aktas⁴³ (toliau – pirminės apžiūros aktas). Pirminės apžiūros akto formoje nenustatyta vieta registracijos rekvizitams ir šie aktai nėra registruojami, t. y. nėra įtraukiami į LTSA tvarkomų dokumentų apskaitą, suteikiant jiems atskirus numerius ir taip užtikrinant jų oficialumo įrodymą⁴⁴.

Įrašai pirminės apžiūros akto formoje neatitinka Pirminės apžiūros taisyklėse nustatytų tikrinti dokumentų, konstrukcijų ir įrangos. Pvz.:

a) pirminės apžiūros akte nustatyta, kad pateikiamas „Laivo klasės liudijimas / Laivo vėliavos administracijos dokumentas“, nors Pirminės apžiūros taisyklėse laivo vėliavos administracijos dokumento pateikimas nėra nustatytas;

b) pirminės apžiūros akte nustatyta, kad tikrinamos gyvenimo sąlygos laive, nors Pirminės apžiūros taisyklėse toks tikrinimas nėra nustatytas.

Pirminės apžiūros taisyklėse nustatyta, kad „Jeigu įtariama, kad korpuso ir denių apkala pažeista (...), laivo apžiūrą atliekantis (-ys) laivybos inspektorius (-iai) turi pareikalauti iš laivo valdytojo atlikti papildomus konstrukcijų būklės įvertinimus“⁴⁵. Tačiau nėra reglamentuota, kas tokius įvertinimus turi atlikti ir kokiomis priemonėmis patvirtinamas šių vertinimų atlikimas. Netikslus ir neaiškus teisinis reglamentavimas sudaro prielaidas funkciją aiškinti ir taikyti dviprasmiškai.

Pirminės apžiūros taisyklėse nustatyta, kokios konstrukcijos ir įranga turi būti tikrinami, tačiau nenustatyta, kokius reikalavimus jie turi atitikti – nenustatyta, kuo vadovaujantis nusprendžiama, ar

³⁸ Saugios laivybos įstatymo 17 str. 3 d.

³⁹ Saugios laivybos įstatymo 17 str. 4 d.

⁴⁰ Saugios laivybos įstatymo 17 str. 2 d.

⁴¹ Pirminės apžiūros taisyklių 9 p.

⁴² Pirminės apžiūros taisyklių 10 p.

⁴³ Įsakymas dėl pirminės apžiūros akto.

⁴⁴ Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių, patvirtintų Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011-07-04 įsakymu Nr. V-118 „Dėl dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“, 5 p. ir 10 p.

⁴⁵ Pirminės apžiūros taisyklių 12 p.

konkreči konstrukcija ar įranga atitinka reikalavimus, kas laikoma trūkumais. Pirminę laivo apžiūrą atliekančiam specialistui palikta didelė diskrecija priimant sprendimus.

Jei pirminės laivo apžiūros metu nustatoma pažeidimų ar neatitikimų, dėl nesuderintų to paties lygmens teisės aktų nuostatų galimas dviprasmiškas tolesnės procedūros atlikimas: viename teisės akte nustatyta, kad apie pažeidimų ir neatitikimų pašalinimą laivo valdytojas turi informuoti raštu LTSA ir pateikti pažeidimų ar neatitikimų ištaisymą pagrindžiančią informaciją⁴⁶, kitame teisės akte nustatyta, kad atliekama „pakartotinė laivo apžiūra“⁴⁷. Saugios laivybos įstatyme pakartotinė laivo apžiūra nenustatyta, kituose teisės aktuose pakartotinės laivo apžiūros sąvoka, koks subjektas ir kokia tvarka vadovaujantis atlieka šią apžiūrą, nenustatyta.

Vadovaujantis Saugios laivybos įstatymu, įgaliotosios laivų klasifikavimo bendrovės turi teisę atlikti JLR įregistruotų / plaukiojančių su Lietuvos valstybės vėliava laivų techninę priežiūrą ir apžiūras⁴⁸. Pirminės apžiūros taisyklėse nustatyta, kad tam tikrais atvejais LTSA suteikia teisę įgaliotajai laivų klasifikavimo bendrovei atlikti ir pirminę laivo apžiūrą⁴⁹, t. y. dar JLR neįregistruotam / neplaukiojančiam su Lietuvos valstybės vėliava laivui. Nesuderinti teisės aktai – vienas iš sisteminių korupcijos rizikos veiksnių.

(4) Dėl laivų kontrolės funkcijos reglamentavimo.

Saugios laivybos įstatymas reglamentuoja laivų kontrolės sritį – prievolę LTSA ištirti ir išsamiai patikrinti laivų uždraudimo išplaukti iš užsienio valstybės uosto priežastis⁵⁰, prievolę laivybos inspektoriui surašyti nustatytų pažeidimų aktą, atvejus, kai laivybos inspektorius uždraudžia laivui išplaukti iš uosto ir atsakomybę, jei laivas buvo sulaikytas nepagrįstai⁵¹. Antikorupciniu požiūriu kritiškai vertintina Saugios laivybos įstatymo 25 str. 2 d. nuostata, kad Laivybos inspektorius uždraudžia laivui išplaukti iš uosto, kai nustato atitinkamas nurodytas aplinkybes, viena iš kurių – kad „draudimas laivui išplaukti iš uosto yra numatytas kituose teisės aktuose“. Ši formuluotė yra taisytina, nes „draudimas laivui išplaukti“ yra nustatytų pažeidimų pasekmė, o ne priežastis. Be to, nuoroda į „kitus teisės aktus“ yra nekonkreči ir neaiški. Kita Saugios laivybos įstatymo 25 str. 2 d. nurodyta laivo uždraudimo išplaukti iš uosto aplinkybė – „laivas neatitinka saugios laivybos reikalavimų“⁵² yra pernelyg plati ir abstrakti. Neaiškus ir netikslus teisinis reglamentavimas sudaro prielaidas panašiose situacijose skirtingai vertinti aplinkybes bei priimti skirtingus sprendimus, todėl gali turėti įtakos korupcijos pasireiškimui.

Saugios laivybos įstatymo 24 str. nustato, kad laivų kontrolė yra vykdoma „susisiekimo ministro nustatyta tvarka“. Atlikus teisės aktų analizę nustatyta, kad vadovaujantis Saugios laivybos įstatymo 24 str. yra patvirtintas vienas poįstatyminis teisės aktas – Laivų kontrolės taisyklės⁵³. Šių taisyklių nuostatos antikorupciniu požiūriu vertintinos kritiškai dėl žemiau nurodytų aplinkybių.

Vadovaujantis Saugios laivybos įstatymu, „jeigu laivui (...) uždraudžiama išplaukti iš užsienio valstybės uosto dėl tarptautinių saugios laivybos reikalavimų pažeidimų, Administracija privalo ištirti tokio uždraudimo priežastis“⁵⁴. Laivų kontrolės taisyklėse yra beveik analogiška nuostata: „kai (...) laivui uždraudžiama išplaukti iš užsienio valstybės uosto dėl tarptautinių saugios laivybos reikalavimų pažeidimų, Administracija privalo įvertinti tokio uždraudimo priežastis“⁵⁵ bei nuoroda, kad tokie laivai turi būti LTSA tikrinami „jam atplaukus į Lietuvos Respublikos jūrų uostą“⁵⁶, tačiau nėra nustatyta, kaip turi būti vykdomas šis ištyrimas / įvertinimas tais atvejais, kai laivas į Lietuvos Respublikos jūrų uostą

⁴⁶ Pirminės apžiūros taisyklių 9 p.

⁴⁷ Laivų registravimo taisyklių 29.2 p.

⁴⁸ Saugios laivybos įstatymo 2 str. 5d., 8 str. 1 d.

⁴⁹ Pirminės apžiūros taisyklių 5 p., 7 p.

⁵⁰ Saugios laivybos įstatymo 24 str.

⁵¹ Saugios laivybos įstatymo 25 str.

⁵² Saugios laivybos įstatymo 25 str. 2 d. 2 p.

⁵³ Laivų kontrolės taisyklės tvirtinančio susisiekimo ministro 2004-01-08 įsakymo Nr. 3-06 preambulėje teikiama nuoroda į Saugios laivybos įstatymo 24 str.

⁵⁴ Saugios laivybos įstatymo 24 str. 3 d.

⁵⁵ Laivų kontrolės taisyklių 10 p.

⁵⁶ Laivų kontrolės taisyklių 9 p.

neatplaukia. Be to, ištyrimo / įvertinimo tvarka, apimty, įforminimas teisės aktuose nėra nustatyti. Teisinio reglamentavimo stoka yra vertinama kaip korupcijos rizikos veiksnys.

Vadovaujantis Saugios laivybos įstatymu, „nustačiusi, kad laivui buvo uždrausta išplaukti dėl tarptautinių saugios laivybos reikalavimų pažeidimų, galėjusių kelti grėsmę žmonių gyvybei jūroje ir jūros aplinkai dėl taršos, Administracija susisiekimo ministro nustatyta tvarka privalo laivą išsamiai patikrinti“⁵⁷. Tačiau Laivų kontrolės taisyklės tokio „išsamaus patikrinimo“ tvarkos nenustato. Teisinio reglamentavimo stoka yra vertinama kaip korupcijos rizikos veiksnys.

Laivų kontrolės taisyklės nustato, kad „priimdamas sprendimą uždrausti laivui išplaukti iš uosto (sulaikyti laivą), inspektorius turi atsižvelgti į Lietuvos Respublikos saugios laivybos įstatyme nurodytus laivo sulaikymo pagrindus ir į Administracijos direktoriaus įsakymu nustatytus laivo sulaikymo kriterijus, taip pat vadovaujasi savo profesine patirtimi“⁵⁸. Siekiant sumažinti galimybę inspektoriui priimant sprendimą dėl laivo sulaikymo elgtis savo nuožiūra, inspektorius turėtų ne „atsižvelgti“ į teisės aktuose nustatytus laivo sulaikymo pagrindus ir kriterijus, bet jais vadovautis. Antikorupcinio požiūriu neigiamai vertintina teisės aktų nuostata, leidžianti inspektoriui spręsti „vadovaujantis savo profesine patirtimi“ ir „įvertinus, ar sprendimas sulaikyti laivą tikslingas ir įgyvendinamas konkrečioje situacijoje“⁵⁹. Toks teisinis reglamentavimas suteikia pernelyg plačią diskreciją inspektoriui, todėl sudaro prielaidas korupcijos apraiškoms.

Laivų kontrolės taisyklės nustato, kad LTSA laivų kontrolę vykdo, be kita ko, imdamasi atitinkamų prevencinių ir koregavimo veiksmų⁶⁰, tačiau detaliau šių prevencinių ir koregavimų veiksmų neapibrėžia ir nenustato šių veiksmų atlikimo mechanizmo. Teisinio reglamentavimo stoka yra vertinama kaip korupcijos rizikos veiksnys.

Laivų kontrolės taisyklių nuostata „jeigu tikrinant laivą randama labai daug trūkumų, laivo patikrinimas gali būti sustabdytas ir atnaujintas tik po to, kai laivybos kompanija raštu informuos Administraciją, kad trūkumai pašalinti ir laivas atitinka tarptautinių konvencijų reikalavimus“⁶¹ yra kritiškai vertintina antikorupcinio požiūriu, nes a) nėra nustatytų vertinimo kriterijų ir suteikta inspektoriui teisė spręsti, kada trūkumų yra „labai daug“, b) net ir nustačius labai daug trūkumų, suteikiama galimybė laivo patikrinimo nestabdyti („gali būti sustabdytas“), c) laivo inspektavimo metu inspektorius vertina laivo atitiktį ne tik tarptautiniuose, bet ir nacionaliniuose teisės aktuose nustatytiems reikalavimams⁶², tačiau laivybos kompanijai nustatytas įpareigojimas informuoti, kai „trūkumai pašalinti ir laivas atitinka tarptautinių konvencijų reikalavimus“ sukuria terpę interpretacijoms.

Laivų kontrolės taisyklių 3 p. nustato, kad „laivų, kuriems (...) netaikomi tarptautinių konvencijų reikalavimai (...) kontrolės tvarką (...) nustato Administracija“. Administracijos direktoriaus 2005-07-28 įsakymo Nr. V-133 „Dėl Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotų laivų patikrinimo ir liudijimų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ preambulėje yra nurodyta, kad juo tvirtinamas Laivų patikrinimų tvarkos aprašas yra parengtas vadovaujantis Laivų kontrolės taisyklių 3 p. Šios abiejų anksčiau nurodytų teisės aktų nuostatos vertintinos kritiškai, nes: a) pavedimas laivų kontrolės tvarką nustatyti LTSA prieštarauja Saugios laivybos įstatymo 24 str., nustatančiam, kad laivų kontrolė yra vykdoma „susisiekimo ministro nustatyta tvarka“, b) Laivų patikrinimų tvarkos aprašas, nustatydamas laivo sulaikymo uoste kriterijus, pranešimų apie laivo sulaikymą pateikimą ir sprendimo dėl laivo sulaikymo apskundimą⁶³, dubliuoja ir neatitinka nei Saugios laivybos įstatymo, nei Laivų kontrolės taisyklių nuostatų.

Laivų kontrolės taisyklių 6 p. nuostata, kad „laivų kontrolės procedūras (...) laivo inspektavimo aktų ir su tuo susijusių dokumentų formas nustato Administracija“ nėra įgyvendinta. Laivų patikrinimų tvarkos aprašas šio pavedimo neatitinka, nes Laivų patikrinimų tvarkos aprašą tvirtinančiame teisės akte

⁵⁷ Saugios laivybos įstatymo 24 str. 4 d.

⁵⁸ Laivų kontrolės taisyklių 15 p.

⁵⁹ Laivų kontrolės taisyklių 15 p. ir Laivų patikrinimų tvarkos aprašo 5 priedo 7 p.

⁶⁰ Laivų kontrolės taisyklių 5 p.

⁶¹ Laivų kontrolės taisyklių 13 p.

⁶² Laivų kontrolės taisyklių 11 p.

⁶³ Laivų patikrinimų tvarkos aprašo 1 p.

nėra nuorodos į Laivų kontrolės taisyklių 6 p.⁶⁴, be to, šis aprašas nustato ne kontrolės, o paslaugų – „laivų patikrinimų periodiškumą, apimtį, vykdymo bei liudijimų išdavimo tvarką“⁶⁵.

Teisinio reguliavimo tikslumo stoka sukelia jų taikymo ir vykdomų funkcijų priežiūros problemas, todėl vertintina kaip korupcijos rizikos veiksnys.

Kontrolės funkcijos teisinis reglamentavimas nenustato „keturių akių“ principo (mažiausiai dviejų darbuotojų dalyvavimo) ar filmavimo įrangos naudojimo. Šių priemonių taikymas, tikėtina, kontrolę darytų efektyvesnę ir sumažintų korupcijos ar žmogiškojo veiksnio įtaką.

(5) Dėl kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams.

Direktyvos Nr. 2019/16/EB 2 str. nustato, kad inspektorius – valstybinio sektoriaus darbuotojas arba kitas asmuo, valstybės narės kompetentingos institucijos deramai įgaliotas atlikti inspektavimą vykdant uosto valstybės kontrolę ir atsakingas tai kompetentingai institucijai. Saugios laivybos įstatymo 2 str. „laivybos inspektorius“ sąvokos formuluotė susiaurinta: „Laivybos inspektorius – Lietuvos transporto saugos administracijos valstybės tarnautojas, atitinkantis įstatymų nustatytus kvalifikacinius reikalavimus ir įgaliotas vykdyti laivų, plaukiojančių su Lietuvos valstybės vėliava, ir užsienio valstybių laivų kontrolę“. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Saugios laivybos įstatymo 26 str. nustatyti griežtesni kvalifikaciniai reikalavimai inspektoriams nei Direktyvos Nr. 2009/16/EB 11 priede. Direktyva Nr. 2009/16/EB numato alternatyvius reikalavimus, o Saugios laivybos įstatymo 26 str. nustato reikalavimą turėti aukštąjį universitetinį išsilavinimą bet kuriuo atveju.

Saugios laivybos įstatymo 2 str. 13 d. nustato, kad laivybos inspektorius turi atitikti „įstatymų nustatytus kvalifikacinius reikalavimus“ ir būti „įgaliotas vykdyti laivų (...) kontrolę“. Saugios laivybos įstatymo 26 str. nustato šiuos kvalifikacinius reikalavimus.

Kitas teisės aktas – Kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams tvarkos aprašas⁶⁶ dar kartą nustato kvalifikacinius reikalavimus, neatitinkančius ir prieštaraujančius Saugios laivybos įstatymo nuostatomis, pvz., nustatomas reikalavimas turėti laivo, kurio bendroji talpa 3000 kW ir daugiau, kapitono jūrinį laipsnį⁶⁷ (Saugios laivybos įstatymo 26 str. nustato reikalavimą turėti žemesnį – laivo, kurio bendroji talpa yra 500 ir daugiau, kapitono jūrinį laipsnį) arba nustatytas reikalavimas būti baigus „specializuotus mokymus pagal mokymo programas, parengtas, atsižvelgiant į Tarptautinės jūrų organizacijos ar Europos Sąjungos institucijų nustatytas rekomendacijas, laivų saugos inspektorių rengimo įstaigoje“ (Saugios laivybos įstatyme tokio reikalavimo vėliavos valstybės kontrolę atliekančiam inspektoriui nėra).

Kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams tvarkos aprašas, skirtingai nei Saugios laivybos įstatymas, apibrėžia inspektorius sąvoką. Vadovaujantis Saugios laivybos įstatymu, laivybos inspektorius – laivų kontrolę vykdyti įgaliotas LTSA valstybės tarnautojas, atitinkantis įstatymų nustatytus kvalifikacinius reikalavimus⁶⁸, o pagal Kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams tvarkos aprašą – LTSA darbuotojas, atitinkantis šio aprašo nustatytus kvalifikacinius reikalavimus ir atestuotas pagal šį tvarkos aprašą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Saugios laivybos įstatyme nėra reikalavimo laivybos inspektoriui būti atestuojamam, tokia laivybos inspektorių atestavimo funkcija LTSA taip pat nėra priskirta Saugios laivybos įstatymo 5 str., nustatančiame LTSA funkcijas laivybos saugumo srityje. Tačiau Kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams tvarkos apraše yra nustatyta, kad inspektorių atestavimą vykdo LTSA direktoriaus sudaryta komisija⁶⁹, kuri tikrina LTSA struktūrinio padalinio, atsakingo už laivybos kontrolę, vadovo pateiktus dokumentus⁷⁰, tikrina atestuojamų asmenų teorinį ir praktinį pasirengimą⁷¹. Tačiau nėra nustatyta, kokius reikalavimus turi atitikti asmuo, skiriamas komisijos nariu, nenustatyta,

⁶⁴ Toks reikalavimas nustatytas Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 16 ir 18 p.: „preambulė būtina, jei teisės aktu įgyvendinamas įstatymas“, „jeigu teisės aktas priimamas įgyvendinant konkretų įstatymo straipsnį, jo dalį ar punktą, preambulėje nurodomas ir įstatymo straipsnis, jo dalis ar punktas“.

⁶⁵ Laivų patikrinimų tvarkos aprašo 1 p.

⁶⁶ Kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams tvarkos aprašo 1 p.

⁶⁷ Kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams tvarkos aprašo 4.1.1 p.

⁶⁸ Saugios laivybos įstatymo 2 str.13 d.

⁶⁹ Kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams tvarkos aprašo 21 p.

⁷⁰ Kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams tvarkos aprašo 22 p., 24 p.

⁷¹ Kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams tvarkos aprašo 24 p., 25 p.

kiek narių sudaro komisiją, nėra nustatyta jų kadencijos trukmė, rotacija, darbo organizavimo tvarka, nėra nustatyta, kokia forma – raštu ar žodžiu atliekamas vertinimas, kaip sudaromi ir tvirtinami teorinio pasirengimo ir praktinių įgūdžių vertinimo klausimai / užduotys, nėra nustatyti vertinimo kriterijai, anglų kalba praktiniai įgūdžiai tikrinami „jeigu reikia“⁷². Tokia situacija yra ydinga antikorpuciniu požiūriu, nes sudaro sąlygas pernelyg plačiai komisijos diskrecijai, dėl ilgainiui galinčių susiformuoti neformalių santykių gali būti priimami neobjektyvūs, nesąžiningi bei neskaidrūs sprendimai.

Teisės aktų hierarchijos nesilaikymas, teisės normų, konkuruojančių su įstatymo normomis ir prieštaraujančių joms, sukūrimas, įstatymo ir jį įgyvendinančio poįstatyminio teisės akto konkurencija yra vertintini kaip korupcijos rizikos veiksniai.

(6) Dėl komandiruočių išlaidų atlyginimo.

Saugios laivybos įstatyme nustatyta, kad „Administracijos darbuotojų komandiruočių, susijusių su ne Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių laivų tinkamumo plaukinti priežiūra, laivo apžiūromis, patikrinimais ir vertinimais, išlaidas atlygina laivybos bendrovė“⁷³, t. y. „laivo savininkas arba iš jo perėmę atsakomybę už laivo eksploatavimą laivo valdytojas ar laivo be įgulos frachtuotojas“⁷⁴. Žemesnės galios teisės aktai šios nuostatos neatitinka:

6.1. Pirminės apžiūros taisyklėse ir Laivų patikrinimų tvarkos apraše ši nuostata susiaurinta, nustatant, kad komandiruočių išlaidas atlygina laivo valdytojas⁷⁵, laivo savininkas (valdytojas)⁷⁶. Toks teisinis reguliavimas prieštarauja Teisės aktų rengimo rekomendacijų 6.7 p., nustatančiam, kad žemesnės galios teisės aktai negali praplėsi ar susiaurinti įstatymuose numatyto teisinio reguliavimo.

6.2. Laivų patikrinimų tvarkos aprašas⁷⁷ ir Laivų kontrolės taisyklės⁷⁸ nustato, kad turi būti atlygintos ne komandiruotės, o su laivo patikrinimu⁷⁹ susijusios išlaidos. Be to, Laivų patikrinimų tvarkos apraše nėra nustatyta, kokios konkrečios išlaidos yra susijusios su laivo patikrinimu ir koku būdu jos turi būti atlyginamos: į valstybės biudžeto surenkamąsias sąskaitas, į LTSA sąskaitą ar tiesiogiai laivybos inspektoriui. Taip pat Laivų kontrolės taisyklės⁸⁰ praplečia institucijų, nustatančių išlaidų atlyginimo tvarką, skaičių, o vartojama sąvoka „laivybos kompanija“ neatitinka Saugios laivybos įstatyme vartojamos sąvokos „laivybos bendrovė“. Neaiškus reglamentavimas palieka terpę neteisėtiems susitarimams ir piktnaudžiavimui tarnybine padėtimi siekiant privačios naudos.

Pažymėtina, kad sąvoka „laivų tinkamumo plaukinti priežiūra“ nacionalinės teisės aktuose nėra apibrėžta ir vartojama tik teisės aktų nuostatose dėl komandiruočių^{81, 82}.

Komandiruočių apmokėjimo taisyklių 2.2 p.⁸³ ir 16¹ p.⁸⁴ nuostatos, kad LTSA darbuotojo išvykimo tobulinti kvalifikaciją išlaidas atlygina laivybos bendrovė, yra kritiškai vertintinos antikorpuciniu požiūriu.

Tarpusavyje nesuderintos teisės aktų nuostatos ir neaiškus reglamentavimas yra vienas iš sisteminių korupcijos rizikos veiksnių, sudarantis galimybę įvairiai šias nuostatas interpretuoti ir piktnaudžiauti tarnybine padėtimi siekiant privačios naudos.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

⁷² Kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams tvarkos aprašo 25 p.

⁷³ Saugios laivybos įstatymo 4 str. 5 d.

⁷⁴ Saugios laivybos įstatymo 2 str. 12 d.

⁷⁵ Pirminės apžiūros taisyklių 4 p.

⁷⁶ Laivų patikrinimų tvarkos aprašo 17 p., 23 p., 24 p.

⁷⁷ Laivų patikrinimų tvarkos aprašo 17 p., 23 p., 24 p.

⁷⁸ Laivų kontrolės taisyklių 10 p.

⁷⁹ Laivų patikrinimų tvarkos aprašo 3.1 p. „**Laivo patikrinimas** – laivo dokumentų, įgulos gyvenimo ir darbo sąlygų, įgulos veiksmų avarinėse situacijose patikrinimas, Lietuvos Respublikos įstatymų, tarptautinių sutarčių ir kitų teisės aktų reikalavimų saugiai laivybai, taršos iš laivų prevencijos vykdymo kontrolė, laivo korpuso konstrukcijų, įrenginių, sistemų ir mechanizmų techninės būklės įvertinimas“.

⁸⁰ Laivų kontrolės taisyklių 10 p. „**patikrinimo išlaidas atlygina laivybos kompanija** Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka“.

⁸¹ Saugios laivybos įstatymo 4 str. 5 d.

⁸² Komandiruočių apmokėjimo taisyklių 16¹ p.

⁸³ Komandiruočių apmokėjimo taisyklių 2.2 p.

⁸⁴ Komandiruočių apmokėjimo taisyklių 16¹ p.

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakin gas vykdyto jas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	<p>Inicijuoti Saugios laivybos įstatymo pakeitimą dėl:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) „laivų kontrolės“, „laivų apžiūrų“ sąvokų apibrėžimo; 2) „privalomų laivo dokumentų“, „laivo dokumentų“, „vertinimo“, „atitinkamų dokumentų“, „pirminių, tarpinių, atnaujinamųjų patikrinimų“, „liudijimų“ sąvokų apibrėžimo, esant reikalui, suvienodinimo; 3) kriterijų, pagal kuriuos būtų vertinami subjektai, siekiantys būti įgaliotais atlikti laivų kontrolę ir tokių įgaliojimų suteikimo procedūros nustatymo; 4) nuorodų į tarptautinių teisės aktų nustatytą tvarką ir teisės aktų nustatytus atvejus sukonkretinimo 17 str.; 25 str. 2 d. nustatytų laivo uždraudimo išplaukti iš uosto aplinkybių sukonkretinimo; 5) 26 str. dėl kvalifikacinių reikalavimų laivybos inspektoriams, atsižvelgiant į Direktyvos Nr. 2009/16/EB reikalavimus 	LTSA	2021-06-30	Aiškus reglamentavimas
2.	<p>Inicijuoti Pirminės apžiūros taisyklių⁸⁵ pakeitimą dėl:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) laivų tipų, bendrosios talpos ir amžiaus, į kuriuos atsižvelgiant, skiriami du laivybos inspektoriai laivo apžiūrai atlikti, nustatymo; 2) 19 p. nuostatos „Administracijos (...) įrašo teigiamą arba neigiamą sprendimą dėl laivo tinkamumo plaukioi“ panaikinimo; 3) 12 p. nustatytų papildomų konstrukcijų būklės įvertinimų atlikimo tvarkos ir šiuos vertinimus atliekančių subjektų nustatymo; reikalavimų, kuriuos turi atitikti konstrukcijos ir įranga, nustatymo, trūkumų apibrėžimo 	LTSA	2020-12-31	Aiškus reglamentavimas
3.	<p>Inicijuoti Laivų kontrolės taisyklių⁸⁶ keitimą dėl:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) atvejų, kai laivui uždraudžiama išplaukti iš užsienio valstybės uosto, ištyrimo / įvertinimo tvarkos, apimčių, įforminimo nustatymo; 2) „išsamaus patikrinimo“ tvarkos nustatymo; 3) prievolės inspektoriui vadovautis teisės aktuose nustatytais laivo sulaikymo pagrindais ir kriterijais nustatymo; 4) „atitinkamų prevencinių ir koregavimo veikslių“ nustatymo; 5) konkrečių vertinimo kriterijų laivo tikrinimui nustatymo; 6) konkrečių trūkumų, kuriuos nustatys, sustabdomas laivo patikrinimas, nustatymo; 7) mažiausiai dviejų darbuotojų dalyvavimo ar filmavimo įrangos naudojimo laivų kontrolės metu 	LTSA	2020-12-31	Aiškus reglamentavimas

⁸⁵ Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2006-04-13 įsakymas Nr. 3-141 „Dėl Pirminės laivo apžiūros vykdymo taisyklių patvirtinimo“.

⁸⁶ Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004-01-08 įsakymas Nr. 3-06 „Dėl Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre įregistruotų laivų valstybinės vėliavos kontrolės Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių jūrų uostuose vykdymo taisyklių patvirtinimo“.

4.	<p>Inicijuoti teisės aktų keitimą dėl teisės aktų nuostatų neatitikties pašalinimo dėl:</p> <p>1) įgaliojimų vykdyti laivų apžiūras, šių įgaliojimų suteikimo sąlygų ir tvarkos (Saugios laivybos įstatymo 8 str., 17 str., Įgaliojimų vykdyti apžiūras suteikimo taisyklės);</p> <p>2) procedūros, atliekamos pirminės laivo apžiūros metu nustatytus pažeidimų ar neatitikimų (Pirminės apžiūros taisyklių 9 p., Laivų registravimo taisyklių 29.2 p.);</p> <p>3) teisės atlikti pirminę laivo apžiūrą (Saugios laivybos įstatymo 2 str. 5 d., 8 str. 1 d., Pirminės apžiūros taisyklių 5 p., 7 p.);</p> <p>4) laivų, kuriems netaikomi tarptautinių konvencijų reikalavimai, kontrolės tvarkos nustatymo (Saugios laivybos įstatymo 24 str., Laivų kontrolės taisyklių 3 p., Laivų patikrinimų tvarkos aprašas);</p> <p>5) laivų kontrolės procedūrų, laivo inspektavimo aktų ir su tuo susijusių dokumentų formų (Laivų kontrolės taisyklių 6 p., Laivų patikrinimų tvarkos aprašas);</p> <p>6) komandiruočių, susijusių su ne Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių laivų tinkamumo plaukinti priežiūra, laivo apžiūromis, patikrinimais ir vertinimais, išlaidų atlyginimo (Saugios laivybos įstatymo 4 str. 5 d., Pirminės apžiūros taisyklių 4 p., Laivų patikrinimų tvarkos aprašo 17 p., 23 p., 24 p., Laivų kontrolės taisyklių 10 p.);</p> <p>7) sąvokos „laivų tinkamumo plaukinti priežiūra“ vartojimo (Saugios laivybos įstatymo 4 str. 5 d., Komandiruočių apmokėjimo taisyklių 16¹ p.);</p> <p>8) nuostatos, kad LTSA darbuotojo išvykimo tobulinti kvalifikaciją išlaidas atlygina laivybos bendrovė (Saugios laivybos įstatymo 4 str. 5 d., Komandiruočių apmokėjimo taisyklių 2.2 p. ir 16¹ p.);</p> <p>9) inicijuoti Kvalifikacinių reikalavimų inspektoriams tvarkos aprašo pripažinimą netekusiu galios</p>	LTSA	2020-12-31	Panaikinti neatitikimai, dviprasmybės
5.	Pakeisti pirminės apžiūros akto ⁸⁷ formą	LTSA	2020-12-31	Atitiktis Pirminės apžiūros taisyklėms

KVJUD⁸⁸ korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą atliko veiklos srityje *sprendimų dėl laivo įleidimo ir (arba) išleidimo iš uosto ir pastatymo prie krantinės priėmimo Uosto direkcijoje*, atsižvelgiant į jos atitikimą Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatytiems kriterijams. Analizuojamas laikotarpis: 2018-07-01 – 2019-08-15. Korupcijos pasireiškimo tikimybę nustatė, vertino ir aprašė KVJUD Prevencijos ir rizikos valdymo skyriaus viršininkas Dainius Noreika.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Lietuvos Respublikos Klaipėdos valstybinio jūrų uosto įstatymas.
2. Lietuvos Respublikos saugios laivybos įstatymas.
3. Klaipėdos valstybinio jūrų uosto naudojimo taisyklės, patvirtintos susisiekimo ministro 2008-09-10 įsakymu Nr. 3-70-(E).
4. Klaipėdos valstybinio jūrų uosto laivybos taisyklės, patvirtintos susisiekimo ministro 2014-02-17 įsakymu Nr. 3-327.

⁸⁷ Lietuvos saugios laivybos administracijos direktoriaus 2017-04-25 įsakymas Nr. V-56 „Dėl Pirminės laivo apžiūros akto formos patvirtinimo“.

⁸⁸ Klaipėdos jūrų uosto direkcija

5. Klaipėdos valstybinio jūrų uosto kapitono nuostatai, patvirtinti KVJUD generalinio direktoriaus 2013-04-08 įsakymu Nr. V-95.

6. Pranešimo formalumų, taikomų į Lietuvos Respublikos jūrų uostus atplaukiantiems ir iš jų išplaukiantiems laivams, vykdymo tvarkos aprašas, patvirtintas susisiekimo ministro 2009-11-19 įsakymu Nr. 3-592.

7. Leidimų plaukioti Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatorijoje be locmano išdavimo linijinių laivų ir (ar) laivų, kurie veža vienaarūšius krovinius, kapitonams ir atsisakymo juos išduoti, šių leidimų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo ir linijinių laivų ir (ar) laivų, kurie veža vienaarūšius krovinius, kapitonų egzaminų komisijos sudarymo ir egzaminų organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas susisiekimo ministro 2016-06-15 įsakymu Nr. 3-194(1.5E).

8. Laivuose susidarančių atliekų ir laivų krovinių liekanų tvarkymo nuostatai, patvirtinti susisiekimo ministro ir aplinkos ministro 2003-07-09 įsakymu Nr. 3-414/346.

9. Laivybos uoste valdymo informacinės sistemos (LUVIS) naudojimo sąlygos, patvirtintos Uosto direkcijos generalinio direktoriaus 2014-02-27 įsakymu Nr. V-51.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą buvo vykdoma KVJUD apklausa, buvo atlikta lyginamoji dokumentų analizė bei atlikta teisės aktų ir procedūrų peržiūra ir vertinimas.

Atliekant analizę buvo atsižvelgta į tai, kad sprendimų dėl laivo įleidimo ir (arba) išleidimo iš uosto ir pastatymo prie krantinės priėmimas yra sudėtinė laivybos valdymo ir organizavimo proceso dalis, todėl didesnis dėmesys atliekant analizę buvo skirtas minėtų sprendimų priėmimo procesui.

Visos laivybos operacijos vykdomos remiantis Klaipėdos valstybinio jūrų uosto laivybos taisyklėmis, esant optimaliai uosto ir uosto terminalų apkrovai. Kartais uoste susidaro nestandartinės situacijos (dažniausiai nulemtos blogų hidrometeorologinių sąlygų), kai tam tikrą laiką laivyba yra stabdoma ir nevyksta laivų įvedimo ir (ar) išvedimo operacijos. Laivybos stabdymo pasekmė – laivų sanaupta terminaluose ir inkaravietėje, kuri laukiama leidimo įplaukti ir (ar) išplaukti. Jeigu normaliomis uosto darbo sąlygomis laivai įvedami (išvedami) tokiu eiliškumu, koku registruojasi LUVIS, tai po laivybos stabdymo dėl nepalankių oro sąlygų, sprendimai priimami atsižvelgiant į objektyvius kriterijus, kurie nėra aprašyti uosto laivybos taisyklėse. Susidaro situacija, kai sprendimai priimami vadovaujantis darbuotojų asmeniniais (galimai subjektyviais) sprendimais ir lieka galimybė suteikti pirmenybę vienam ar kitam laivui arba laivo agentui. Esant laivų sanaupai uoste ir inkaravietėje darbuotojai priimdami sprendimus turi vadovautis objektyviais kriterijais:

- Krantinių užimtumas krovos įmonėse (negalima įvesti laivo, nes nėra laisvos krantinės jam švartuoti);
- Laivų dydžiai (locmanų pamainos kvalifikacija yra skirtinga ir kiekvienas jų gali įvesti tik tam tikro dydžio laivus);
- Efektyvus locmanų katerio naudojimas;
- Prie kurios krantinės bus švartuojamas laivas (jeigu reikalingas laivo apsikimo veiksmas prieš švartuojant, tai užima laiką priklausomai nuo laivo dydžio ir tuo metu toje vietoje laivyba nevyksta. Vykstant laivo apsikimui prie pirmųjų uosto krantinių, jokie laivai negali nei įplaukti, nei išplaukti);
- Laivų, laukiančių leidimo įplaukti (išplaukti) (galima situacija, kai laivų skaičius inkaravietėje ar uosto įmonėse kardinaliai skiriasi, todėl būtina atsižvelgti į šį faktorių), skaičius;

Atnaujinus laivybą po nepalankių hidrometeorologinių sąlygų ir esant laivų sanaupai uoste ir inkaravietėje, vyr. locmanas gali priimti asmeninį sprendimą dėl papildomų locmanų pasitelkimo efektyvesniam darbui, tačiau tai nėra reglamentuota jokiais teisės aktais.

Per laikotarpį nuo 2017-07-01 iki 2018-08-15 KVJUD buvo priimti 14 901 sprendimas dėl laivo įleidimo ir (arba) išleidimo iš uosto ir pastatymo prie krantinės.

Korupcijos rizikos veiksniai:

(1) Interesų konflikte esantis ar galimai veikdamas neteisėtai, darbuotojas priima sprendimą, suteikiantį pirmumo teisę įplaukti laivui.

(2) Interesų konflikte esantis ar galimai veikdamas neteisėtai, darbuotojas priima sprendimą dėl laivo išplaukimo (įplaukimo) pirmumo pasibaigus nepalankioms hidrometeorologinėms sąlygoms.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Uosto kapitonas arba jo pavaduotojas periodiškai, pasirinktinai pasitelkiant LUVIS sutikrina paraiškos pateikimo ir faktinio laivo išplaukimo laiką. Apie tai turi būti surašytas tarnybinis pranešimas	KVJUD	2020-06-30 2020-12-31	Uosto laivybos organizavimo proceso optimizavimas ir neteisėtų sprendimų priėmimo užkardymas
2.	Pakoreguoti LUVIS programos logiką taip, kad būtų privalomi papildomi įrašai LUVIS pastabose, kurie argumentuotų, kodėl priimtas konkretus sprendimas dėl laivo įvedimo (išvedimo) nesilaikant registracijos eiliškumo, siekiant efektyvesnio ir nenutrūkstamo uosto laivybos proceso užtikrinimo	KVJUD	2020-12-31	Uosto laivybos organizavimo proceso optimizavimas ir neteisėtų sprendimų priėmimo užkardymas

Susisiekimo ministras

Jaroslav Narkevič